DE QUODAM PRAETENSO TESTAMENTO SERENISS. PRINCIPIS...

Juan Bautista : de Lezana

BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
13
20 III
38

APPANNAGIVM,
SEV
De quodam prætenſo Teſtamento Sereniſs. Principis Philiberti à Sabaudia, & hærede in ipſo inſtituto.

PRO SERENISSIMA INFANTE

MARIA A SABAVDIA.

PRAE SERENISS. ALIIS PRINCIPIBVS,

Pro conſcientia, & veritate

THEOLOGICE IVRIDICE

Per P. M. Io: Baptiſtam de Lezana Matritenſem, Carmelitam, SS. Congreg. Rituum, & Indicis Conſultorem, Beneficiorum Examinatorem, & publicum Lectorem in Archigymnaſio Romano.

Ad Illuſtriſs. & Excellentiſsimum Dominum

D. COMITEM DE CASTRILLO Neapolitani Regni Proregem, &c.

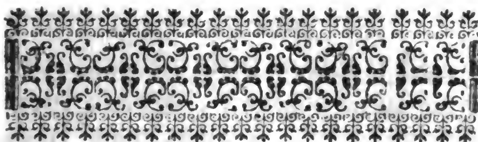

Iuſſu Sereniſſimæ Infantis Typis mandatum

ROMAE,

Ex Typographia Iacobi Phæi Andreæ filij. M. DC. LIV.

Superiorum permiſſu.

Illustriss. & Excellentiss. Domino D.

GARSIAE DE AVELLANEDA, ET HARO,

Comiti de Castrillo, Neapolitani Regni Proregi, & Generali Capitaneo, &c.

Fr. Ioannes Baptista de Lezana Carmelita Matritensis.

VOD meum hoc (Princeps Excellentissime) qualecũque ingenioli argumentum, Tuæ Excellentiæ delatum voluerim, ea nomina-

ti

tim causa permouere potuit, quod tribuendum esse vnicuique *quod suum est*, omnia iura proclament. Tuum enim hoc Opusculum censeo, quia in eo de Serenissimæ Infantis Mariæ de Sabaudia Austriacæ Domus Inclytæ prolis, & Maiestatis Cæsareæ, & Philippicæ Sanguine, & amore, coniunctissimæ, causa agitur: tua enim interest, vtpotè tantæ, & tam gloriosæ, Imperio, potentia, & opibus Domus, præcipuus Administer, & Regij Cubiculi Præpositus, rem totã promouere. Eo vel etiam, quod de debito iustitiæ controuertitur, & Tu, eiusdem Catholici Regis Supremis Tribunalibus Regia autho-

ritate

ritate supremus Iudex assistis; summi Indiarum Senatus Præses; Consilijs Status, Belli, Castellæ, Cameræ, et Iustitiæ Synedrus, ac nouissime in opulentissimo, & nobilissimo Italię Regno, potentissimi Orbis Christiani Monarchæ personam gerens. Accedit, quod Sacrum Neapolitanum Cõsilium istius Ciuitatis, et Regni Tribunal maximum, sub Te, Prorege dignissimo, et veluti Chorago sapientissimo, in hac disceptatione ius partibus ex æquo dicere debet: proinde namque Tuum erit Serenissimam Infantem litigantem audire, et pusillitatis meæ, ipsius iussu in lucem editum, hoc meum votum (etsi ad

conſcientię terminos aſtrictum, ne in alieno Choro pedem ponere videar) auſcultare. Quod Tibi abs re non erit. cum in huiuſmodi controuerſijs, Iuris vtriuſque apprimè gnarus, ſapiētia præditus, litteriſque optimis ab adoleſcentia imbutus; verſatiſsimus ſis; ipſa quoque Neapolitana Curia, cuius Summa præ manibus, & meritis tibi eſt, bene experte, et conclamāte; & de illorum numero, quos expetebat Boetius de *Conſolat. phyloſ. lib. 1. par. 4.* ex Platone inquiens: *Beatas fore Reſpublicas, ſi eas, vel ſtudioſi ſapientia regerent, vel earum Rectores ſtudere ſapientiæ contigiſſet*. Ampliora dicam; non de vetuſtiſsima tua Gente,

cuius

cuius gesta insignia, & prolixas stemmatum series ostentant atria; non de copiosis, quibus frueris opibus; in Hispaniarum Regnis statibus, officijs, et muneribus hæc enim externa sūt: sed de internis animi dotibus, virtutum charismatibus, probitatis, et iustitiæ amore, quibus Deo gratus esse cupis, et hominibus bene acceptus Hęc namque Te, luce veluti candidissima circumfusum Orbi splendidissimum reddunt. Plaudat igitur Inclyta Parthenope, *Ciuitas Regis Magni*, loci vbertate, amœnitate, et, quod magis, pietate, deuotione, et Religione celeberrima, Te Rectorem fœliciter nacta, et antiquissimæ suæ

† 2 nobi-

nobilitatis, & fidelitatis non oblita, Regi verè Catholico, Tibique Principi Optimo, corde, & ore ſemper adhæreat: vt auita fœlicitate ęternis ſęculis perfruatur. Plaudam & ego talem mihi Patronũ aſciſcens; qui ſolita benignitate clientes non deſpicere, ſed ſuſcipere; non reſpuere, ſed reſpicere, humaniter ſolet. Quod & mihi promitto; cum & eius familiæ ſim, quã in ſuo, eiuſq; patrocinio cõmiſſo Deiparæ Virginis *de Vallibus* nũcupatæ Cœnobio, apud Vallem de *Eſgeba* ſito, protegere, & fouere in votis eſſe, ſæpius demonſtrauit. Vale ergo, & viue, Principum decor, et magni Monarchæ Philippi optime Miniſter.

Nos Fr. Ioannes Antonius Philippinus Magister Generalis Ord. Carmelit. antiquæ obseruantiæ Regularis.

LIbrum, cui Titulus est *Appannagium* à Reu. Adm. P. Mag. Ioanne Baptista de Lezana Prouinciali Terræ Sanctæ compositum, præmissa approbatione eorum, quibus illum recognoscendum commisimus, seruatisque alijs seruandis, vt Typis mandare possit, eidem R. Adm. P. Mag. licentiam, & facultatem, tenore præsentium concedimus, & elargimur. Horum fide &c. Datum Romæ die 27. Februarij 1654.

Fr. Ioannes Antonius Philippinus Mag. Gen. Carm.

Fr. Gauinus Cattayna Prior Transpontinæ, & Secretarius &c.

IVssu Reuerendissimi Patris Magistri Ioannis Philippini Generalis totius Ordinis nostri perlegi præsens Opusculum, cui Titulus *De quodam prætenso testamento Serenissimi Principis Philiberti à Sabaudia &c.* ab Adm. Reu. P. Magistro Ioanne Baptista Lezana Prouinciali Terræ Sanctæ, &c. concinnatum, in quo nihil absonum Catholicę fidei simplicitati, nec proborum morum integritati, sed omnia rectę, ac solidæ rationi consona, & cum diuino pariter, ac humano iure optimè concordantia deprehendi. Romæ in Conuentu Sanctæ Mariæ Transpontinæ die secunda Februarij 1654.

Fr. Paulus à S. Ignatio Carmelita.

Imprimatur, si videbitur Reuerendissimo Patri Sacri Palatij Apostolici Magistro.

M. Anania Episc. Verulanus Vicesgerens.

Imprimatur. Fr. Vincentius Fanus Magister, & Socius Reuerendissimi Pat. F. Vincentij Candidi, Sac. Pal. Apostolici Magistri, Ordinis Prædicatorum.

SVMMARIVM.

Pecies facti .num. 1

Ex facto sequitur ius. ibidem.

Facta sunt ex natura sua incerta. ibid.

Appannagium constitutum à Serenissimo Carolo Emanuele Duce Sabaudiæ pro Sereniss. Principe Philiberto eius filio. num. 2

Appannagium quid sit. ibid.

Est portio quædam bonorum, quæ liberis natu minoribus post primogenitum concedi solet. ibid.

2

Principis Philiberti bonorum renunciatio. ibidem.

Testamentaria quædam schedula ab ipso, vt asseritur, confecta. num. 3

Institutio hæredis per ipsam facta. ibid.

Exhibitio talis schedulæ per testamentarios Illustriss. D. Ioanni del Castillo. num. 4

Principis testamentum sustineri pronunciat. ibidem.

Quid S. Consilium Neapolitanum egerit. ibidem.

Serenissimæ Infantis Mariæ ius. ibidem.

Dubia, quæ ex hoc facto resultant. num. 5

Septenarius numerus, nodus, & plenitudo rerum, num 6

Inualidum videtur prætensum testamentum, num. 7

Deficit in forma. num 8

Quia non est subscriptum; & subsignatum. ibidem.

Et

Et quia deficiente forma deficit actus. ibid.

Forma est de genere indiuisibilium. ibid.

Formæ, & essentiæ rerum sunt sicut numeri. num. 9

Maximè cum forma est debita ex voluntate agentis. ibidem.

Quia actus agentium non operantur vltra intentionem eorum. ibidem.

In datione rei suæ quilibet potest ponere conditionem, quam vult. ibidem.

Iulij Clari aptissima doctrina. ibidem.

Non iuuat priuilegium Principis, militis, aut pestis. num. 10

Subscriptio, & subsignatio est finis, & complementum scripturæ. ibidem.

Quid si clausula Lo firmo de mi mano *est suppostitia. num. 11*

Præsumitur hæc clausula. ibidem:

Testamentum est testatio mentis. n. 12

Est voluntatis nostræ iusta sententia. num. 13

Quibus

Qualitas

ſtamenti

Quid

dispo-

Addita-

Colligitur ex ipsa scriptura testamentaria. num. 110.

Verba ipsius. num. 111

Petit conualidationem suæ dispositionis. ibidem.

Frustra petitur à Principe, quod de iure competit. ibidem.

Nec in hoc casu intrant cœremoniæ, aut vrbanitatis leges. num. 112.

Augetur præsumptio. num. 113.

In dispositione asserta Principis Philiberti non comprehendebantur Neapolitani prouentus. num. 114.

Colligitur ex ipsa schedula. ibidem.

De verbis illis Per la legitima, che me tocca. *num.* 115.

Nihil mouere possunt, propter multa. num. 116.

Etiam ex verbis Appannagij. num. 117.

An casu quo data essent pro legitima possent grauari? num. 118.

De

Expen-

Vulgare illud Commune quod eſt, meum non eſt. *ibidem.*

Prouentus Neapolitani de domanio Sabaudiæ erant. ibidem.

Appannagium Sereniſsimæ Mariæ eſt pro cauſa pia. num. 138.

Gaudet priuilegijs cauſæ piæ. ibidem.

Quæ talia priuilegia. ibidem:

Introducenda in poſſeſsionem. num. 139.

Sequeſtratio in genere loquendo eſt prohibita. num. 140.

In multis caſibus permiſſa. num. 141.

Annuente ſæpius S. Rota Romana. num. 142.

Caſus varij, in quibus permittitur. num. 143.

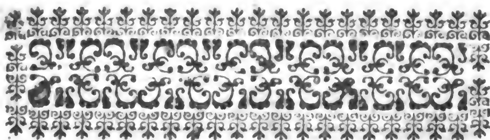
Quando poſſeſſor conuertit bona in proprios vſus. num. 144.

Quando ea diſsipat, vel dilapidat. num, 145.

Quando eſt exterus nulla habens bona.

num.

IESVS MARIA

Operis Argumentum.

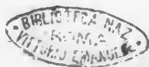
1. Ius factum sequitur.

EX facto sequi ius commune proloquium in Romana Curia est, ex *l. si ex plagis*, *§. in cliuo Capitulino*, *ff. ad l. Aquil.* extractum; cui subscribit Ancharanus *consil. 254. num. 2.* vbi ait, quod *sicut ex facto ius oritur, ita ex facto*

ex facto ius moritur: vnde nascitur, quod propter minimam facti mutationem mutetur totum ius, *l. si is, ff. de excusat. tutel. l. natura cauillat. ff. de ver. obseru. l. ea est, ff. de regul. iur.* vt propterea Federicus de Senis *cons. 152.* dicat congruum responsum dari non posse à Iureconsulto (idem dico à Theologo) nisi factum percipiat. Pręsertim cum facta sint ex sua natura incerta, *l. in omnibus, ff. de iur. & fact. ignor.* facti ergo huius veritas, & natura diligentissime perscrutanda; cum facta prudentissimos etiam fallere possint, *l. 2. ff. de iur. & fact. ignor. cap. 1. de constit. in 6.* Tale ergo est factum.

Serenissimus Carolus Emanuel Dux 2. Argumentum.

Dux Sabaudiæ &c de anno 1620 pro die 17. menſ. Decēb Taurini exiſtens *Appannagium* quoddam (id eſt portionem quandam bonorum quæ liberis natu minoribus, poſtquam natu maximus Principatum à Patre mortuo adeptus eſt, concedi ſolet, vt ea portione accepta à ſucceſsione arceantur) pro Sereniſsimo Principe Philiberto, ipſius, & Sereniſsimæ Infantis Catharinæ Auſtriacæ Catholici Regis Philippi Secundi prudentiſsimi filiæ, fecit, ex Principatu Onellæ, ac ad valorem quadragintanouem millium ducatorum circa exigendorum ſuper Dohana pecudū Appuliæ in Regno Neapolitano, quę erant de iu-

de iuribus dotalibus eiuſdem Sereniſsimæ Catharinæ Auſtriacæ coniugis. Princeps autem Philibertus, grati animi erga Patrem cauſa quicquid ad ſe quouis iure pertineret, ſiue pro legitima, ſiue pro illius ſupplemento, in bonis eiuſdem Patris, vel Matris defunctæ, ſeu fratrum, vel ſororum cesſit, & renunciauit, Cum autem de anno 1624. Regno Siciliæ præeſſet, & Panormi moraretur; peſte Ciuitatem inuadente, febris morbo correptus hęredem suorum bonorum reliquiſſe dicitur Sereniſsimam Iſabellam ipſius ſororem, & Mutinę Principem, per quandam quaſi teſtamentariam ſcripturam, his verbis:

Nombro

3 Testamenti clausula:

Nombro por mi heredera vniuersal de todos los bienes muebles, rayces, rentas que en qualquier manera quedan, y me pertenescan à la Señora Infanta Doña Isabel Princessa de Modena mi hermana, paraque lo goze por todos los dias de su vida, como haçienda suya, y como tal pueda disponer della, como mejor fuere Su Alteza seruida. Iten de mas de lo suso dicho, por el amor, y obligaciones tan antiguas, que tengo à mis criados, y en especial al hauerseme puesto los mas dellos por mano del Rey mi Señor, y por la qualidad de sus personas, y la de los continuos, leales, y agradables seruicios que me han hecho; siguiendome tantos años por mar, y tierra, en paz, y en guerra, y en todas ocasiones, quiero que se les paguen à cada uno dellos por todos los dias de su vida los

gaxes,

gaxes, que hoy tienen escritos en los libros de mi casa, conuiene à saber, à las personas à las quales les estan hechos buenos, y actualmente me siruen, como constara por relacion firmada de Don Francisco Manuel mi Mayordomo, paraque los hayan, y tengan mientras biuieren, y los cobren de los quarenta mil ducados moneda de Castilla, que tengo consignados por Su Magestad en el Reyno de Napoles, que procedieron de la dote de la Serenisima Señora Infanta de Castilla Doña Catarina de Austria defuncta mi Señora, y Madre, y justamente me perteneçen por donacion de los Serenisimos mis hermanos: y hermanas; y suplico à Sus Altezas tengan por bien esta mi disposicion en esta parte, pues por hallarme con tantas obligaciones, como son notorias, y no

D *tener*

tener con que poder acudir à ellas de otra parte, me ha sido forzoso complirlas: y señalarlas en esta renta.

4. Schedulę testamentariæ exhibitio

Mortuo deinde Principe Philiberto executores testamentarij adeunt, & schedam non subscriptam, neque obsignatam exhibent D. Ioanni Francisco Castillo Regiæ Classis Auditori, qui pro testibus eosdem familiares quibus legata Principis conuenire dicebant admittit, & testamentum Principis sustineri debere iure militari pronunciat. Legatarij etiam alij medio suo procuratore Sacrum Consilium Neapolitanum adeunt, Serenissimæ Mutinæ Principe in iudicium prouocata, immitti in possessio-

ſeſſionem reddituum Regiæ Do-
hanæ poſtulantes. Sacrum por-
ro Conſilium terminum pacti ad
probandum incumbētia ſtatuit.
Sed interim Sereniſsima Muti-
nenſi Principe ab humanis ſub-
lata, hæreditate nondum adita,
legatarijs petentibus, idem Sa-
crum Cōſilium Curatorem cau-
ſæ Principis Philiberti decernit.
Comparet poſtea Sereniſsimus
Princeps Mauritius à Sabaudia
Philiberti Principis germanus
frater, petens audiri ex integro
in iudicio. Sacrum Conſilium an-
nuit, & tandem ius dicendo le-
gatariis eos immittendos eſſe in
poſſeſſionem dd. reddituum de-
finitiua ſententia pronuncaiauit,

cui Serenissimus Dux Mutinæ consensit. Cœterum ex aduerso Serenissimus Dux Carolus Emanuel in Sacro Consilio egit, & lege Appannagij,& contractus,redditus omnes Regiæ Dohanæ iure reuersionis ad se pertinere proposuit. Cui post obitum succedens Serenissimus Victorius Amedeus Sabaudiæ Dux eosdem redditus ex eadem lege Sabaudiæ Coronæ consolidatos pro honesta sustentatione Serenissimis Infantibus sororibus Catharinę, & Mariæ concessit,sub hac lege; vt quælibet earum superstes altera alteri succederet. Cum tandem Infans Catharina obijsset, propterea Serenissima Infans Maria

ria soror eos redditus sibi deberi proponit. Hæc est species facti, aliquibus tamen resecatis, quæ tamen si necessaria fuerint inferius proponentur.

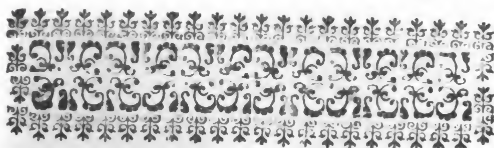
5. Dubia quæ solui debēt, proponuntur.

Ex facto ergo isto nonnulla suboriuntur dubia. Primum, circa valorem Testamenti prætensi Serenissimi Principis Philiberti. Secundum, circa sententiam D. Ioannis Francisci Castillo Regiæ Classis Auditoris. Tertium, quatenus validum esset Testamentum, an dispositio illa de redditibus illorum *49* millium ducatorum facta à Principe valida esse potuerit. Quartum, circa pretensionem Serenisſ. Ducis Mutinæ. Quintum, de iure proposito

ex parte

ex parte Serenifs. Principis Mauritij. Sextum, de iure Serenissimi Ducis Caroli Emanuelis. & eius filii primogeniti Serenissimi Victoris Amedei. Ac denique Septimum, de iure Serenissimæ Infantis Mariæ ad prædictam summam ducatorum. Quia autem iuxta Ciceronem *de somn. Scipionis*. Septenarius numerus est nodus, & plenitudo rerum omnium, seu vt Andreas Masius *in Iosue 6.* explicat, *denotat Deum per quem, & in quem omnia sunt dirigenda*. ideo ex septem horum dubiorum enodatione Dei gloria, iustitia, & veritas pro conscientia est inuestiganda.

DVBIVM

DVBIVM PRIMVM.

An Teſtamentum aſſertum Sereniſsimi Principis Philiberti validum cenſeri debeat.

RESPONSIO.

DICENDVM videtur inualidum omnino fuiſſe tale prętenſum Teſtamẽtum. Quod quia nullo firmiori alio fundamento dici poteſt quàm aſſignãdo nullitates, & defectus illius, ideo ad hoc calamus reſtringendus, & huiuſ-

7. Inualiditas Teſtamenti.

huiusmodi nullitates, & defectus assignandi.

8. Defectus formæ testamẽtum irritat.

Primus defectus, & substantialissimus, est defectus formæ, cui ipsemet Princeps adstringere se voluit in illo, videlicet, quod esset à se subscriptum, & subsignatum, vt patet ex verbis illis: *Y en testimonio de ser todo lo sobredicho mi postrera voluntad, lo firmo de mi mano, y mando sea sellado con mi sello*, &c. Quæ duo non subsistunt, ac per consequens deficit forma substantialis, quam Princeps voluit esse veluti thesseram, symbolum, & signum suæ vltimæ voluntatis. Vnde hic procedunt vulgata iura, ex quibus habetur, quod deficiente forma deficit actus, seu actus est nullus, *l. Mœuius, l. Qui hæredi, ff. de condit. & demon. l. 1. & 2. C. quando prouoc. non est necess.* & nubes Theologorum, & Iuristarum circa hæc, & alia iura. Quod ampliatur, vt procedat, itaut nulla qualitas, etiam militiæ, ad id excuset. Prout præter dicenda inferius ex Rolando *consil. 30. num. 8. lib. 3.* Tuscho *litt. F.*

conclus.

concluſ. 415. num. 29. haurit Barboſa in *Axiom. iur. axiom. 100. num. 7.* Cuius rei ratio conueniens ea eſt, quia forma eſt de genere indiuiſibilium, vt notatur in *l. ſi veritas, C. de fideicommiſſ.* Ac proinde ſi tota non adimpletur, totus actus corruit, *l. cum hi, §. ſi Prætor, ff. de tranſact. l. Qui Romæ, §. Flauius, ff de verb. oblig.* Propter quod Theologi, & Metaphyſici inquiunt, quod formæ, & eſſentiæ rerum ſunt ſicut numeri, qui per quamcunque diminutionem omnino variantur. Quod permaximè procedit in forma actui debita ex voluntate agentis, & cui agens ſubijci voluit. Eo quod actus omnis conſiſtit in voluntate, & potentia agentis. Couarrub. *cap. cum eſſes num. 7. de teſtament.* Menoch. *conſ. 1. num. 259. & de præſumpt. lib. 1. præſumpt. 80. num. 11.* Et quia quidquid diſponit Teſtator pro lege habetur. *Auth. de nupt. § diſponat.* Ac communi illo actus 9

E agen-

agentium non operantur vltra intentionem eorum, *l. non omnis, ff. si cert. pet. l. in agris de acquir. rei dom.* & ibi Doct. sine numero. Et quoniam in datione rei suæ, sicut libere quis dat; sic etiam eam potest ponere legem, aut conditionem, quam voluerit, ita vt ea non subsistente, nec datio subsistat, *l. in tradit. ff. de pact.* Oddo *de fideicommiss. quæst.* 3. *num.* 41. Ac denique quia vt rectè Iulius Clarus *lib.* 3. *§. Testamentum, quæst.* 14. *vbi lex pro forma requirit, quod aliquis manu propria scribat, semper mihi placuit opinio Bartoli, quod scilicet requiratur specialis subscriptio, quia alias supponendo vnam scripturam pro alia, posset falsitas fieri, quam præcipue in hac testamentorum materia lex habet valde suspectam.* Quæ valde ruminanda, quia aptissima ad propositum.

10. Partis aduersę refugium.

Scio recurrere partem aduersam ad priuilegium

legium Principis, tanquam Principis, & tanquam militis, aut quia in tempore pestis testabatur. Sed confugia ista ex dicendis dubio sequenti, præclusa manebunt, & ex verbis relatis conijcitur, esto quod posset forsan hoc beneficio vti (de quo dicto dubio sequenti) eo tamen vti noluisse, sed potius ipsi cessisse, cum dixit: *Lo firmo de mi mano, y mando sea sellado*. Dum ergo non ostenditur aliqua scriptura à Principe subscripta, eiusque sigillo communita, non exhibetur verum, aut legitimum testamentum, tum propter dicta; tum quia generaliter, & abstracte loquendo; subscriptio, & subsignatio est conclusio Instrumenti, & perfectio actus in conclusione consistit. *l. contractus, C. de fid. Instrument. l. si voluntate*, vbi Baldus, *C. de rescindenda venditione*, Surdus *consil. 282. num. 17.* & vt dixit Rota coram Buratto *decisione 475. num. 14. Subscriptio est finis, & complementum*

mentum Testamenti.

11. Partis aduersæ placitum de forma deficiente in Testamento.

Scio quoque, aliquos indicasse clausulam illam: *Lo firmo de mi mano, y mando sea sellado*, &c. non fuisse appositam à Principe, sed ab scribente schedulam. Cœterum, præterquam quod glossema istud iniuriosum est tum Principi ipsi, tum ipsius Secretario; vlterius reijcitur, quia eo admisso, tota ipsa scriptura corruit, propter modo dicta ex Iulio Claro. Et quia clausulæ, quæ sunt de natura actus præsumuntur positæ in ipso à Notario rogato; eo videlicet, quia semper inesse videntur. Menochius *consil. 37. numero 20. & seq.* Mascard. *de probationib. conclus. 1097. num. 23. ex l. quod si nolit, §. quia assidua, ff. de ædib. edic. & l. vlt. C. de fideiuss.* Ac præterea, quia cum nullus præsumatur actum frustratorium facere velle, *l. 1. in fin. ff. ad municip. l. vnica, C. de Thesaur.* quo iure existimare debemus Principem prudentissimum voluisse

luisse condere Testamentum non subscriptum, aut subsignatum?

Ex hoc etiam substantialissimo huius prætensi Testamenti defectu, Theologice firmatur ipsius nullitas, & inanitas sequenti discursu. Nam cum *testamentum* iuxta nominis ethymologiam, *& Iustinianum in instit. de testament.* sit idem, quod *testatio mentis*; quia sicut ornamentum dicitur ab ornando, & vestimentum à vestiendo, ita & Testamentum à testando. Id ergo, quod *testatio mentis* non sit, Testamenti nomine non gaudebit: atqui hæc scriptura testamentaria non est *testatio mentis* Testatoris, quia mens illius fuit vt talis ipsius *testatio* esset subscripta, subsignata, &c. quod non contigit: Testamenti ergo nomine, non potietur: 12. Probatur nullitas prætensi Testamenti ex ipsius etymologia.

Aliter etiam, & ad idem, etiam Theologice, ex definitione Testamenti, quam tradit Vlpianus *in l. 1. ff. de testament.* videlicet: 13 Item ex ipsius definitione.

Testa-

Testamentum est voluntatis nostræ iusta sententia, de eo, quod quis post mortem suam fieri velit: vbi dictio *iusta* est idem, quod *perfecta*, Bartolus *in dicta l. 1. ff. eodem*, Angelus de Aret. *§. primo Institut. eodem*, Hieronymus Giacharius *in addit. ad Clarum, quæst. 1. §. Testamentum, verb. Iusta.* Cum autem perfectum ex Aristotele *5. metaphys. text. 21.* sit id *cui nihil actu deest secundum modum suæ perfectionis*, & Instrumentum perfectum subscriptionem, vel subsignationem requirat, vt dictum est, profecto scriptura hæc nonnisi abusiuè appellari potest potest Testamentum, siquidem deficit illi aliquid secundum modum suæ perfectionis, & iuxta naturam Instrumenti, nempe subscriptio, vel subsignatio.

14 Item ex diuisione Testamenti.

Ad hæc, Theologico quoque discursu: Nã cum Testamentum duplex sit, vnum *in scriptis*, siue *clausum*, quod Testator sua, vel

vel alterius cuiuſcunque manu conſcriptum, ſeptem teſtibus maſculis, puberibus, ſimul præſentibus, ipſumque Teſtatorem videntibus, offert; profitendo eſſe ſuum teſtamentum: inſuper ipſemet ſi ſciat, ac poſſit ſua manu coram teſtibus teſtamento ſubſcribit; vel alius pro eo octauus teſtis, ſiue ſubſcriptor adhibitus, & poſtea teſtes alij illi ſubſcribentes, illudque conſignantes, *l. hac conſultiſsima, C. de Teſtament. iuncto, §. ſed cum paulatim, & ſeqq. inſtit. eod.* Aliud *nuncupatiuum*, ſeu *apertum* dictum, quod minorem ſolemnitatem requirit, & ad illud ſufficit, quod ſeptem prædicti teſtes ſimul vocati ſint, qui audiant, & intelligant Teſtatoris voluntatem, ſcripto, vel voce articulata prolatam, *dicta l. hac conſultiſsima, §. per nuncupationem, l. iubemus, l. quoniam indignum, C. eodem*, Layman *lib*, 3. *Theolog. moral. tractat.* 5. *cap.* 1. *num.* 3. Dom. de Lugo *de iuſtit. & iur.*

Teſtamenti nuncupatiui ſolemnitas.

Tom. 2.

Tom. 2. disp. 24. sect. 1. *n*. 4. estque expressum *in d. §. per nuncupationem*, vbi sic: *Per nuncupationem quoque, hoc est, sine scriptura testamenta non alias valere sancimus, quam si septem testes (vt supra dictum est) simul vno, eodemque tempore collecti Testatoris voluntatem, vt testamentum sine scriptura facientis audierint*.

15. Schedula hæc nullum meretur testamenti nomen.

Cum igitur schedula hæc testamentaria nec sit testamentum *in scriptis*, seu *clausum*, vt aduersa pars vltro fatetur, idque sit clarissimum, ac euidentissimum apud cunctos; nec etiam *nuncupatiuum*, quia deficiunt illi testes à dicta *l. hac consultissima* requisiti (prout in sequentibus vrgebo) nec esto non deficerent, quia deficit illi forma à Testatore præscripta de subscriptione, & sigillatione ipsius iuxta dicta (vt alia etiam prætermittam, de quo postea) liquidum manet nullum potius, quam annullandum; ruptum

ruptum magis quàm rumpendum in casu præsenti afferri testamentum.

Melius igitur de simili testamentaria schedula, seu scriptura non completa, aut perfecta, sed solum inchoata, & imperfecta dicit Iulius Clarus (imo clarissimus Doctor) *lib.3. sentent. §. Testamentum, quæst. 7. §. Aliquando & tertio*, loquens in terminis fortioribus, scilicet quando est in fauorem piæ causæ, quod in præsenti non accidit: *Talis schedula non valet fauore piæ causæ in vim Testamenti: & hanc opinionem dicit esse communem Iason consil. 55. versiculo Sed per Aduocatos lib. 4. quem refert Episcopus Loarez in suis allegat. pro Marchione de Velez fol. 431. post numer. 15. versic. nec præfata*; subiungit autem rationem, quæ adamussim quadrat casui nostro: *Non enim videtur Testator de bonis suis dispo suisse, sed* 16. Doctrina de testamentaria schedula non completa in terminis fortioribus.

tantummodo præparasse id, quod disponere volebat: cum ergo deficiat non solemnitas, sed dispositio, non potest sustineri in vim vltimæ voluntatis. Et §. *Aliquando, & quarto,* de alio etiam simili casu loquens, in fortioribus etiam terminis, quia in eo agitur de testamento ad causas pias, sic loquitur, reiectis Bartolo, & Decio: *Quandocunque Testator decedit priusquam integre voluntatem suam explicauerit, tale testamentum non dicitur deficere ratione solemnitatis, sed ratione voluntatis. & ideo non valet, nec etiam ratione piæ causæ.* Pro quo tanquam pro communi sententia refert Aretinum, & Boerium, & addit sequentia, quæ etiam casui præsenti genuine aptari possunt: *Omnes concludunt hanc esse communem opinionem, quod tale testamentum, etiam quoad disposita non valeat, etiam inter liberos, & ad pias*

cau-

causas; nam vt quotidie experientia docet, videmus, quod Testatores in ipso actu conficiendi testamenti mutant, addunt, reuocant multa, per eos iam disposita. Vnde concludit: *Meritò non potest dici perfecta voluntas; donec Testator integre omnia explicauerit.* Præterea quæstio. 9. generaliter dicit, quod *Testamentum imperfectum ratione voluntatis non sustinetur.* Quod probat ex Glossa *in l. si is qui, ff. de testament.* Riminaldo, Ruino, Paulo de Castro, & pluribus alijs.

Subscribit & Mascardus *de probationibus volum. 3. conclus. 1352. num. 7.* dicens, quod scriptura inchoata, & imperfecta non probat etiam inter liberos, quia est testamentum imperfectum *ratione voluntatis, non ratione solemnitatis,* quod affert ex Boerio, Gotfredo, Curtio, Natta, Soccino iuniore, & ipso Claro. Dixerat etiam num 61.

quod *ſcriptura ſine Notario, ſine teſtibus, & ſine vlla ſolemnitate, tanquam informis non probat teſtamentum, & nullam omnino fidem facit, præterquam inter liberos.*

17. Subſcribit quoque inter Theologos Layman *ſupra cap. 2. num. 12. §. Alia verò*, vbi de teſtamento imperfecto imperfectione intrinſeca, quando ſcilicet teſtator *cœpit teſtamentum ſcribere, ſed ad finem non perduxit*, ſicut in caſu præſenti non contigit, ait, *tale teſtamentum non ſubſiſtere*; in fortioribus terminis loquens, ſcilicet in teſtamento *inter liberos*, quod eſt valde priuilegiatum: ſubiungitque rationem concinne aptam caſui noſtro: quia *non tam factum quam cœptum cenſeri debet*, quod dicit eſſe communem ſententiam, & pro ea affert Clarum, Molinam, & Fachinum.

Nec mirum ſane hoc dixiſſe iſtos Doctores,

res, quia in *l. hac consultissima, C. de testament.* sic inuenerunt scriptum: *Non subscriptum à testibus, ac non signatum testamentum pro infecto haberi conuenit:* Et subditur: *Ex imperfecto testamento voluntatem tenere defuncti (nisi inter solos liberos habeatur) non volumus.* Et §. ex eo Institut. *quibus modis testamentum infirmetur,* hæc: *Imperfectum testamentum nullum est.* 18. Iuri- dispositio de testaméto imperfecto.

Hanc porro doctrinam mirabiliter corroborat Sacra Rota Romana in vna Romana *domorum* de anno 1614. coram Patriarcha Mazanedo inter collectas à Farinacio *par. 2 decis. 576.* vbi cum esset controuersia de quodam testamento imperfecto hæc habet aptissime ad nostrum intentum: *Ista scriptura testamenti Leonardi non videtur quod sit testamentum, sed tantummodo quædam præparatio ad illud, itaut sit imperfe-* 19. Corroborantur quæ dicta sunt ex Sac. Rotæ decisionibus

perfectum, non ratione solemnitatis deficientis, sed ratione voluntatis non perfectæ, & nondum redactæ ad actum, sed potius permanentis in præparatorijs tantum, quod satis desumitur ex eo quod nec Testes interfuerunt, nec Notarius fuit rogatus, nec adfuit isti scripturæ, nec continet mensem, nec annum, nec de manu Testatoris reperitur facta, ex relatis per Decianum respons. 36. num. 15. lib. 2.

Et post alia quædam subiungitur: *Quæ omnia indicant istam scripturam non fuisse testamentum ex imperfectione voluntatis, sed quandam præparationem ad testandum, argum. text. in l. 2. in princip. C. de sentent. ex breuic. recit. in illo enim non fuit perfectum, & absolutum quicquam, cum in aliud tempus esset remissus rogitus dicti testamenti per Notarium facien-*

faciendus: sicque fuerit solummodo quædam præparatio ad futurum testamentum: Oldradus consilio 119. Decius consil. 159. columna prima versiculo Quibus tamen non obstan. Ruinus consilio 7. nu. 6. & sequen. lib. 3. Couarrubias in cap. relatum num. 9. de testament. Clarus in §. testamentum, quæst. 7. num. 20. Et in tantum hoc procedit, quod nec talis scriptura potest sustineri quasi testamentum ad pias causas, iuxta magis communem, de qua per Socinum iun. cons. 189. num. 73. lib. 2. plures referentem, Couarrubias, vbi supra plures congerens, Decian. vbi sup. & dicit magis communem Clarus dicta quæstione 7. num. 2. & 3. & Ruinus vbi supra num. 7. vbi quod nec etiam tale testamentum sustinetur inter liberos, glossa vnica in l. Is qui,

ff. de

ff. de testament. quam omnes sequuntur, teste Riminaldo in l. Hac consultissima, §. ex imperfecto, C. de testament. & Ruinus consilio 15. num. 2. lib. 2. attestante de communi post Paulum de Castro in dicto §. ex imperfecto, num. 3. & plures pro hac sententia, & de communi testantes refert, & illos sequitur Clarus vbi supra quæst. 9. num. 1. idem Ruinus dicto consilio 7. num. 3. Quæ si expendat Lector facile eliciet Sacram Rotam omnino approbasse Iulij Clari doctrinam relatam, ac perinde quod scriptura testamentaria imperfecta (qualis est ea, de qua in præsenti) nec est, nec meretur *Testamentum* appellari, sed tantum præparatio quædam ad testandum.

20. Deciditur in nostris terminis dubium propositum.

Idem habetur ex alia eiusdem Sacræ Rotæ decisione Cornetana, seu Romana dotis coram Comitulo inter decisiones ipsius 2. vbi *num. 3. & 4.* de quodam testamento quod carebat *subscriptione testatricis necessaria*

ex

ex eius voluntate (qui est in terminis terminantibus casus in quo versamur) dicitur aptissime ad intentum, ***vel esse nullum ad*** *textum cum ibi not. in l. contractus, C. de fide Instrument. vel certe testamentum in actis productum diuersum est ab eo, quod enunciatur scriptum à Testatrice, argum. l. testamento quidam, ff. de condition. & demonstr.* Subscribit alia Rota in Nucerina *bonorum* de anno 1602. coram Damasceno inter collectas etiam à Farinacio *par.* 1. *decis.* 51. *num.* 2. vbi de quodam testamento imperfecto dicitur: Dictum testamentum esse *scripturam informem*, cum careat subscriptione, die, loco, clausulis, & nomine Notarij; vnde nihil probat: glossa *in l. generali in verb. seruituti, C. de Tabul. lib.* 10. Couarrubias *pract. qq. cap.* 20. *à num.* 1. *vsque ad* 6. Et alia coram Lancellotto in Romana, seu Comensi *Legati* 1609.

par. 3. recent. decis. 233. num. 6. vbi deciditur, quod voluntas Testatoris nihil operatur nisi transierit in dispositionem: ibi etiam Rota se remittit ad alias, scilicet ad vnam de anno 1594. coram Litta, & in alia de anno 1600. coram Seraphino. Clarius in vna antiquiori Vicecomitis de anno 1580. inter decisiones nouissimas diuersorum *volum. primo decis. 620. num. 4.* vbi dicitur de quodam testamento. *Cum non fuerit perfectum, & absolutum, quicquid actum est, tanquam testamentum considerari non potest, sed solum tanquam praeparatio ad futurum testamentum.* Quæ omnia si attentius expendantur liquido monstrare possunt Sacrę Rotæ Romanę decisiones pro parte nostra esse.

21 Solemnitas pro testamẽto nuncupatiuo requisita deficit in prætẽsa schedula testamẽtaria.

Est quoque alius in dicta testamentaria schedula defectus, propter quem etiam nullatenus vt verum testamentum haberi potest. Is porro est defectus septem testium, qui etiam

tiam pro teſtamento nuncupatiuo, quod minus ſolemne eſt alio vocato *ſcripto*, ſeu *clauſo*, omnino neceſſarii ſunt. Prout habetur expreſſe *dicta l hac conſultiſsima*, *§. Per nuncupationem*, & auth. *de teſtament. imperfect*: *§. & ſi quidem collat. 8*. & alijs iuribus; Rota in Romana *Caſalis* coram Manzanedo apud Farinaccium *par. ſecunda deciſ. 718. num. 6*. Bonaccina *de contractibus diſput. 3. quæſt. vltima punct. 1*. ex multis alijs.

Maxime quia debent eſſe rogati etiam pro teſtamento nuncupatiuo *l hæredes palam*, *§. in teſt. ff. de teſtament*. Gloſſa *in §. fin. verbo Adhibitis*, *inſtitut. de teſtament*. Clarus ſupra *quæſt. 58. num. 1*. Molina *Tom. 1. de iuſt. & iure diſp. 129*. Bonaccina ſupra, & eſt communis opinio, vt dicit Boerius *deciſ 34. num. 8*. Quod etiam ad teſtamentum ad pias cauſas plures extendunt 22.

Teſtes pro teſtamento nuncupatiuo debent eſſe rogati

G 2 apud

apud Tiraquellum *de priuileg. piæ causæ, priuileg. 3.* conformiter etiam ad *cap. relatum de testament.* Et quidquid de hoc sit; saltem in hac testamentaria schedula, & non pro pia causa scripta, id fuisse necessarium, ex eo pro comperto est, quia licet regulariter in alijs actibus humanis non requiratur hæc rogatio testium. *l. ad fidem, ff. de testibus*, in testamentis tamen, in quibus maximus subest timor fraudis, & falsitatis, id necessario exigitur, quia voluit lex adhiberi testes, non fortuitos; aut casuales, sed specialiter rogatos, vt diligentius ad omnia attenderent. Et ita quod oporteat testes esse rogatos, vel à testatore, vel tabellione eius nomine habent ex *ti. 1. l. 1. par. 6.* Hispani DD. specialiter Lopez *ibidem verb. rogados*, Paz *l. 3. Tauri num. 550.* Menchaca *§. 13. num. 64. & 65.* Thomas Sanchez *tom. 2. consil. moral. lib. 4 cap. 1. dub. 2. num. 9.* Ac generaliter de iure communi pro testamento

militis

militis Tiraquellus ſupra ex alijs Doctoribus. Cum igitur in hac ſcriptura pro teſtamento effigiata hæc deſiderentur, omnino corruit eius authoritas.

Eo magis quod ſolemnitas teſtamentaria non eſt tantum probatoria, ſicut in alijs contractibus, in quibus teſtes, & ſcriptura ſolum requiruntur ad probationem, vt dixit Menchaca *lib. 3. de ſucceſſ. §. 30. num. 3.* ſed eſt forma ſubſtantialis, qua deficiente eſt inualidum teſtamentum. Vt probat Sacra Rota coram Veroſpio de anno 1633. inter deciſiones diuerſorum *deciſ. 356. num. 3.* referens Doctores, & aliam Rotam deciſ. 734. *num. 8. par. 1. diuerſ.* quæ atteſtatur de communi. Ac non ſolum de iure Regio Hiſpano, ſed etiam de iure communi probat Sanchez *ſupra dub. 1. num. 4.* ex Matienzo, Tello, Burgos de Paz, Couarrubia, & alijs; ac ex ea efficaci ratione ex Matienzo deſumpta, quod ſcilicet cum ad cuiuſcunque rei probationem duo tantum teſtes requirantur,

23. Solemnitas teſtamentaria non ſolũ eſt probatoria, ſed etiã eſt forma ſubſtantialis.

Matth.

Matth. 18. In ore duorum, vel trium stat omne verbum, & l. vbi numerus, ff. de testibus, quoties plures desiderantur testes (addo ego, & cum qualitate speciali, scilicet quod sint rogati) hoc non tantum ad probationem, sed ad formam substantialem rei est referendum.

24. Consideratur defectus testium.

Sciens omitto defectum alium huic testamentariæ scripturæ à multis obiectum, quod videlicet testes illi, qui pro ipsa afferuntur, sunt ex Legatarijs, quibus in ea aliqua legantur; ac perinde non idonei, aut habiles ad testificandum. Et si enim hęc pars plausibilis valde sit pluribus DD. quia tamen quampluri-mis alijs opposita arridet, & inter eos ex Theologis Eminentissimo de Lugo *dicta sect. 1. num. 6.* Laymano etiam *supra num. 36. §. Addendum*, Sanchez *sup. num. 8.* Molinæ *Tom. 1. de iustit. & iur. tract. 2. disp. 176. §. Instit.* & Bonacinæ *supra punct. 5.* ideo in hoc non insistendum; cum

pleraque

pleráque alia firmissima subsistant, quibus intentum Serenissimæ Infantis effectiue stabilitur. Sed non prætermittendum, quod quamuis Legatarij esse possint testes in quibusdam testamentis, prout relati Doctores admittunt, in testamento tamen dubio, informi, non subscripto, nec subsignato, & in multis alijs defectuoso, cuius fides solum pendet ex ipsis Legatarijs, quale est id, de quo in præsenti, nec Authores relati id dicent, nec iure dici potest, prout ex pluribus afferunt Maseardus *de probationibus, tom. secundo, conclus. 970. num. 3.* Farinacius *de testibus, quæst. 60. num. 306.* Antonius Fab. *de error. pragmatic. par. 3. decad. 66. error. 5.* & doctissimi Iuris Consulti huius causæ defensores haud difficilè euincere poterunt.

25. Conditiones in schedula testamentaria à Principe appositæ, & non adimpletę, vitiant testamentū.

Sciens quoque prætermitto, quod in eadem testamentaria schedula etiam habentur aliæ conditiones à Principe appositæ pro sua vltima voluntate. Videlicet, quod non solum ea

lum ea

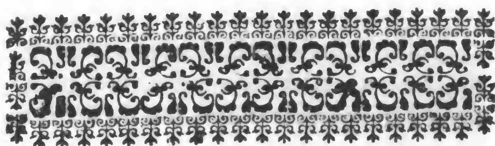
lum ea ſcripta ipſius manu eſſet,ac ſigillo ſubſignata, prout ex verbis ſuperius relatis habetur, ſed etiam,quod eſſet ſtipulata per Matthæum de Carranza ipſius Secretarium de Camara; & quod ipſam ſubſcriptam, & ſigillatam cum duobus mediocribus ſigillis apud ipſum ſeruaret, donec aliud ipſi ordinatum non fuiſſet, vel Princeps obijſſet. Integra enim verba illius ſchedulæ ſunt hæc:

26. Principis voluntas. *Y toda la ſobredicha mi vltima, y poſtrera voluntad la firmo de mi mano, mando ſellar con mi ſello, y refrendar por Matteo de Carranza, como dicho es, mi Secretario de Camara; y que ſerrado, y ſellado la cubierta con dos ſellos medianos, la guarde haſta que le mande otra coſa, ò diſpuſiere Dios de mi. Fecho en Palermo à 3. de Agoſto 1624. Por mandado de Su Alteza Matteo de Carranza*. Hæc autem prætermitto, quia ea quæ adduxi etiam probant de huiuſmodi clauſulis; cum

etiam

etiam appositæ sint à Principe pro forma suæ vltimæ voluntatis, itaut sine ipsis non subsistat, sicut nec subsisteret si dixisset se velle, quod adiungeretur vnum *Aue Maria*, vel vnum *Pater noster*, & non apponerentur: vt est certa doctrina *in l. si quis in princ. ff. de leg. 3.* ac Menochio *consil. 1093. lib. 11. & præsumptio. 365. num. 11. & 59. lib. 4.* Simon de Pret. *de interpr. vlt. vol. lib. 4. interpr. 3. dub. 2. num. 57.*

DVBIVM SECVNDVM.

De Sententia prolata per D. Ioannem Franciſcum Caſtillum.

27. Latæ ſententiæ cauſæ.

CVM autem ea, quæ dixi non leuiter, ſed grauiter fulcita, & roborata maneant ex Iuribus, Doctoribus, & Sacræ Rotæ deciſionibus relatis, mirum videri poteſt, quod D. Ioannes Franciſcus Caſtillus Regiæ Claſſis Auditor,

Auditor, quorundam in hac parte interesse habentium precibus inductus, dictam testamentariam schedulam, tam informem, & insolemnem, pro vero Testamento sustineri debere pronunciauerit. Quia tamen his solum ex causis vir doctus, & prudens sententiam hanc proferre potuit, videlicet, quia existimauerit Serenissimum Principem Philibertum titulo Principis hoc modo testari potuisse, vel etiam titulo militis, ac denique quia tempore pestis, nihil aliud requirebatur; ideo sigillatim in hoc dubio ostendendum nullam ex his causis suffragari posse valori dictæ schedulæ pro vero Testamento, aut sententię à pręfato D. Castillo pronunciatę.

Et primo, quod attinet ad Principis titulum, & si præfatus Philibertus inter magnos Principes recenseri iure debeat, ob clarissimam nobilitatem Austriacam, & Sabaudicam, qua cum plurimis alijs animi dotibus potiebatur; tamen ad intentum Principis encomio non gaudebat. Non enim erat Princeps supremus, nulli subiectus, sed 28. Non iuuat titulus Principis in defectu solemnitatum testamenti.

potius ſubditus Regi Catholico, cuius Prorex erat in Siciliæ Regno, & Generalis Capitaneus: vt propterea iuramentum fidelitatis Meſſanę fecerit ante gubernij captam poſſeſſionem coram Siciliæ Proceribus, vt habetur in vita ipſius *lib.* 3. ac Duci Sabaudiæ proprio parenti ex natura Appannagij, & fiduciæ Sacramento, prout firmatur ex Terra rubea, *tract. contra rebelles art.* 1. *tract. 1. concluſ. 22.* Coppin. *de dom. Franc. lib.* 3. *titulo* 12. *num.* 12. Ac propterea abſolute *Princeps* in hac cauſa non erat. Princeps etenim eſt veluti primum Caput, quod ei non competebat, cum ſupra ſe plura capita haberet. Quod vero de Ducibus, Marchionibus, & Comitibus affertur, quod poſſint teſtamentum ſine ſolemnitatibus condere, extra rem adducitur, quia ſolum id poteſt competere iſtis, ſi Iura Imperij, vel Regalem dignitatem, obtineant, non alijs inferioribus ſubditis Imperatori, Regibus, vel alijs Dynaſtis ſuperioribus, prout noſter Princeps erat

ratione

ratione Principatus Onellæ : Galiaul. *in l. Centurio*, *num.* 61. & ibi Alexander, Iason, Soccinus, Ripa, & alij. Vel ostendant Aduersarij textum aliquem ex quo eliciatur, quod Princeps non supremus, sed subditus alijs maioribus, in terris in quibus leges Cæsareæ quoad testamenta sunt in vsu, possint testamentum condere sine solemnitatibus in eis requisitis. Nec illis, vel minimum suffragatur quod in testamento facto coram Imperatore non requiratur solemnitas illa testium, *l. omnium, C. de testament.* Boerius *decis.* 218. *num.* 3. Clarus *supra quæst.* 56. *versiculo est etiam alius casus*, Mascardus *dicta conclus.* 1352. *num.* 47. Layman *dicto cap.* 2. *num.* 15. Hoc enim nihil ad intentum, cum nec Serenissimus Philibertus esset Imperator, nec ab Imperatore haberet facultatem sic testandi, nec ipse Imperator authoritatem aliquam tali testamento præbuit, quæ est causa, quare testamentum coram

ram Imperatore confectum non requirat præfatam solemnitatem, prout ex Alexandro, Iasone, Baldo, Danthio, & alijs in *d. l. Omnium* elici potest.

29. Quando iuuaret. Duo tamen maxime expendenda. Primum, quod, etsi schedula hæc qualitercunque testamentaria coram Imperatore, aut Principe alio quantumuis supremo confecta fuisset, nihilominus non propterea fidem publicam testamenti mereretur, nisi solum quantum ad solemnitatem iure ciuili requisitam de septem testibus rogatis &c. non quantum ad ea, quæ de iure naturæ ad contractus requiruntur, voluntatem scilicet contrahentis, sine qua nullus contractus, testamentarius maxime, subsistere potest. Ac perinde semper in suo vigore manere, quod talis testamentaria schedula nihil probet, nisi subscripta sit, & subsignata; siquidem hæc fuit clara voluntas Principis testatoris, vt ex dictis liquidum manet. Secundum, etsi admitteretur Principem Philibertum ob Principis dignitatem potuisse testari sine solemnitate à iure

Quomodo Princeps sine solemnitatibus testari possit.

à iure requiſita, id ſolum procederet ſi in proprijs terris, propriaue ditione, teſtamentum conderet, non ſi Panormi, aut in Regno Siciliæ, prout de facto contigit. Pro comperto enim eſt, quod in teſtamento eæ ſolemnitates ſeruari debent, quæ in loco teſtamenti confecti vigent. Sic enim communiter aſtruunt Doctores; ex Iuriſtis Bartolus *in l. 1. C. de Sacroſanct. Eccleſ.* & ibi Iaſon, Gabriel *titulo de conſuetud. concluſ. ſecunda, num. 4. lib. 3.* Antonius Gomez *ad l. 3. Tauri num. 20.* & ex Theologis Molina *ſupra diſp. 127. §. Teſtamentum,* Dom. de Lugo *dicta diſp. 24. ſectio. 1. num. 8.* Cum igitur Panormi, vbi eam ſchedulam ſcribi fecit, obſeruentur leges iuris communis quoad teſtamentorum confectionem, illis ſtare debuit.

Nec maioris ponderis eſt effugium aliud, ad quod aduerſa pars recurrit, prætendens videlicet, potuiſſe Sereniſſimum Principem, 30. Neque iuuat Principi militia.

tanquam

tanquam militem, ſeu iure, aut priuilegio militari teſtari ſine ſolemnitatibus iure communi pro teſtamenti confectione requiſitis. In quo, quia eſt præcipuum fulcrum (forſan baculus arundineus) Aduerſariorum, diutius immorandum, & diligentius diſquirendum quantum virium habeant in re grauiſſima.

31. An milites noſtri temporis gaudeant priſcorum militum priuilegia.

Et quidem primo, abſtrahendo ab ea quęſtione, an noſtri temporis milites priuilegijs militum priſcorum fruantur, in qua plura dici poſſent, quibus pars aduerſa valde fluctuaret, maxime cum Rota apud Mohedan. *de donationibus deciſ.1.alias 188.num.3.* dixerit, quod *materia militis non habet locum in militibus noſtri temporis*, fatendum, etſi res ſit ſub lite, & controuerſia, noſtri etiam temporis milites pluribus gaudere priuilegijs in teſtamentorum confectione, que ex *titulo ff.C.& Inſtit.de milit.teſtam.* colliguntur, quæ & collegere Petrus Bellus *in tractat. de re milit. à fol.7.* Georgius

Aracius

Aracius EnenKelius *in lib. de priuileg. milit.* & Henricus Bocerus *in tract. de bello, & duell. lib. 1. à cap. 18.* & alij, quos hanc partem sequens refert Diana *7. par. tract. 6. resolut. 42.* Inter quæ illud celebre *ex l. Milites, C. de milit. testament. Quomodo possint, ac velint testentur.* Et infra. *Si quid in vagina, aut clypeo litteris sanguine suo rutilantibus adnotauerint, aut in puluere inscripserint gladio sub ipso tempore, quo in prælio vitæ sortem derelinquunt, huiusmodi voluntatem stabilem esse oportet.* Et *l. Frater, C. eodem: Voluntas militis pro iure seruatur;* Et *l. Quanquam eodem: Militum testamenta Iuris vinculis non subijciantur.* Et deinde. *Quomodo velint, & quomodo possint ea facere ijs concedatur.* Plura etiam *l. In fraudem, l. Miles, l. Diuus, l. Si*

Militum priuilegia in testamentis.

filius familias, ff. de milit. testament. Præsertim *l. Miles*, vbi sic lego: *Miles, si testamentum imperfectum relinquat, scriptura quæ profertur, perfecti testamenti potestatem obtinet; nam militis testamentum sola perficitur voluntate; quique plura per dies varios scripsit, sæpe testamentum facere videtur.* Et in *Institut. de milit. testament. §. supradicta. Quoquo enim modo voluntas eius suprema inueniatur, siue scripta, siue sine scriptura, valet testamentum ex voluntate eius.*

32 Effugium præcluditur. Nihilominus, si rectis oculis res inspiciatur, & iura quę de hoc militari priuilegio loquuntur diligenter cernantur, nihil ex illis colligi potest, quo pars aduersa fulcimentum accipiat, quin potius liquido ex ipsis innotescet contrarium: ac perinde leui fundamento ductos eos, qui propter ipsa in re tanti momenti, ve-

ti, veluti hallucinantes visi sunt. Iura enim illa manifeste loquuntur de militibus, siue in Castris, siue in expeditione, siue tempore, aut loco belli constitutis. Id constat in l. illa *Milites* relata, expresse enim ait textus: *Milites in expeditione degentes, & sub ipso tempore, quo in prœlio vitæ sortem derelinquunt*. Illud etiam ex l. *Frater* desumptum seipsum declarat, dicit enim textus: *Voluntas Militis in expeditione occupati pro iure seruatur*. Pariter quoque illud *ex l. quanquam* adductum eundem sensum habet. Ait enim Compilator illius legis eam compendians: *Miles in expeditione constitutus absque omnis ciuilis iuris subtilitate, prout vult i potest testari*. Insuper, & illud *ex Institut. de Milit. testament.* etiam citatum eodem modo exponendum, verba *dict. §. Supradicta*, satis ostendunt. Sunt enim talia: *Supradicta dili-*

Iuris dispositio de testamentis militum.

cta diligens obseruatio in ordinandis testamentis militibus propter nimiam imperitiam eorum, constitutionibus principalibus remissa est. Nam quamuis ij neque legitimum numerum testium adhibuerint, neque aliam testamentorum solemnitatem obseruauerint: rectè nihilominus testantur; videlicet cum in expeditionibus occupati sunt, quod merito nostra Constitutio introduxit. Quod clarius in §. *Illis autem* seq. exprimitur; vbi sic: *Illis autem temporibus, per quæ citra expeditionum necessitatem, in alijs locis, vel suis ædibus degunt, minime ad vindicandum tale priuilegium adiuuantur.* Nec minus clare in §. *Sed hactenus*, vbi etiam sic *Sed hactenus hoc illis à principalibus constitutionibus conceditur, quatenus militant, & in Castris degunt. Post missionem ve-*

nem ve-

nem verò veterani, vel extra Caſtra alÿ, ſi faciant adhuc militantes teſtamentum communi omnium Ciuium Romanorum iure id facere debent.

Alia etiam iura id ſuadent. Etenim *l. Sancimus de reſtitut. milit.* & de quibus non obiicitur longi temporis præſcriptio, ex Imperatore Iuſtiniano legitur: *Ne quidam putarent in omni tempore licere militibus teſtamenta quoquo modo voluerint componere, ſancimus, his ſolis, qui in expeditionibus occupati ſunt, memoratum indulgeri circa vltimas voluntates conficiendas beneficium.* 33.

34. Princeps Philibertus nullo iure potuit vti priuil. militum

Ex his autem manifeſtè concluditur, Sereniſſimum Principem Philibertum nullo modo potuiſſe priuilegio militum potiri in ſuo teſtamento condendo; cum certiſſimum ſit, ipſum, non in Caſtris, non in expeditione, non in claſſe, non ſub papilione, aut tentorio,

nec

nec tempore, aut loco belli, sed in Regno, pacato, pacifico, in Regio palatio, in Ciuitate celeberrima sito, & in proprio lecto, mortis suæ tempore commoratum fuisse, & testamentariam illam schedulam assertam (si verum id est) confecisse. Quo ergo iure militis priuilegia illi tunc suffragari potuere, quæ solum militibus in expeditionibus occupatis, degentibus, & constitutis, prout ex relatis iuribus habetur, concessa fuere? Præsertim, cum iura sic de loco vbi testamentum conficitur, pro militari priuilegio fruendo curent, vt ex eo solum, quod non milites, in *hostico*, id est *hostili loco, deprehendantur, & illic decedant*, eo frui posse statuerint, *l. rescripta, ff. de milit. testament. & l. vnica, ff. de bonorum possess.* Glossa, & Bartolus, *in l. Scrinarios, C. de testam. milit.* Clarus *quæst. 15. num. 5.* Molina *disp. 129.* Layman *supra cap. 2. num. 14.*

Frustra

Fruſtra ergo pro aduerſa parte affertur, quod Sereniſsimus Princeps, Prorex, & Capitaneus, ac Dux generalis exercitus, & Claſſis Regis Catholici fuerit; & quod hoc priuilegium teſtandi ſine ſolemnitatibus iure communi requiſitis, competat ex quibuſdam Doctoribus non ſolum talibus, qui ſunt Capita militum, ſiue Tribuni, ſiue Ductores, ſiue Capitanei, ſiue ſimili alio titulo cognominentur; ſed etiam extendatur ad ſtipendiarios, preſidiarios, belli Officiales, & ſimiles. Hæc enim omnia ſolum cum grano ſalis accipienda, & iuribus relatis inhærendo, ſolum pro habentibus qualitatem illam ab ipſis requiſitam, ſcilicet quando in expeditionibus ſunt occupati, & conſtituti; non ſi extra, in proprijs domibus, negotijs, aut rebus. Etenim pro legitimo iuris axiomate habetur, quod qualitas diſpoſitionis vbi deficit, deficit etiam ipſa diſpoſitio. Gloſſa *verb. Auocandum in l. mancipia, ff. de ſeru. fug.* Menochius *de præſumptionibus, lib. 6. præſumpt. 15. num. 47.* 35.

35. Priuilegia militum fauent occupatis in expeditionibus.

Qualitas a lege petita, quando ceſſat, ceſſat quoque legis diſpoſitio.

num.47. Fuluius Pacianus *de probat. lib. 2. cap. 14. num. 8.* Camill Gallin. *lib.4. de verb. signific. cap. 9. num. 9.* Mar. Anton. *variar. resolut. lib. 1. resolut. 82. num. 1.* Surdus *consil. 400. num. 16. & consil. 514. num. 4.* Et quod qualitas à lege petita, vbi cessat, etiam in casu particulari, cessat quoque legis dispositio, *l. 4. §. Toties, ff. de damn. infect. l. 1. §. loquitur, ff. de aqua quot. & æst. cap. Indemnitatibus, §. penult. de elect. lib. 6.* Cald. Pereira *consil. 30. num. 29. vers. Quamobrem illa qualitas,* Barbosa *de axiom. iur. axiom. 96. num. 7.*

36. Si priuilegia militaria largo modo intelligerêtur, leges sibi côtradicerent.

Et sanè si priuilegia hæc militaria ita largo modo intelligi deberent sibi leges contradicerent. Etenim in *l. Scrinarios, C. de testament. milit.* expresse notatur *Scrinarios,* id est *Notarios,* & *Apparitores* militum, non gaudere priuilegio militari in conficiendis testa-

dis teſtamentis, etiamſi in matricula militum deſcripti ſint, ac per conſequens milites nuncupentur. Imperatoris Anaſtaſij hæc ſunt verba in dicta l. *Scrinarios, vel Apparitores, qui virorum Magnificorum Magiſtrorum militum iuſsionibus, vel actibus obtemperant, etſi nomina eorum matriculis militaribus referri videantur, nullatenus tamen in vltimis à ſe conficiendis voluntatibus iuris militaris habere facultatem decernimus*. Non igitur omnes, qui *milites* quoquo modo vocantur, militaribus priuilegijs potiri poſſunt, niſi in expeditionibus verſentur.

Priuilegia porrò hæc militaria in teſtamentis condendis non niſi modo aſſignato, pro tempore videlicet quo in caſtris, expeditionibus, vel militari exercitio ſunt, accipi debere, maxime elicitur, ex cauſa, ſeu motiuo finali conceſſionis ipſorum, quod potiſſime, & ſuper alia in priuilegij conceſsioni- 37. Motiuum conceſsionis priuilegiorũ militarium ceſsat in militibus extra caſtra conſtitutis.

busattenditur. Vnde in illis inoffenso pede currit vulgatissimum illud iuris axioma: *Cessante causa cessat effectus*. Ancharanus, *consil. 394. num. 3.* Roman. *consil. 180. num. 7.* & *consil. 404. num. 5. & 6.* Cardinalis Tuschus *litt. C, conclus. 137. num. 8. & 9.* Barbosa *axiom. 40. num. 9.* Cœterum causam concessionis horum militarium priuilegiorum cessare, quando milites in expeditionibus, seu castris, &c. non versantur, clarissimum videtur; quia talis causa, vel est *militum imperitia*, prout innuitur *§. supradicta Inst. de milit. testam.* & notat Additionator Clari, *§. Testamentum, quaest. 15. §. Quando sunt in expeditione*; quæ causa omnino corruit, quando milites testantur in Vrbibus, vel Oppidis, quia tunc habent à quibus instruantur in conficiendis testamentis: vel est pressura temporis, aut instantia mortis tempore belli imminentis, quæ etiam penitus deficit,

cum in

cum in proprijs ædibus, extra mortis periculum verſantur: vel eſt inopia teſtium, quæ ſæpius in bello adeſt; quæ tamen non adeſt tempore, & occaſione pacis: vel quæuis alia prudenter imaginabilis, quæ etiam ſi prudenter animaduertatur, extra occaſionem belli non aderit. Cum ergo nulla ex his cauſis in præſenti fuerit, vt omnibus patet, omnino extra rem ſumus.

Profecto etiam, ſi hæc militaria Indulta tam largè, & craſſe accipi poſſunt, vt militibus ſemper, & vbique, ſiue in bello, ſiue in domo, ſiue in caſtris, ſiue in prædijs, ſiue in tentorijs, ſiue in officinis fuerint, ſuffragentur, latiſſimus campus litibus, & iudicialibus controuerſijs teſtamentarijs quotidie, & ſemper offeretur: cum ſuppoſita hominum malitia, & mundi corruptione, facile poſt cuiuſcunque militis obitum prodibunt teſtes, qui falſo dicant, eum bona ſua iſti, vel illi reliquiſſe; quod abſdubie in magnum cedet detrimentum legitimorum hæredum, prout timetur, *l. vltima, C. de teſtament. milit.* 38. Item eſſent cauſæ pluriũ litium

& notant aliqui ex Fauorino *in l. Diuus, ff. de testament. milit.* Annotantes id etiam in casu pręsenti contigisse. Quod tamen quia in grauissimum testium huius testamentariæ schedulæ de qua agitur, dedecus, cedit, ego, modestiæ, & charitatis religiosæ causa, non dicam, sed vt Theologorum, & Doctorum minimus, quid iuris in casu sentiendum, proferam, ab huiusmodi contumelijs abstinendo. Maxime etiam id facient alij milites, tum vt dilatent suorum priuilegiorum phylacteria, tum, quia sunt ij, de quibus (salua honestate bonorum) dicitur à Lucano lib. 10.

Nulla fides, pietasue viris, qui castra sequuntur,
Venalesque manus; ibi fas vbi maxima merces.

tum quia verbosi, & iactabundi plures valde sunt, & sæpius loqui solent ioco, & perfunctorie, vt notat Tiraquellus *de priuileg.*

pia cau-

piæ causæ, priu. 3. Ac prætereà, quia nonnulli ipsorum, vt Petrus Blesensis in epistola 94. dixit: *Clypeos deferunt deauratos, prædam potius cupientes quam certamen ab hostibus; bella tamen, & conflictus æquestres depingi faciunt in sellis; & clypeis, vt se quadam imaginaria visione delectent in pugnis, quas actualiter ingredi, aut videre non audent.*

Porrò generalis ratio est, quia vt rectè satis Glossa *in l. filius familias, ff. de procurat. verb. veterani* dixit: *Miles est ille, qui est in actu militiæ.* Et qui actu non est in militia, à militia missus dicitur, *dicto §. sed hactenus instit. de milit. testament.* Perdit ergo priuilegium: sicut & scholaris perdit scholaris priuilegium, dum ab studio absens est, iuxta DD. & clerici, dum Clericatum deserunt, qui etiam vocantur milites, *Cap. Degradatio, §. actualis de pœnis in 6.* 39. Ratio amissionis priuilegij militaris.

in 6. & *l. miles 6. ff. de re iudic.* vbi Bartolus, Alexander, Iason, Ripa, & reliqui.

40. Authores qui negant priuilegia militibus extra castra cõstitutis.

Proferendi etiam Authores, qui militibus extra Castra, seu expeditionis tempus constitutis, negant militum priuilegia, siue in hac testamentaria materia speciatim, siue generaliter in alia quacunque. Hi sunt inter innumeros alios, generaliter Doctores scribentes *in §. illis, & §. sed hactenus Instit. de milit. testament.* ac specialiter Glossa *in l. Scrinarios relata*, Glossa *in dicto §. sed hactenus*, quæ communiter approbatur, vt dicit Clarus *§. Testamentum, quæstio 15. §. sed quæro.* Additionator Clari *ibidem, §. Quando sunt in expeditione,* & *§. Sed, & illud*, vbi quod milites otiosi, qui *in pagis, ac vicis vagantur, rusticorumque anseres, & gallinas furantur, ab ijsdem priuilegijs remoueantur.* Bocerus *Tractat. de bello lib. 1. cap. 26. num. 8.*

Rensoe-

Renſnerus *tractat. de teſtament. part. 5. cap.4. num.14.* Gayllus *lib. 2. obſer. 118. num.6.* Vveſenbecius *conſil. 17. num.35. volum. 1.* Georgius Enenchelius *lib.2. de priuileg. milit. priuileg. 16. à num. 11.* Legendus Afflictus *in Conſtitut. Regni, lib.* 1. *rubr. 9.* Valla *lib.6. elegant. cap.23.* Contius *lib. 9. cap.15. num.10.* Pichardus *in* §. *l. Inſtit. de milit. teſtament. num.3.* Eſtque deciſum in legibus Hiſpan. *l.4. titulo primo, par. 6.* ibi: *Que no ſea en hueſte,* &, *mas ſi lo hubiera de facer en hueſte,* Gregorius Tholoſan. *in ſyntagm. lib. 42. cap.6. num.* 1*1. & 17.* Ricciullus *in Tract. de perſon. qui inſtat. reprob. verſant. lib.* 3. *cap 20. num.2*1. Et ex Theologis vnus, & Eminentiſſimus Cardinalis de Lugo id ſupponens loco relato in ſuperioribus *num.* 12. & ante ipſum Ludouicus Molina *tom. 1.*

de iuſtit.

de iustit. & iur. disp. 129. §. Militibus, vbi digna est illa vox ad intentum de illis: *Extra bellicam autem expeditionem eadem solemnitas requiritur in testamento militis, quæ in testamentis aliorum.* Idem supponit Laymanus relatus in præcedentibus *cap. 2. num.* 14. & post illos Diana *par. 7. tract. 6. resol. 43.*

41. Deciditur à Sacra Rota Romana

Sed, & quod primo loco proponendum erat, Sacræ Rotæ Romanæ iudicium est: ex qua nonnulla pro istius causæ tuitione afferri debent. Occurrit primo Decisio coram Mohedano *in titulo de donat. decis. prima alias* 188. vbi *num. 3.* sic concludenter dicitur: *Milites non residentes in militia non gaudent priuilegijs militum.* Deinde alia coram Merlino in Romana *Scutorum* de anno 1635. inter decisiones nouissimas, *decis.* 69. *num. 97.* ibi: *Milites autem nostri temporis gaudere omnibus priuilegijs mili-*

gijs militaribus, quæ concessa sunt in recompensationem laborum, si arti militari incumbant in expeditione. Quæ postrema verba rem conuincunt.

Nec prętermittendum aliquibus videri, nec inuerisimiliter, quod esto, Sereniss. Philibertus militis priuilegijs gaudere posset in suo conficiendo qualicunque testamento; cum tamen huius militaris Indulti nullam in ea testamentaria schedula asserta mentionem fecerit; prorsus videatur omnino ipsi renunciasse, ac perinde secundùm Iuris communis regulas testari voluisse. Sic enim colligi potest *ex l. Quanquam, C. de testament. milit.* ibi. *Etiam iure comm. accepit authoritatem*, & *l. in testament. 6. C. de testament. milit. l. Tribunus, §. Cum aliquis verb. Quod si nihil horum, l. Eius 35. §. Militia missus, verb. alioquin, l. Quod dicitur 39. §. Miles, verb. Et siquidem iure* 42. Princeps Philibertus videtur renunciasse priuilegio militari ob nullam mentionem illius factam

L communi,

communi, ff. de milit. testament. Et quia, cum res de facili reuertatur ad suam naturam, *l. Igitur nuda, §. Pactus ne peteret, ff. de pact.* semper præsumendum, in dubio saltem, quod quilibet secundum ius commune operetur. Sic quoque elicitur ex Doctoribus, specialiter Vvesenbecio *cons. 17. num. 34. volum. primo*, Grasso *Tractat. de success. §. Testamentum, quæstio. 9.* Hunnio *in Encyclopedia iur. par. 4. tit. quinto, cap. primo, num. 12.* Quod maxime procedit quando miles, qui testatur est peritus, qualis erat Princeps Philibertus; tunc enim, sicut præsumitur habere notitiam iuris communis, sic quoque, quod secundum illud testari velit.

43. Principis voluntatis declaratio

Sed maxime pro calce huius controuersiæ de militari priuilegio ad conficienda testamenta præ oculis habendum, quod etsi omnino gratis, & liberaliter concederetur

retur præfatum Sereniſſimum potiri eo potuiſſe, adhuc nihilominus pars aduerſa nihil pro ſe haberet ex teſtamentaria illa, & mutila ſcriptura. Iura etenim, quæ militibus hoc priuilegium concedunt, vt patet ex ijs, quæ in præcedentibus ſunt adducta, *ex l. Milites, l. Frater, l. Quanquam, C. de re milit. & Inſtit. de milit teſtament. §. Supradicta*, totum negotium militaris teſtamenti ad militum reuocant nudam voluntatem, tanquam ad originariam, & adæquatam cauſam illius. Ex quo facile euincitur militum voluntatem omnino exacte explorandam in confecto ab ipſis teſtamento. Inſpiciatur igitur Sereniſſimi Philiberti voluntas, & Sole clarius conſtabit eam fuiſſe, prout in præcedentibus circa primum dubium demonſtratum manet, vt ſua qualiſcunque vltima diſpoſitio, & teſtamentaria ſcriptura, eſſet illa, quæ ab ipſo ſubſcripta, & ſubſignata eſſet: hoc enim ſonat Hiſpanica illa clauſula: *Y en*

testimonio de ser todo lo sobredicho mi postrera voluntad, lo firmo de mi mano, y mando sea sellado con mi sello. Inaniter ergo pro vltima voluntate Principis, & quæ illi pro testamento deseruire posset secundum priuilegia militaria, ostenditur schedula ab ipso nec subscripta, nec subsignata. Cum propria & veluti caracteristica suæ vltimę voluntatis thessera, & nota, esse deberet, quæ ab eodem subscripta, & signata esset; non imperfecta, mutila, & informis scriptura, qualis est ea, quæ ostenditur, vt in superioribus demonstratum.

44. Schedula quæ ostenditur pro diuersa haberi debet

Quibus, & modo addendum, quod cum testamentaria Principis scriptura solum possit esse, prout ex verbis relatis habetur, ab ipso subscripta, & subsignata, & hęc quę ostenditur sic subscripta, & subsignata non sit, pro diuersa haberi debet, ac perinde, non ipsius Principis, sed alterius voluntate confecta. Sic enim ratiocinata est Sacra Rota

Rota Romana in prorſus ſimili cauſa in vna *Cornetana*, ſeu *Romana* Dotis coram Comitulo, quam ſuperius retuli. Et in ferme ſimili caſu de quadam teſtamentaria ſchedula, in qua dicebatur. *Tutto il preſente Teſtamento hò fatto, ſcritto di mio proprio pugno, e ſigillato con ſette ſigilli dell' arma della mia Caſata, con cera di Spagna, ligato con filo di rame*, late, & erudite probat Illuminatus Moronus in *ſuis reſponſ. reſponſ. ſecunda*, nullius valoris fuiſſe, & diuerſam ab ea, quam Teſtator fecerat, eo quod illi deerant demonſtratiua illa ſigna à Teſtatore ipſo indicata; videlicet, quia non erat ſigillata cera Hiſpana, aut colligata filo ramineo. Quod non tantum probat à ſimili idem eſſe dicendum in caſu, in quo verſamur; ſed quia ſumus in fortioribus terminis, ſcilicet in defectu ſubſcriptionis, & ſubſignationis Teſtatoris, quæ multo maioris ponderis ſunt, quàm

quàm cera Hiſpana, vel filus ramineus.

45. Tempus peſtis non ſuffragatur parti aduerſæ

Reſtat parti aduerſæ vltimum refugium, quod videlicet teſtamentum hoc aſſertum tempore peſtis confectum ſit; ac perinde, quod ſine ſui præiudicio carere potuerit ſolemnitatibus iure ciuili requiſitis. Cæterum nihil ex hoc refugio commodi reportari poſſe, ex eo euincitur, quod licet variæ valde ſententiæ Doctorum ſint circa hoc punctum, de quo ſolita eruditione Pater Diana *par. 7. Tract. 6. reſolut. 34. & ſequentibus*, quibuſdam aſſerentibus peſtis tempore ceſſare ſolemnitates iure ciuili requiſitas; alijs id negantibus; alijs ſub varijs diſtinctionibus, & pro varijs caſibus diſtinguentibus. Id tamen æquitati, & rationi, quin & Doctorum authoritati, ac pro contrariarum ſententiarum, de quibus idem Diana *ſupra*, concordia, valde congruum, & conueniens eſt, adeout iuxta illud ſemper iudicari debeat: quod ingenti peſte graſſante, iuris communis ſolemnitates

tates

tates diminuantur, seruatis solum illis, quas ius Gentium requirit. Cœterum, quando pestis adeo vehemens non est, vt sine periculo contagionis, testes, & notarius congregari possint, tunc nulla ex iuris solemnitatibus pro testamentorum confectione requisitis, remitti possit, aut debeat, quin omnes adamussim sint obseruandæ. Sic ferme Gabriel *de testament. conclus. 8. num. secundo:* Boerius *decis. 228. numero* 11. Gayllus *obseru. 118. num. 18. lib. 2.* cum multis alijs: Quibus ex Theol. fauent Molina *sup. disp.* 127. Layman *sup. cap. secundo, num.* 17. Quorum fundamentum esse potest generaliter loquendo, quia testamenti fauor magnus est: *argum. l. Si pars, ff. de inofficios. testament.* Tunc ergo eius solemnitates obseruari debent quando humano modo id fieri potest; secus autem, quando non nisi cum mortis periculo, quia hoc inhumanum esset. Vn-

46. Pestis vehemens solum suffragatur

ſet. Vnde ob hanc cauſam in Camera Imperiali receptum eſſe, vt teſtamentum coram duobus, vel tribus (inter quos Confeſſarius vnus eſſe poteſt) peſte valde graſſante conditum valeat, teſtis eſt Ioach. Mynſinger. *Centuria prima, obſeruat. 96.* Sic etiam deciſum fuiſſe in facti contingentia in celeberrimo Senatu Neapolitano plures aſtruunt. Sed maximè fauet Sacra Rota in vna Romana *hæreditatis de Palonibus*, vbi id eſt deciſum, & in alia Putei, quæ eſt deciſio 362. *lib.* 1. vbi ſic, dictam deciſionem referens: *Tamen Rota in vna Romana hæreditatis de Palonibus coram D. Thoma de Tanis die 17. Nouembris 1542. fuit ſequuta opinionem, quam ponit Iaſon in l. final. quod quando peſtis eſt ita ingens, quod veriſimiliter teſtes inueniri non potuerunt, quod tunc cum minori numero*

ſeptem,

septem, valeat. Et istam distinctionem ponit Ripa in dicto loco, Dec. in l. Scrinarios, C. de testament. milit. Angel. de Aret. in Tractatu de Testamentis, in verbo Suum condidit Testamentum, in fine. Ponit etiam Dec. consilio 284. & Ioannes Antonius Alexander consil. 165. Bertrandus consilio 179. in princip. & consilio 223 in secundo vol. Et ista distinctio summam habet æquitatem. Et in alia coram Mohedano, quæ est secunda *de testament. alias* 232. vbi de testamento, cui deerat stipulatio per quemdam Notarium necessaria, iuxta Bullam Iulij Secundi, ait Rota: *Insuper dictum est per omnes, quod dicta Bulla non comprehendat casum, quando testamentum est stipulatum in loco, in quo eo tempore esset magna pestis, per*

not. per Angel. in l. Si vacantia, C. de bon. vac. lib. 10. & per Iason. late in l. finali, C. de testament. vbi loquitur de Testamento facto tempore pestis. Vbi notanda illa: *Esset magna pestis.* Clarissime etiam in alia coram Verospio de anno 1653. in *Pratensi*, seu *nullius Parochialis*, inter decisiones diuersorum decis. 356. vbi inter ea, quæ requiri dicuntur, vt cessare possit dispositio Iuris Ciuilis circa testamenti confectionem tempore pestis, ponit primo loco numero quinto, *vt lues magna sit*, pro quo refert Ripam titulo de priuilegijs vltimæ voluntatis, num. decimo, in fine, & Boerium supra relatum.

47. Tempore isto non erat magna pestis

Cum autem tempore confectę scripturæ, *testamentariæ* appellatę, non fuerit ista *magna pestis*, aut *ingens lues*, Panormi, vbi erat Princeps Serenissimus (cuius signum est, quod ciues simul conueniebant, testa-

teſtamenta cum debitis ſolemnitatibus conficiebant, & Principis palatium plenum erat hominibus ibi commorantibus, & illuc confluentibus) nimis gratis, & ſine cauſa recurritur ad peſtis prætextum pro tuendo teſtamento inſolemni, & informi.

Ad quod vrgeo, quod ipſe Princeps nullatenus peſtis morbo grauatus erat, prout teſtantur fide digni teſtes; nec in vita ipſius Principis per Franciſcum Caſtagninum deſcripta hoc habetur, ſed ſolum quod febre grauiſſima correptus, occubuerit: ex eo, vt videtur exorta, quod nondum perfecte ſanus, & vix conualeſcens per totam Ciuitatem ambulauerit ſedandi popularis tumultus, qui tunc erat cauſa. Igitur legibus communibus teſtamentarijs tenebatur. Clarus *quæſtio. 56.* ex Baldo, Gaillus *ſupra*, cum alijs. Vnde quamuis gratis, & contra veritatem facti admittatur Panormum eo tempore graui, aut vehementi lue correptam fuiſſe; cum Principis perſona 48. Princeps non laborabat peſte.

pestis contagio non laboraret, palatium ipsius plenum Proceribus, militibus, aulicis, medicis, & familiaribus esset, & tali custodia vallatum, vt Ciuitatis contagium (si quod esset) omnino vitare posset: prout passim cernitur, quando Vrbes, vel Oppida hoc contagio infecta conspiciuntur: nescio quo iure Principem non potuisse cum legitimis solemnitatibus suum testamentum condere, ab aduersa parte asseratur.

49. Sententia D. Castilli corruit.

Corruat ergo sententia illa ab Illustrissimo Castillo prolata in fauorem huius testamentariæ schedulæ, vtpote debilibus fundamentis subnixa, nullo iure suffulta, & contra ea, quæ ex legibus, Sacræ Rotæ decisionibus, & Doctoribus magni nominis, attuli, pronunciatæ. Sitque de illarum numero, quæ propter nullitatem non transeunt in rem iudicatam: *l. vltima, C. de senten. ex breuic. recit. Clem. Pastoralis, §. Vt igitur de re iudicata,* Tiraquellus *in l. Boues, §. Hoc serm. limit.* 1. *num.* 9. *ff. de*

verborum

verborum ſignification. Barboſa *axiom. 100. num. 6.* poſt alios. Cum pręſertim certi iuris ſit, quod ſublato fundamento ſententiæ, ſeu deciſionis, corruat ſententia, ſeu deciſio ſuperædificata. *l. Fluminum, §. Vitium, verſic. Idem ſeruius, ff. de damn. infect. l. Nam origo, ff. quod vi, aut clam, l. Egi tecum, ff. de except. rei iud. Cap. Cum Paulus, 1. quæſt. 1.* Flaminius Pariſius *de reſignat. benefic. lib. 9. quæſtio. 25. num. 36.* Antonius Monach. Lucen. *deciſ. 13. num. 24.* Floren. *deciſ. 46. num. 3.* & Bononien. *deciſ. 18. num. 45.*

Supereſt tamen duplex ſcrupulus tollendus, quo ea, quæ dicta ſunt, infirmari videntur. Primus eſt, quia in *Cap. Cum eſſes de teſtament.* Alexander iij. Hoſtienſi Epiſcopo reſcribens conſuetudinem requirendi plures, quam duos, vel tres teſtes ad valorem 50. Explanatio cap. cum eſſes de teſtament.

valorem

valorem teſtamenti alienam eſſe ait à Diuina lege, & Sanctorum Patrum inſtitutis, ideoque improbandam, ſed ſufficere ſi teſtator coram ſuo Parocho, & tribus, vel duabus perſonis idoneis, teſtamentum faciat. Ex hoc enim capite colligi manifeſtè videtur Ius Ciuile correctum eſſe à Pontificio, & Canonico, prout Panormitanus, & alij Doctores putant, ac proinde inutiliter partem noſtram impugnare Principis Philiberti teſtamentum, quia in eo obſeruatæ non fuerint Iuris Ciuilis ſolemnitates. Secundus eſt, quia eſto, defectu ſolemnitatis Iure Ciuili requiſitæ, tale teſtamentum in foro externo validum non ſit, nec ciuilem obligationem inducat, in conſcientiæ tamen foro validum erit, & naturalem obligationem inducens; itaut, qui hæreditatem in tali teſtamēto præſcriptam poſſidet, tuta conſcientia poſſidere poſſit, nec illam reſtituere teneatur.

51 Eneruatur. Cœterum ſcrupuli iſti nihil faciunt contra ea, quæ dicta ſunt. Non primus, quia communis

communis Doctorum, Theologorum, & Iuristarum sententia est, Pontificiam illam Alexandri iij. decisionem solum habere locum in terris Summo Pontifici temporaliter subiectis, qualis est Hostiensis ditio, pro qua Papa scribebat, non in alijs. Sic plures apud Couarrubiam *in dicto cap. Cum esses, num. 12.* Clarum *quæst. 57.* Molinam *disp. 133.* Barbosam *in Collect. DD. ad illud caput;* quibus etiam adhærent Dominus de Lugo *dicta sect. prima, num. 20.* Layman *eo cap. secundo, numero 18.* Sanchez *sup. dub. 14. num. 17.* & Tannerus *tom. 3. disp. 4. quæstio. 7. dub. 11. num. 306.* Subsistant ergo ea, quæ pro infirmanda ista testamentaria scriptura propter defectum solemnitatis iure communi Ciuilis requisitæ, dicta sunt.

52. An in foro saltem conscientiæ sustineri possit prætensum testamentũ.

Neque secundus. Quia quamuis in hoc puncto, vtpote grauissimo, videlicet, an defectus solemnitatis iure humano requisitæ, irritet

tæ irritet contractus non solum in foro externo, sed etiam in conscientia, sint plures, variæque sententiæ, de quibus Sanchez *dicto dub. 14.* & Tannerus *supra, quæst. 6. dub. 13.* vbi quinque sententias refert, nihilominus ea, quæ asserit in vtroque foro esse inualidos, saltem quoad hæreditatem, est communis opinio, vt dicit Iason in *l. Nemo potest in 1. lectur. num. 75. & in l. Si post diuisionem, num 5. & seq.* quem sequitur Clarus *quæst. 90. §. Cœterum*, referens Bertrandum, & Ripam: ac sequuntur ex Theologis Beia, Salon, Aragon, Azor, & Valentia, quos refert Tannerus *dicto dub. 13.* Et tandem, quidquid de hac sententia, & probabilitate aliarum sit, de quibus multa alibi, id est certum, quod ex nulla ipsarum potest pars contraria subsidium aliquod sibi assumere. Etsi enim sententia negans testamentum (idem dic de quolibet contractu) minus solemne esse

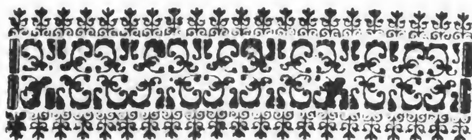
ne esse

ne eſſe inualidum in foro conſcientiæ; ſit plurium Doctorum, illi tamen loquuntur, quando alias conſtat de voluntate Teſtatoris: at verò in caſu, in quo verſamur, non adeſt talis voluntas, ſed potius contraria. Quia, vt probatum manet, dubio primo, Principis Teſtatoris voluntas alligata, & adſtricta fuit teſtamentariæ ſchedulæ *à ſe ſubſcriptæ, & ſignatæ:* quæ, cum non oſtendatur, ſemper ſubſiſtit, quod non adeſt Teſtatoris voluntas pro ſchedula, quę oſtenditur. Vnde ex triplici næuo, ſeu defectu, quo humanus contractus irritus eſſe poteſt, ſcilicet *ſolemnitatis*, *voluntatis*, & *poteſtatis*, hoc aſſertum Teſtamentum, quod eſt veluti contractus, *l. Verba contraxerunt, ff. de verborum ſignification.* adiuncta Gloſſa, laborat incurabiliter. Primo quidem, & ſecundo, vt oſtenſum eſt, tertio autem, prout in ſequenti Dubio, Sententiæ latæ nullitates.

ti Dubio, ac etiam in ſequentibus, oſtendetur. Ex quibus etiam liquidum erit ſententiam à D. Caſtillo pronunciatam pluribus nullitatis defectibus ſcatere.

DVBIVM

DVBIVM TERTIVM.

An diſpoſitio illa dd. 49. mille ſcutorum facta in aſſerto teſtamento valida eſſe poſſit.

VALIDAM non fuiſſe huiuſmodi diſpoſitionẽ ex defectu poteſtatis, cũ ex parte perſonæ diſponentis, tum rei per ipſam diſpoſitæ, haud difficile, tum Theologice, tum maximè Iuridice, ad oculum ferme compro- 53. Defectus poteſtatis inualidat teſtamentum

comprobari poteſt.

54. Princeps Philibertus erat filius famil. Primo enim, ſi perſona Sereniſſimi Principis Philiberti inſpiciatur, occurrit primò, eum fuiſſe, quando hanc teſtamentariam ſchedulam confeciſſe dicitur, filium familias, à Patris Ducis Sabaudiæ poteſtate non exemptum, ſed ipſi vinculatum: ac perinde iure incapacem ad teſtamenti confectionem. Iura enim ita proclamant, ſpecialiter *l. Qui in poteſtate, ff. de teſtament. & l. Nemo 71. C. eodem*, & ibi Doctores vniuerſi. Eſtque ratio, quia per teſtamentum omnia iura etiam familiæ mancipantur, ac per conſequens, id ſolum ſpectare poteſt ad eum, qui eſt pater, non qui eſt filius familias. Quod adeo eſt verum, vt etiam cum patris conſenſu non poſſit filius familias condere teſtamentum; ſicut pro communi regula afferunt, Aretin. *in dicta l. Qui in poteſtate*, Clarus *quæſt. 18. §. Vera igitur*. Neque etiam de peculio aduentitio

pleno

pleno iure ad filium ſpectante. Gloſſa in dicta l. *Qui in poteſtate, verb. Nihilomagis*, & ex communi probat ex pluribus Clarus *ſupra*. Eandem etiam doctrinam tenent ex Theologis Molina *ſup. diſp. 138.* Leſſius *de Iuſtit. & Iur. lib. 2 cap. 19. dub. 4. num. 39.* Dominus de Lugo *ſup. ſect. 4. num. 67.* & firmat Rota coram Buratto *deciſ. 639. numero 2. & 3.*

Quamuis autem huius generalis regulæ de incapacitate filij familias ad teſtandum aliquæ exceptiones admitti poſſent, videlicet pro pia cauſa, de bonis Caſtrenſibus, &c. Quia tamen pars aduerſa recte nouit non poſſe iſta teſtamentariæ huic ſchedulæ Principis applicari, ideo alia via difficultatem propoſitam ſubterfugere conatur. Contendit nempe, ipſum emancipatum fuiſſe, & à patria poteſtate exemptum, ac proinde liberum, vt teſtamentum condere 35. Non erat emancipatus.

dere posset. Sed quam facile hoc dicitur sic & reijcitur; solide quoque. Primo etenim, siquis emancipatum se asserit ei probandi munus incumbit, prout aperte respondit Paulus *in l. Si filius, ff. de probation.* & voluerunt Imperatores Diocletianus, & Maximianus *in l. Si emancipati, C. de collat.* & ex pluribus probauit Alexander *in l. Sed etsi num. 7. ff. de probation.* Idque efficaciter concluditur, quia emancipatio est quid facti, ac proinde non tam præsumptioni, quàm probationi subest, *l. In bello, §. Factæ, ff. de capt. & postlimin.* & ex pluribus Doctoribus larga manu probat Mascardus *de probationibus conclus. 596. num. secundo, & tertio.* Cum igitur nec ab ipso Principe, nec ab alio probata hæc emancipatio fuerit, pro improbabili censeri debet. Præsertim, quia emancipatio præsumitur fraudulenta si longo tempore occulta fuit, Iason *in l. Non*

dubium

dubium, num. 49. C. de legibus, Baldus *in l. Fraus de leg.* Mascardus *supra, conclus. 599. num. secundo*, etiam post alios.

Si porro recurratur ad tacitam emancipationem, ex eo, quod Princeps pro patre familias se gesserit, vel quod ipsi Serenissimus eius Pater plura donauerit, vel quod plures dignitates habuerit ipsi concessas à Dom. Rege Catholico Hispaniarum Philippo Tertio; omnes istæ viæ emancipationis haud difficile præcludi possunt. Prima quidem, quia sicut manumissio serui non est actio, sed passio ipsius serui, nec adoptio est actio adoptati, sed adoptantis; nec legitimatio nisi legitimantis; sic nec emancipatio filij est actio ipsius filij, sed patris: *l. Si pater 45. ff. de iure dotium, instit. quib. mod. ius pat. pot. sol. §. Et quidem.* Non ergo potuit Princeps Philibertus seipsum emancipare à patria potestate per quem cunque actum, quem gessisset. Et casu quo id posset 56. Neque erat tacite emancipatus.

id posset nihil valeret sua emancipatio, si patris scientia. & consensus non adesset. Baldus *in l. secunda, num. 5. ff. si seru. vendit.* Moretus *consil. 52. num. 25.* Etiamsi pro emancipato communiter fuerit habitus. Cassaneus *in consuet. Burgund. rubr. 6. §. 3. vers. & iste modus,* G. Benedictus *in repetit. cap. Raynutius, in verbo Matrem*: Eo quod aliud est esse talem, aliud haberi pro tali, vt dixit Bartolus *in l. Si maritus la 2. §. Legis Iuliæ num. 1. ff. de adult.* Iason *in l. Præter ait §. Siue autem num. 2. ff. de nou. oper. nunc.* Mascardus *volum. 2. conclus. 596. num. 16.*

57. Bona siue dignitates filiis datæ nō inducunt emancipationem.

Secunda vero, quia ex nullo iure habetur, quod dignitates, aut quęcunque alia à patre donata filijs inducant emancipationem, Soccin. sen. *consil. 33. num. 1. lib. 4.* Menochius *præsumpt. 55. num. 9. lib. 6.*

quod

quod clarius constat in donatione redditùum facta ipsi Principi à Serenissimo ipsius Patre. Quia cum illi fuerint pro appannagio, seu alimentis concessi non erant materia (vt Theologicè loquar) testamenti quod solum versatur circa res transmissibiles, & alienabiles, quales non fuisse dictos redditus, inferius ostendetur; eo quod illorum hæres necessarius erat Pater, nec diuisio bonorum illam induxit. Soccin. *supra*, Costa *de port. rat. quæst. 164. num. 5.* Moronus *respons. 65. num. 26.*

Tertia autem, quia esto verissimum sit, plures, & magnas à Catholica Maiestate dignitates habuisse; Proregis videlicet Regni Siciliæ; Ducis generalis ibidem; & Præfecti classis; nulla tamen illarum, nec omnes simul, eum extrahere à patria potestate potuerunt sine expresso consensu ipsius Patris. Quia generaliter loquendo, quæ nostra sũt nõ possunt à nobis sine nobis auferri, *l. fin. ff. de pact. l. Id quod nostrum, ff. de* 58.

Neque dignitates à Rege Catholico illi traditæ.

regul. iur. Menochius *consil. 161. num. 19. & consil. 296. num. 10. & consil. 477. num. 7.* Est autem proprium Patris emancipare filium, vt supra ostensum. Et quia filius est in potestate Patris, iure Ciuium Romanorum, vt habet *l. Item in potest. & l. Nam Ciuium, ff. de ijs qui sui, &c.* Et quia quemadmodum nullus pro alio adoptare potest filium, nisi is, qui eum pro filio assumit, quia adoptio ex Diuo Thoma *in 4. dist. 42. quæst. 2. articulo primo*, & Theologis, est *extraneæ personæ legitima*, idest voluntaria *assumptio*, ita etiam emancipatio, quæ est liberatio à patria potestate debet esse ab ipso Patre. Cum contrariorum sit eadem disciplina, iuxta vulgata iura. Maxime quia erat in magnum Patris præiudicium, quod filius dilectissimus, subditus, & vassallus, ab eius potestate extraheretur: sicut quod vxor à marito, seruus à Domino. Nec in

hoc

hoc præſumi poterat Patris conſenſus. Quia in ſui præiudicium quis non præſumitur conſentire ſine expreſſione. *l. penult. ff de furt. not.* Gloſſa *in l. ſecunda, C. de adquirend. poſſeſſ.* Abbas *in cap. In cauſis de elect.* Maſcardus *de probationibus, concluſ. 1210. num. 1.* Nec id potuit, aut voluit facere Catholica Maieſtas erga Principem ſupremum Iura Imperij in ſuo Statu habentem, & ſibi non ſubditum, *cap. Quæ in Eccleſiarum de Conſtitut.* & ibi Doctores, Tuſchus *verbo Princeps concluſ.* 280. Rota *deciſ. 21. num. 5. de præbend. in nouis*, Gonzalez *ſuper Regulam Cancellariæ in procem. §. 4. numero 21.* Eo magis, quod patria poteſtas nullam recipit æſtimationem. Vt probat Barboſa *in collect. DD. ad cap. de appellat. titulo de appellat.* ex Barboſa ſeniori; quia importat iuriſdictionem in filium,

quæ, cum ſit honor, nullo pretio comparari valet. *l. Iulianus 26. §. Non enim. ff. ſi quis omiſſ. cauſ. teſtament.* Cardin. in *Clem. ſecunda ſub num. 4. de pœnis*, Paris de Puteo *in Tractat. de re militar. §. An Rex, num. 50.* Et quia importat præeminentiam, quæ eſt grauis præiudicij: Puteus *deciſ. 449. num. 4. lib. ſecundo, & deciſ. 6. lib. 3.* Gonzalez *num. 30. & 31.* referens aliquas Rotæ deciſiones ad intentum. Ad quod accedit, quod vt pars noſtra contra aduerſam probat ex Caſtaldo *in Tract. de Imper.* qui id deſumit ex Baldo, & Marſilio, dignitas in non ſubditum collata non inducit emancipationem à patria poteſtate. Quod corroborat exemplum de legitimatione facta à Principe; quæ non extenditur ad bona ſita extra ipſius territorium, vt notant Abbas, Præpoſ. Decius, & alij communiter, quibus adhærent Couarrubias *de ſponſal. parte ſecunda,*

ſecunda, cap. 8. quæſtio. 8. num. 14. & Barboſa in *Collect. DD. ad cap. Cum, & plantare de priuileg. num. 20.*

Ex quibus facile euaneſcunt, quæ pars aduerſa affert pro Sereniſſimi Philiberti emancipatione à patria poteſtate, ob dignitates plures, quas à Rege Catholico meritiſſime obtinuit. Quod probat ex Authentico *Conſtitutio, quæ de dignitatibus, &c.* vbi multæ recenſentur. Et probare poſſet *ex l. Si filius familias, ff. de ijs qui ſui, &c.* & *ex l. vltima, C. de decur.* Cœterum parum ad intentum: non enim negari poteſt, quin per dignitates poſſit filius familias à patria poteſtate liberari, ſed non per quaslibet, ſed per eas duntaxat, quæ illi collatæ ſunt à Principe, cui tum Pater, tum filius ipſe ſubditi ſint; qualis erat Iuſtinianus author illius Authentici, & alij Imperatores, qui ſupremi Domini erant, tum filiorum familias, quibus dignitates conferebantur, tum parentum ipſorum. 59.

Quæ dignitates emancipent illum cui dantur.

Propte-

Propterea enim ait Imperator: *Non enim decens putauimus, vt hos, quos nos in officium patrum prouehimus, nostrorum hi sub aliena sint potestate*: Quod non accidit in casu præsenti, eo quod Dux Sabaudiæ subditus non erat Regi Catholico. Vel dicant Aduersarij: Si Rex Christianissimus alicui filio familias Regis Catholici subdito dignitatem aliquam conferret, nunquid illum extraheret à patria potestate? Nullus, vt credo, affirmabit, quia videlicet ea collata esset non subdito, & à non habente vllam authoritatem supra Patrem ipsius, aut illi potente præiudicare. Sic ergo in præsenti discurrant.

60. Ad emancipationem longum tempus desideratur

Nec prętermittendum id, quod Iura, & Doctores vulgariter inculcant, videlicet, quod ad hoc, quod filius familias, ac proinde Princeps noster, emancipatus censeri potuerit, requiritur longi temporis spatium, quod aliqui forsan existimare poterunt debere esse

bere esse

bere esse viginti annorum. Quod saltem Regulariter loquendo ad præscribendum talem liberationem est verum; prout asserunt Accurtius *in l. prima, verb. Cum diu, C. de patria potestate*; Salicetus in *l. secunda, C. de præscript. long. temp.* & Mascardus *de probationibus, volum. secundo, conclus. 598. num. 2.* vel ad minus secundum alios decem annorum, prout communius video teneri. His tamen qualitatibus, & conditionibus, vt eo tempore seorsum à patre habitauerit, per se negotia gesserit, & asseruerit se emancipatum esse. Ita enim docuit Baldus *in l. post mortem, ff. de adopt.* Iason *in l. Si certis annis, num. 12. C. de pact.* Maranta in *repet. l. Is potest num. 220. ff. de adquirend. possess.* Afflictus *decis. 183. num. 2.* Tiraquellus *in Tract. de præsumptionib. verb. Per decem annos*, cum alijs iuribus, & Docto-

& Doctoribus, quibus adhęret Mascardus *dicta conclus. 598. num. 1. & 596. num. 8.* Et merito quidem, quia cum *emancipatio*, iuxta nominis ethymologiam, sit idem, quod *extra manum Patris positio*, seu, vt definiri solet, *relaxatio patriæ potestatis*, illa omnia requirere videtur. Vt ergo Princeps Philibertus ostendatur à patria potestate liber, oportet quod probetur per decennium seorsum à Patre vixisse, per se negotia gessisse, & aliquando se asseruisse emancipatum esse. Quæ difficile sane probari possunt:

61. Ad testamenti confectionem maius tempus requiritur:

Quin addendum ad maiorem abundantiam, quod esto in ipso admitti posset aliqualis emancipatio ad actus veluti minores inter viuos celebrandos, non verò ad testamentum, quod difficilius validatur. Ita enim ex Baldo *in l. vltima, C. de senten. possess.* Alexandro *in l. 1. num. 5. C. de testament.* Cagnolo *in repet. l. Si emancipat.*

cipat. num. 45. C. de collat. intulit Mascardus *concluſ. 596. num. vlt.* & acceperunt aliqui cauſæ noſtræ patroni alios referentes.

Video, quod, præmiſſis nihil obſtantibus, poſſit pars aduerſa recurrere ad Religioſum ſtatum, in quo Princeps Sereniſſimus poſitus erat; ob militarem Religionem Sancti Ioannis Melitenſis, cuius Alumnus, & magnus Prior fuit; prout euidens eſt apud omnes, qui eum nouerunt, ex quibus vnus ego fui, & conſtat ex dicta teſtamentaria ſchedula, vbi in principio pro primo titulo, & dignitate vocatur *Gran Prior de S. Ioan.* Ex eo quod Sacer iſte militaris Ordo, vera, & propria Religio ſit, prout de communi tradunt Rota 2. par rec. *deciſio. 454. num. 3.* Et vna coram Cardinal. Bononien. de anno 1603. *par. ſecunda recentior. deciſio. 76. num. primo.* Et alia coram eodem, eadem *ſecunda par.* 62. An emancipatus dici poſſit propter Religionem ſancti Ioannis Hieroſolymitani in qua erat.

P *deciſ. 87.*

decis. 87. num. primo. Et alia coram Mohedano inter decisiones ipsius *decis. 10.* inter eas, quę sunt de causa possessionis, & proprietatis. Ac alia coram Pirouano in 4. *par. recentior. tom 3. decis. 623. num. 3.* Item alia coram Buratto *decis. secunda, num. undecimo*, vbi eius Scholiastes Ferentillus in annotation. num. 10. inquit: *Milites Hierosolymitani, quod sint vere, & proprie Religiosi in Rota fuit sæpius tentum, & signanter in Romana Palatij dell'Aquila 26. Maij 1600. coram Cardinali Lancellotto, & in Tirasonen. Decimarum 24. Maij 1618. coram Pirouano; & in Vrbeuetana Hæreditatis 14. Aprilis 1614. coram Manzanedo, & inter impressas decis. 991. num. 5. par. prima diuers. decis. 333. sub num. primo, parte prima*

prima recentior. & decis. 87. num. primo, par. secuuda, Gregorius Decimus quintus decis. 87. num. secundo vbi Addent. num. 13. & decis. 109. num. primo. *Quæ quidem sententia communi Doctorum calculo recipitur, vt per Nauarr. consil. 21. num. primo de regul. Gratian. disceptation. forens. cap. 457. num. 24. & sequenti, Bobadil. in sua Polit. lib secundo cap. 19. num vndecimo, Sanchez de Matrimon. lib. secundo, disputat. 18. num. 8.* Et esse rem notoriam ait Paulus Rubeus *in annotat. ad decis. 16. tertia par. recent. num 4.* Et innumeros in ea Authores, & Rotæ decisiones refert Pasqualigus *in quæst. moral. Centuria secunda quæstio 156. numero tertio.* Ex eo sane, quod milites isti dicantur Clerici Regulares sub Religione

S. Augustini, tribusque votis sint adstricti, nempe Castitatis, Paupertatis, & Obedientiæ. Ex hoc enim sequi videtur vere emancipatum Principem dici posse: siquidem inter professionis Religiosæ prærogatiuas vna, nec ex minoribus, est, vt per eam filius familias à patria potestate liberetur; prout docent Glossa, Bartolus, Cardinalis, Angelus, Syluester, Tabiena, Armilla, Nauarrus, Couarrubias, Antonius Gomez, Acosta, Suarez Iurista, Gomez Arias, Pinellus, & Molina, quos sequitur Sanchez *lib. 5. in Decal. cap. 5. num. 29.* & Pellizarius *in Manual. Regular. tom. primo, Tract. 3. cap. 4. num. 42.*

63. Sed prætermisso, quod huiusmodi priuilegium professionis nullo iure cauetur, vt Sanchez, & Pellizzarius dicunt: & quod Authores relati qui illud astruunt, solum loqui videntur de Religionibus Claustralibus, in quibus Religiosi in Monasterijs sub obedientia Abbatis, vel similium Superiorum degunt, prout speciatim ex Bartolo,

& Anto-

& Antonio Gomez elicitur, quod non verificatur in Religione Equitum Melitensium, quia etsi clarissima, & Illustrissima sit, nihilominus Equites, seu Milites, nec in Claustris viuunt, nec sub obedientia Abbatis, sed sub suo Magno Magistro Generali Melitensi, qui de huiusmodi Monachali clausura nihil curat, vtpote, quia ad finem sui Instituti necessaria non est. Quidquid, inquam, de hoc sit, ex hac fuga, maiori laberintho intricatur pars aduersa. Si enim Princeps Philibertus verus Religiosus fuit ob militarem Sancti Ioannis Melitensem Religionem professam, manifeste inde elicitur testamentum condere non potuisse: Pro quo primum loquatur decisio illa Rotæ 76. *ex secunda parte recentior.* coram Cardinali Bononiensi relata, quæ sic habet, rem concludens: *Milites Hierosolymitani non possunt disponere non solum de bonis, quæ ad ipsos peruenerunt intuitu suæ Religionis, sed nec de pa-*

de patrimonialibus, aut aliunde quæsitis. Paleott. decis. 82. Caputaquens. decis. 68. libro primo in manuscripto. Et hoc non solum ex dispositione Statutorum dictæ Religionis, sed etiam iuxta Iuris communis dispositionem, quia sunt vere, & proprie Religiosi, Abbas in cap secundo num. 3. in fine de statu Monach. & dicitur in dictis decisionibus, vt propterea testari non possunt. Cap. Cum ad Monasterium in fine de statu Monach. cap. In præsentia, de probation. not. in Auth. Ingressi, C. de Sacrosanct. Eccles. Non enim habent nolle, & velle, quia in totum dependent à voluntate Magni Magistri, Mobedanus decisio. decima in fine de caus. possess. & propr. quæ est potissima ratio, quare Religiosi testari non possunt, vt Baldus

in dicta

in dicta Auth. Ingressi in secunda nota. Hæc ista Rota. Cui etiam adhæret alia coram eodem Bononiensi *in secunda parte recentior. decis. 87.* quæ est inter decisiones Ludouisij 109. vbi non solum firmatur id, quod in præcedenti, sed vlterius additur, quod habitatio extra Claustrum non facit Monachum testabilem, vt patet in Monacho facto Episcopo. In hac autem decisione numero primo sic dicitur: *Indubitatum est Milites Hierosolymitanos esse intestabiles, non solum, quia stabilimenta id expresse disponunt, sed etiam quia, vt sæpius Rota resoluit, sunt vere Religiosi.* Vbi plura etiam ad intentum. Ac alia coram Pirouano *quarta par. recentior. tom. 3. decis. 623. num. 3.* Vbi Rota se refert ad alias decisiones ipsius. Ac fauet illa coram Buratto, quæ iam est relata.

Esto etiam admitti posset; quod stando in ter- 64.

Milites Hierosolym. testari non possunt.

terminis communis Iuris, possent Equites Sancti Ioannis, & Princeps Philibertus, testamentum facere (quod tamen Sacra Rota, vt visum est, non admittit) quia id esse probabile dixi *tom. 2. Summ. quæst. Regular. cap. quinto, num. 33.* ex Sanchez *lib. septimo in Decalog. cap. 8. numero 36.* & sequitur Pellizzarius *tom. primo Man. Tract. 4. cap. secundo, numero 175. & 179.* Et quia, etsi veram, & propriam paupertatem professi sint, non tamen rigorosam illam, quæ est propria Claustralium Religiosorum, quia bona sua retinent in proprijs domibus, & de illis libere solent disponere. Nihilominus ex vi stabilimentorum, seu statutorum huius Sanctæ Religionis, illis hoc est interdictum absque Superioris licentia: prout ex multis allegat, & probat Iacobus de Berreta *consilio 96. numero secundo, & tertio, volum. primo*, ac sequuntur Sanchez, &

Pelliza-

Pellizarius relati, & tenent Molina *tom. 1. de Iustitia. Tractat. secundo, disputat. 141. §. Ad motum proprium*, & Rodriguez *tom. 3. quæstionum Regularium, quæst. 29. art. 7. & quæst. 69. art. 7.* dicentes motum proprium Pij Quinti, quo Commendatariis omnibus abstulit facultatem testandi, in Commendatarijs Sancti Ioannis esse intelligendum. Verba autem stabilimentorum huius Religionis *tit. 16. de Contractibus, num. 14.* hæc sunt: *Adijcientes, quod nullus Fratrum nostrorum in infirmitate constitutus facere possit, aut valeat donationem inter viuos, seu aliam dispositionem, aut promissionem, seu consignationem pecuniarum, & bonorum, quæ possidet, cum non sua, sed Ordinis sint; quod si fecerit ea, & eas, nisi quadraginta dies postea superuixerit, nullas, irritas, inanes esse,* 65. Religionis Hierosolym. stabilimenta de testamentis.

Q nes esse,

nes esse, & nullam firmitudinem habere decernimus, & pronunciamus. Hæc ibi, quæ etiam in simili ferme casu recipit, & approbat Rota superius relata coram Buratto, num. 12. Et esse conformia Motui proprio Pij Quinti relato supponunt Rota illa 76. & Rota 87. coram Cardinali Bononiensi, seu Ludouisio, relatæ.

66. Veruntamen hæc omnia inutiliter allata esse existimabit aliquis, ex eo, quod Princeps noster in sua illa testamentaria schedula declarat se non emisisse professionem in ea Religione Sancti Ioannis; & obtinuisse Prioratum cum Papæ dispensatione, ac propterea nihil ex bonis ipsius ad eam spectasse; etsi ipse pro sua deuotione tum ipsi, tum Magno Priori aliqua legauerit. Cœterum inutilia hæc non sunt. Primo etenim videndum est, an saltem professus tacitus fuerit, prout denotare videtur dignitas Prioratus qua fungebatur: & an Papa solum in professione expressa dispensauerit, non in tacita, quod, cum Bullam, seu Breue dispensationis

Princeps Philibertus declarat se non esse professũ

tionis non viderim, constare mihi non potest: & an propterea verba illa Stabilimentorum *Nullus Fratrum nostrorum, &c.* ad eum etiam extendantur, sicut & motus proprius relatus Pij Quinti: ac perinde, quod testamentum condere non potuerit. Deinde admisso, quod verus professus eius Religionis non fuerit, ex hoc iam ineuitabiliter resurgunt ea, quæ in superioribus allata sunt, quod videlicet, filius emancipatus non fuerit; ac idcirco testamentum facere nequiuerit; & subsistat id, quod superius præiactum est, de omnimoda inualiditate huius vocati testamenti, ex parte Testatoris. Dilemmate igitur isto res dirimitur. Vel enim Princeps Religiosus professus non fuit; & sic redeunt supra conclusa, quod cum non esset filius emancipatus testamentum condere non posset. Vel si fuit verus professus, tacitus saltem, quod proinde etiam inhabilis ad testandum esset, vt quæ adducta sunt à fortiori euincunt.

Nunc tamen ostendendum, testamenta- 67.

Ex parte rei dispositæ redditur etiam prætensum testamentū inualidum.

riam dictam dispositionem, qualicunque ea fuerit, non solum inualidam fuisse defectu *potestatis* ex parte personæ disponentis, prout ostensum manet, sed etiam ex parte rei dispositæ per illam. Quod quia præcipuus huius Controuersię cardo est, diligentius discutiendum.

68. Præmonendo primo, quod in Regno Franciæ celebris valde est Lex quædam *Salica* vocata, quæ à nonnullis propterea *Gallica*, & per errorem *Salica* dicta creditur. A Pharamundo primo Francorum Rege, vel, vt alij volunt, à Pipino edita: alij vero non ab aliquo particulari Principe lata, sed cōmoni consensu à Gallorum gente, in vim legis scriptæ existimatur. Sed his prætermissis pro historia, ad rem præsentem solum spectat, quod Lex ista, à quocunque, vel quomodolibet primo cæpta sit, in Gallijs receptissima est: & ita prouidet circa filios Regis, vt Rege mortuo, filius primogenitus solus in Regno succedat, & alijs fratribus nulla debeatur legitima. Quia tamen iniquum

Discursus de lege Salica, & Appannagio.

quum

quum videtur, vt ſine alimentis remaneant, vt dicitur, fame pereant cautum eſt lege, vel conſuetudine à temporibus Iani, & Caroli ſilij Regum inſtituta, vt Choppinus modò referendus inquit, vt aliqua bona ipſis aſſignentur ad congruam ipſorum ſuſtentationem. Huiuſmodi autem bonorum portio *Appannagium* appellatur; ab alijs *Panagium*, quaſi à *Pane*, quia pro pane, alimentis nempe, nomine panis notatis, quia ipſe panis præcipuum hominis alimentum eſt, & aliorum veluti fundamentum conceditur. De quo Andreas Capanus *in Tractatu de vita, & militia, quæſt. prima, num. 13.* vbi etiam, quod huiuſmodi Appannagij conſuetudo extat apud Brittones, Cœnomanos, Andegauenſes, Bituriges, & alios Francos. Et late Renatus Choppinus inter alios Francos Scriptores *de Doman. Francic. lib. ſecundo, titulo tertio, numero ſeptimo*, vbi ſatis appoſite explicans naturã Appannagij, quod ipſe *Panagium* vocat,

vocat, iuxta receptissimum horum temporum vsum, ait: *Postremas iam tenet receptissima Panagij ratio, ac Constitutio, quæ horum temporum vsui, moribusque congruit, à Iano, & Carolo filio Regibus instituta. Ianus enim pater, Caletij ad Itium portum dedit Panagij nomine iunioribus filijs; Lodoico, Andium; & Ioanni Bitorigium; Aruernorum Ducales titulos; ijsdem creatis codicillis. Saluo eo, vt ad maiores tantum posteros Regium munus transmitteretur. Panagij etiam alienatione interdicta, permultisque exceptis summæ potestatis notis, quas Reges minime ab se abdicatum voluerunt.* Quia ergo vsus iste inter Galliæ Principes inoleuit, & Serenissimus Carolus Emmanuel Sabaudiç Dux, & Pedemontis Princeps Franciæ Regno finitimus erat, voluit etiam, iuxta il-

lam

lam consuetudinem secundogenitis de alimentis prouidere, ac proinde Principi Philiberto cōcessit in Appannagium tum Principatum Onelliæ, tum quadragintanouemmille ducatorum redditus annuos in Regno Neapolitano, quæ erant ex bonis dotalibus Serenissimæ suæ Vxoris, iuxta dicta in superioribus.

Præmonendo etiam secundo id, quod omni iure cautum est, neminem testari posse de re non sua, aut quæ non sit sui iuris, cum nullus possit donare, quod non habet, *l. Traditio, ff. de adquirend. rer. domin. l. Nemo plus de regulis iuris;* vbi Doctores. Imo quod nemo plus iuris in alium transferre potest, quam in se habeat, *l. secunda, C. de pœnis*, Rota *decis. 686. num. primo, par. secunda recentior.* Stante præsertim iuramento de non contraueniendo. Rota *ibidem*. 69. **De re non sua nemo testari debet.**

Ex his autem irrefragabiliter ferme sequitur de huiusmodi redditibus (de Onellę 70.

Princi-

Princeps Philibertus non poterat testari de redditibus Neapolitanis.

Principatu est alia ratio m hi non proposita pro discussione) nullatenus potuisse Principem præfatum disponere in suo qualicunque elogio, seu testamento.

71. Appannagiũ est inalienabile.

Etenim Appannagij natura hæc est, vt sit omnino inalienabile, seu intrãnsmissibile; nec possit transire ad exteros, nisi solum ad filios masculos, & ex beneplacito illius, qui appannagium instituit; & quod finiatur, & resoluatur per mortem Appannagiarij, ac deuoluatur ad illius Institutorem. Ex hoc enim per euidentem consequentiam elicitur, quod, mortuo Principe Philiberto sine filijs masculis, Appannagium illi à patre concessum, finitum, & resolutum fuerit, & ad Patrem Institutorem deuolutum: ac perinde minime de illo testari potuisse sine Patris licentia, quæ non adfuit. Hanc verò esse Appannagij naturam firmant Doctores, & speciatim Gulielm. de Monfert. Doctor Catalanus, de *successs. Reg. Gall. dub. secundo, num. 6. & 4. dub. num. 5. & dub. 5. num. primo tom. 6.*

tom 6. Tractatuum. Ioannes Licierer *de primogenit. lib. secundo, quæst. 26. num. 3. & 10.* Ripa *respons. 80. num. 12. & in l. In quartam, num. 123. ff. ad l. Falcidiam*, Renatus Choppinus de *Doman. Franc.* sæpe, & maxime *lib. primo. tit. 3. num. secundo. & lib. secundo, titulo tertio; num. 2. 7. & 8. & titulo 4. num. secundo*. Papon *lib. 5. titulo decimo, arrest. prima:* Vocabularium vtriusque iuris, verbo *Appannagium*, Andreas Capanus *in Tractat. de vit. & milit. quæst. 41. num. vndecimo* ex Gulielmo; & Lecierer relatis. Vide alia num. 95. & 131.

Deinde quia *Appannagium* idem quod *alimenta*, prout ex ethymologia nominis, vt dixi, sonat, apud Francigenas, à quibus Serenissimus Dux Sabaudiæ id mutuauit, ac ex Authoribus relatis elicitur; quibus etiam 72. Appannagiũ est idẽ quod alimenta.

adhærere videntur Afflictus *in cap. primo, col. prima, num. 8. titulo de fil. natural. ex matrim. contr. marg.* & Tiraquellus *de Iur. primogenit. quæst. 5. num. 4.* maxime Andreas Capanus *in Tractatu de vit. & milit. quæst. 6. num. 24. & quæst. prima, num.* 13. propterea adijciens esse id, quod Italicè vocatur: *Il Companaggio*; id est, alimentum *cum pane adiunctum*. Clare etiam ante illum Gulielmus de Montefort relatus *dub. 4. num. secundo* dicens: *Appannagium succedit loco Alimentorum*, & Ioannes Licier *dicto lib. secundo quæst. 16. num. 3.* aiens: *Filijs ætate minoribus dantur aliæ terræ pro honesta eorum sustentatione* (ecce alimenta) *in Appannagium*. Cum igitur alimenta cum vita finiantur, Rota decis. 593. num. 2. *par. 4. recentior. tom.*

tertio,

tertio, l. Cum hi §. Modus, ff. de transact. manifeste deducitur non potuisse per quodcunque testamentum factum à Principe transmitti ad hæredes. Petrus de Gregor. *in Tractat. de vit. & milit. quæst. secunda, num. 9.* ex Matthæo de Afflicto. Vnde concludit *num. decimo*, quod in alimentis succedit proprietarius, *l. Dominus, ff. de vsufruct.* Hic autem erat Pater Principis Philiberti Sereniss. Dux Sabaudiæ, tempore mortis Principis superstes.

Accedit, quod Appannagium non succedit loco legitimæ, prout ex Gulielmo, & Ripa relatis haberi potest, & est res certa in Regnis, & magnis Principatibus, prout *ex cap. licet de voto* hauriunt plures Doctores: & quia alias exponerentur periculo totalis euersionis. Et in specie voluit Merlinus *in Tractat. de legitim. lib. secundo, titulo primo quæstio. 3. à num. quinto.* Maxime Renatus *lib. secundo, titulo 3.* 73. Appannagiũ non succedit loco legitimę

R 2 *num. se-*

num. secundo, dicens, quod *Legitimæ* locus non est in Regio dominatu inter liberos, ex Baldo, & alijs. Cum igitur Status Ducalis Sabaudiæ inter Dominatus Regios numeretur, nec aduersarij id negabunt, Appannagium hoc non potuit instar legitimæ ad hæredes transmitti, sed instár alimentorum, vt dictum est, vel fœudi, seu vsusfructus, ad principalem dominum reuerti. Alia *num.* 117. & 118.

74. Appannagiũ est idẽ quod feudum.

Amplius, quia Appannagium idem est, quod *feudum*, seu, ne de vocabulis, propter aliquam differentiam, quæ inter illa est, contendatur, quasi *feudum*, prout Hotman *de antiq. iure Regni Gall. lib. 2. c. 6.* & Renat. de Doman. Franc. *lib. 2. tit. 13. nu. 2.* tuentur. Feuda autem alienari non posse citra Domini directi consensum tritũ est inter Feudistas scriptores. Speciatim inter alios, Lotharium *in cap. 1. de success. feudorum*, Manticam *de coniecturis vlt:*

volunt.

volunt. lib. 3. titulo secundo, num. 15. & lib. 7. titulo 9. num. 3. Schrader. de *feud par. 7. cap. secundo*, Rossenthal de *feud. cap. 7. conclus. secunda, num secundo.* Maxime per testamentum, cum prę-iudicio Domini directi, cui aperitur. Iulius Clarus, *§. Feudum, quæst. 66. num. primo*, & apud Longobardos: cum quibus sentire debebat huius Appannagij primus Author, Princeps videlicet Pedemontanus; cum in feudis consuetudo patrię, vbi sita sunt, inspicienda sit. Idem Renatus *lib. secundo, tit. 4. num. decimo* post Bellamerum, & alios. Et generaliter apud omnes, quia feudum concessum pro se, & hæredibus masculis, nec transit ad fœminas, nec ad extraneos. Rota *prima par. recent. decis. 415. num. 4.* Nec potest alienari, nec pignorari. Bartolus *in l. Qui habebat num. 3. ff. de legat. 3.* Feudatarius enim non ciuiliter, sed tantummodo naturaliter

possidet

possidet feudum, vt voluit Cumanus *con-silio 173. ad fin.* iunctis ijs quæ posuit Afflictus *in prælud. Constitut. Regni quæst. 24.* & sequitur Petrus de Gregorio *in tractatu de Iudic. caus. feudal. quæst. 19. in fine*. Et ita finita linea vocatorum feudum Domino contigit, *C. 1. §. Etsi Clientulas de alienatione feud. cap. primo de eo, qui fin. fecit, C. 1. §. Sic duo fratres de feud. March.* Rota *decis. 194. num. 77. in quinta par. recentior. tom. prim.*

75. Appannagiũ est idem fere quod vsus fructus cum aliqua differentia.

Vlterius, quia Appannagium, idem sonat, quod *vsusfructus* apud plures ex relatis Authoribus, quibus adhærent Papon *titulo decimo de Doman. Reg. lib. quinto Arrest. prima.* Glossa Parisieñ. *titulo primo de matiere feodal §. 30. numero 185.* Ex hoc autem clarius patet, quod non potuit transmitti, sed redire ad proprietarium,

rium, qui ciuiliter possidet. Glossa, & Bartolus *in l. prima quaest. 8. in principio, ff. de acquirenda possessione*. Vsufructuarius enim solum naturaliter eum possidet, *l. Naturaliter in principio, ff. de acquirenda possessione, §. Fructuarius, Instit. de vsufruct.* Et per eius mortem finitur vsusfructus, *l. Corruptionem, C. de vsufruct. & §. Finitur, Instit. eodem titulo*. Sacra Rota *prima par. recentior. decisio. 366. num. 3. & decis. 664. num. primo, par. 4. recentior.* Et optime *decis. 191. num. 8. & 9. in 4. par. recentior. tom. secundo*. Et ideo nihil transmittit in eius hæredem, quia post eius mortem nihil remanet transmissibile penes eum, *l. Stipulatio ista, §. Si quis ita, ff. de verborum obligationibus*. Et hoc determinat Imola *consilio 16. per totum*, & Barbat. *in consil. 58. in secundo volum.*

& sequi-

Et ſequitur Petrus de Gregorio vt ſupra, & firmat Rota *deciſ. 653. num primo, par. ſecunda recentiori, & deciſ. 679. num. tertio, par. 3. recentior.* Scio quidem in-
76. ter Appannagium, & vſumfructum nonnullas extare differentias, ac propterea ſolum ea, quæ dixi, ad hoc intentum deſeruiunt, quod huiuſmodi Appannagium aliqua ex parte conſimile eſt vſuifructu, ac perinde ſicut ille quantum ad reuerſionem regulari debet.

Adhuc id conſtat ex ſimilitudine alterius
77. Iuris in Gallijs fere ſimilis Appannagio, quod vocatur *Albanagium*, de quo Andreas Capanus *in Tractatu de vita, & militia, quæſt. prima, num. 24.* Gulielmus Benedictus *in cap. Rainutius, in verbo Et vxorem, deciſ. 5. num. 480.* Quod videlicet etiam extraneis conceditur. Etenim qui hoc ius conſequitur non poteſt de illo diſponere quomodolibet; ſed eo mortuo venit ad

Eſt idem, quod Albanagium.

venit ad Regem. Gulielmus ſupra nu. 481. Caſſaneus *de conſuetud Burgundiæ, titulo des Confiſcations, rubr. ſecunda, numero 38.* & Capanus *ſupra.* Dicatur ergo de *Appannagio*, quod de *Albanagio*, & ſit inalienabile, & reuerſiuum ſicut illud.

Præterea ex alio iure apud Neapolitanos vſitato, quod vocatur *vita, & Militia*, de cuius natura Capanus *in dicto Tract.* Petrus de Gregorio in ſimili alio eiuſdem tituli. Vbi ex alijs etiam multis comprobant hoc ius, quod eſt ſimile alimentis, finiri cum vita, ac proinde de illo diſponi non poſſe poſt mortem. Capanus *quæſtio. ſecunda, §. Prima quod vita, & §. Sed hæc opinio*, & Petrus de Gregorio *quæſtio. ſecunda, num. 9. & 10. & quæſtio. decima, num. 3.* A quo non multum abeſt eius Additionator, & pronepos Maſtrill *ad d. quæſtio. decimã.* Sit ergo, ſi placet, Appanna- 78. Eſt idẽ quod vita, & militia.

S gium

gium hoc ſimile huic portioni bonorum, *Vita, & Militiæ* nuncupatæ.

79. Appannagiū apud Allobrogos eſt cum onere reuerſionis.

Demum, quia iſte mos inſtituendi Appannagium, quod ſcilicet ſit pro alimentis, & ſolum ad maſculos deriuandum, ac ſub conditione non hæreditaria, ſed temporaria, & reuerſione ad Principem, ſic apud Allobrogos inoleuit, vt omnino gratis, & ad libitum dici poſſit Sereniſſimum Sabaudiæ Ducem alio modo ſuum Appannagium pro Principe Philiberto filio inſtituere voluiſſe. Hunc porro morem Sabaudicorum Principum fuiſſe, ſic relatus Renatus Choppinus *de Doman. Gallic. lib. ſecundo, titulo tertio, num. 8.* his verbis deſcripſit; quibus quaſi manus indice denotatur hoc, de quo in præſenti eſt ſermo, ſimillimo modo inſtitutum fuiſſe: *Neque ab ijs multum abludit nouata iam in Secundonatos Allobrogi Ducis formula Panagij, maſculinæque Ditionum quarundam*

rundam fiduciæ. Nam primitus quidem, Philippus Allobrogum Princeps (sic corrige, quod Choppinus dixit *Regulus*) *supremi Iudicij diuisione adscripsit* (*inter tres ex iuniori fratre Thoma nepotes*) *Amedeo Sebusianum Comitatum, Thomæ Principatum Subalpinum, Ludouico Baronatum de Vaux, le Pays de Bieugeois, & Verromois, circa annum 1280. atque ita ferme dehinc, Amedeus Octauus Sabaudiæ Dux grandiori filio addixit Ludouico Alpinæ Regionis Principatum, & minori natu Philippo Gebbennensem Comitatum, velut arbiter familiæ herciscundæ inter ipsos Anno 1434. Huius exinde Ludouici mares liberi paterna hæreditate sortiti sunt, Amedeus senior Ducatum Sabaudiæ, Ianus Gebbennensem, Phi-*

lippus Segusianorum, & Iacobus Romontium Comitatus: sub Anno 1466. sicut Allobrogica, Paradini historia liquet. Ast posteriori ætate mutato diuidundæ familiæ ritu, attributa est Ducis Secundogenito bonorum portio, haud hæreditaria certe, seu perpetua, sed temporaria modo, & fiduciarij possessoris stante virili prole, mensura. Hac enim condicta lege Carolus Dux Philippo fratri, maribusq; ex eo liberis adsignauit Comitatum Gibbennensem, ac Foucignyum Baronatum postridie idus sextiles Anno 1514. Cuiusmodi Panagium Caroli filius Philibertus Emmanuel in patruelem suum Iacobum auxit opima vtique pensitatione annua ex publicis vectigalibus Prouinciæ: Sed eodem tum iterato masculinæ fiduciæ statu, ac

tu, ac

tu, ac temperamento; authenticis chartulis pridie Idus Septembris An. 1564. & 17. Calendas Decembris Anno 1578.

Ex dictis autem, & veluti vela colligendo, ac directissime ad intentum, deduco Appannagium hoc Principi Philiberto à Serenissimo Patre Sabaudiæ Duce concessum, eidem Duci Serenissimo deuolutum esse ob Principis mortem, & ad ipsum reuersum; ac proinde nullatenus de eo testari potuisse. Quod constat primo ex eo quod erat pro alimentis, vt dictum manet: in alimentis enim succedere proprietarium, nec posse transmitti ad hæredes eius cui data fuerunt, præter dicta, elicitur etiam ex *l. Dominus, ff. de vsufruct.* Bartolo *l. prima, C. quando non pet. part.* Mar. Laudens. *in Tractat. de primogen. in quinta columna*, Guillelm. de Pern. *consilio vndecimo, num. vndecimo cum sequentibus*

80. Appannagiū Principi Philiberto constitutum deuoluebatur ad Ducem Patrem

tibus inter consil. feudal. Petro de Gregorio *in Tractatu de vit. & milit. quæstio. secunda, num. decimo*. Secundo, quia erat non per modum legitimæ, sed ad modum feudi, de quo idem est ostensum. Tertio ex similitudine *Albanagij*, & alterius portionis bonorum *Vita, & Militia* nuncupatæ; de quibus similiter id demonstratum. Quarto, ex vsu etiam Allobrogum: vt pariter indicatum: ac pariter ex aliarum Europæ Regionum exemplo. Nam, vt ait Choppinus relatus *lib. primo de Doman. Franc. titulo 5. num. 19. Landgrauij, Margrauij, Burgrauij, id est Comites Prouinciæ, Limitis, Palatij, Arcis, ac Præsidij. Cuiusmodi prorogatæ dignitatis feuda, quidem sensim effecta sunt, ac patrimonialia superiorum instar: sed cum ea* (notentur verba) *communi reuersionis ad Cæsa-*

rem

rem lege quamprimum è virili clientum sobole postremus diem obijsset.

Ex rebus etiam, seu causis iam iudicatis idem elicitur. Etenim, teste eodem Renato Choppino sæpius relato (quia in hoc negotio de Appannagij natura Princeps veluti est inter Scriptores) *lib. de Doman. Franc. tit.* 11. *num.* 4. dum de Appannagio Andegauensi agit á Ioanne Rege Ludouico Secundogenito concesso pro se, & liberis masculis ex matrimonio procreatis, ait, mortuo sine liberis Ludouico, agitatum esse, an Renatus eius frater sibi licite illud assereret, & decisum, Ludouicum Tertium Patris, & Aui hæredem solum extitisse. Quæ si præsenti casui applicentur vnicum hęredem huius Appannagij fuisse Serenissimos Sabaudiæ Duces recte comprobabitur. Item num. 5. de simili alio Appannagio Bellouacensi à Rege Theodoto dato Philippo filio, qui absque prole decesserat, resolutum ad mēsam Regiam idem Choppinus

81. Ex rebus, & causis iudicatis resolutio tertii dubii deciditur.

pinus astruit, & pro Rege contra defuncti fratres decisum anno 1258. à Consilio Regio, pręsentibus Episcopis, Abbatibus, & Consiliarijs permultis. Qui casus intentum præsens ad vnguem euincit, quia est ei omnino similis. Item alius quem affert idem Author *lib. 3. titulo primo, num. vndecimo, & titulo duodecimo, num. 7.* in casu de Clarimontano Appannagio reuocato per Arrestum Curię ad Regem, velut ad suam originem.

82. Necessũ erat quod Pater hæres à filio institueretur

Casu autem, quod de præfato Appannagio Princeps noster testari voluisset, necessum prorsus ei erat, vt Patrem Ducem Sabaudiæ tunc superstitem hæredem institueret. Erat enim illius legitimus hæres ab intestato illi successurus, iuxta modum sane quo in successione Regnorum, Ducatuum, Comitatuum &c. contingit, vt de illis testari non liceat, nisi is hæres scribatur, cui ij Principatus reddituri sunt. Id confirmant Baldus, Aluarotus, & Capycius, quos affert & sequitur Renatus sæpius commemoratus,

tus,

tus *lib. secundo titulo 12. num. secundo,* vbi plura.

Imo ex præteritione Patris in prætenso testamento inualiditas ipsius insanabilis cõsurgit. Cum certi iuris tum Theologis, tum Iuristis sit, quod testamentum, in quo Pater præteritus est à filio siue emancipato, siue in potestate constituto, saltem si præteritionis causa non est adiecta, sit pro ipso iure nullum. Gulielmus de Benedictis in *prima par. repet. Cap. Rainutius, folio 207. num. 251.* Iulius Clarus *lib. tertio: §. Testamentum, quæstio 48.* Antonius Gomez *tom. primo variarum resolut. iur. Ciuil. cap. 36.* Vasquez *de successs. §. 20. num. 24.* Michael Grassus *lib. primo recept. sentent. §. test. quæstio. 45. num. 1.* & Thadæus Piso *lib. secundo variarum resolut. cap. 10. num. 18.* & ex Theologis Molina *disput. 175. & 176.* Layman *lib. 3. sect. 5. Tract. 5 cap. 5.* 85. Testamentũ in quo Pater præteritus est inualidũ

T num.

num. 10. *&* *11.* Dominus de Lugo *de Testament. disput. 24. sect. 8. §. secundo, & tertio.*

84. Verba Instrumenti Appannagii. Omnia porro, quæ in superioribus dicta sunt de huius Appannagij natura, & quomodo ex vi illius ligatas veluti manus Princeps Philibertus habuerit, ne de ipso vllatenus disponere posset, ex ipsiusmet Appannagij, seu Instrumenti pro illo confecti 17. Decembris anno 1620. verbis, luculentius deducuntur: per ea videlicet discurrendo. Etenim primo, quod hoc Instrumentum per Serenissimum Sabaudiæ Ducem confectum sit vere, & proprie *Appannagium* non solum constat ex titulo illi præfixo, videlicet: *Appannagiũ Serenissimi Principis Emmanuelis Philiberti*, sed ex verbis illis: *Volendo &c. prouedere di conueniente Appannagio alli Serenissimi Principi suoi figlioli.* Et infra: *Trasferisce per l' Appannagio predetto &c.* Inferius.

rius: *In modo, che detto Serenissimo Prencipe Emmanuele Filiberto habbia per l'Appannagio predetto*. Quod etiam confirmat eiusdem Serenissimi Principis Philiberti ratihabitio, vbi dictum Instrumentum etiam *Appannagium* sæpius appellatur. Toties enim repetita vox denotat non *improprie*, sed *proprie* accipiendam. *l. Balista, ff. ad Trebell.* latè Barbatius, ponens multa exempla *consil. 37. in princip. lib. 3.* Bertazzol. *de clausulis instrument. clausula 4. glos. secunda*. Præsertim, quia verba sunt intelligenda, & interpretanda secundum eorum propriam significationem, *l. Cum lege, ff. de testament. l. prima, §. Quod autem, ff. de aleat. Cap. ad audientiam de decimis*. Rota *decis. 351. num. primo par prima recentior.* Et quia casu quod verbum hoc dubium esset, verba dubia debent intelli-

T 2 gi in

gi in potiori suo significatu, *l. prima*, *§. Qui in perpetuum*, *ff. Si ager vectigal*, Menochius *de præsumptionibus lib. 3. præsumpt. 39. num. octauo cum sequentibus*.

85. Bona in Appannagio assignata erant de Corona.

Nec officit si dicatur, bona ista non fuisse de bonis Coronæ; ac proinde non posse Serenissimum Sabaudiæ Ducem de illis Pannagium instituere, iuxta doctrinam Ripæ *Respons. 80*. Etenim, quicquid sit de mente Ripæ, & an in diuerso casu loquatur, negatur assumptum. Cum enim ista bona (loquor semper de illis redditibus in Neapolitana Dohana Principi Philiberto designatis) non solum fuerint de bonis dotalibus Serenissimæ Catharinæ Austriacæ Coniugis defunctæ, quę propterea Duci Marito in vsumfructum cedebant, vt iura clamant; sed etiam, quia ex parte illi contingebant ex hæreditate filij Principis Philippi Emmanuelis in Aula Regis Catholici emortui, & ex toto, propter cessionem eorum illi

rum illi

rum illi factam ab omnibus alijs Principibus filijs, & filiabus matris hæredibus in Appannagijs filiorum, & dotibus filiarum ante constitutum dictum Appannagium: & post illud propter ratificationem, de qua in Actis, certè omnino gratis dicitur præfata bona non fuisse de bonis Coronæ. Vnde in dictis Actis fatentur Principes, ea bona spectasse, & fuisse *de pleno dominio* Ducis Patris. Si autem illa ad Serenissimum Ducem Patrem peruenerant, potuit illa vnire Coronæ; & ita voluit vnire, & reuera vniuit, facto ipso, quod fortius est ad animum demonstrandum, quam verba, *l. Certum, ff. Si certum pet. l. final. ff. de diuort. Cap. Existimant 12. quæstio. secunda, Cap. Dilecti de appellat.* Potuisse autem id facere ex eo euincitur, quod nullo iure id ipsi erat prohibitum: & de facto fecisse, ex eo, quod præfatos redditus cum Terris alijs Dominialibus ad Coronam spectantibus coniunxit in Appannagij instru-

instrumento à se confecto, nulla facta inter ea distinctione. Maxime cum id fecerit consentientibus, & ratam habentibus hanc vnionem filijs, & filiabus eiusdem Serenissimi Ducis. Eo enim ipso, quod effecta est, ipsis scientibus, tacentibus, & permittentibus, ipsis etiam consentientibus effecta existimari debet. Quoties enim quis potuit aliquid impedire si velit, & non fecit, consentire videtur, *l. Si fideiussor, C. Mandati*, Bartolus *in l. Quæ dotis, num. 22.* & vulgaria alia iura cum Doctoribus. Quod maxime procedit, quando ille patitur, & non contradicit: quia paria sunt consentire, & obedire. Caputaquensis *decis. 216. num. 6. par. prima*. Puteus *decisio. 181. num. secundo, & decis. 190. num. 4. lib. 3.* Rota *decis. 16. num. 4. de renunc. in antiquis:* Gonzalez *in regula 8. Cancellariæ: glos. 47. num. 27.* post alios. Imo etiam donasse tunc censetur, iuxta doctrinam plurium, quos affert, & sequitur

Mantica

Mantica *de tacitis, lib. 13. titulo sexto, num. 27. & titulo decimo à num. 21.* Vnde per tale Appannagium Sereniſſimum Ducem ſeparaſſe, diſmembraſſe, & diſiunxiſſe præfata bona à Dominio in ipſo Inſtrumento ſic clare dicitur: *Detta Sua Altezza per ſe, e come ſopra, hà ſeparato, ſmembrato, e diſunito, e per virtù del preſente Inſtrumento ſepara, ſmembra, e diſuniſce li predetti luoghi, beni, e ragioni ſopracedute, donate, e rimeſſe dal Domanio, & immediato ſuo dominio, ſalue però &c.* Erant ergo prius cum illo vnita. Alia dico de hoc num. 92. & 108.

Redeo ad Appannagij Inſtrumentum, expendendo illa: *Hà donato, ceduto, e rimeſſo, e traſferito, e per virtù del preſente publico Inſtrumento dona, cede, rimette, e traſferiſce per l'Appannagio predetto* 86 Expenduntur verba alia Inſtrumenti Appannagij.

predetto al Serenissimo Prencipe Emmanuele Filiberto &c. Item, & hęc: *Per esso Serenissimo Prencipe, suoi heredi, e successori, maschi primogeniti in infinito, seruato l' ordine successiuo di Primogenitura, e non altrimente, in feudo nobile, gentile, antico, auito, e paterno, e ligio.* Et infra: *Riseruandosi solamente Sua Altezza le ragioni de' feudi, diretto dominio, superiorità, homaggio, fedeltà, vltime appositioni, raccorsi con le solite Caualcate &c.* Infra quoque: *Con prohibitione ad altri, e che non si possano alienar detti feudi, e ragioni cadute, ò parte loro, meno concedere in feudo senza saputa, ò licenza di essa Sua Altezza, ò suoi predetti.* Inferius etiam: *Restaranno detti feudi, e ragioni libere, & immuni da ogni, e qualunque carico pensato,*

ſato, & impenſato, eccetto militare Caualcate, & altri ſopra riſeruati.

Ex quibus elicitur prædicta bona, nedum in alimenta, & Appannagium, ſed etiam in feudum conceſſa fuiſſe, prout expreſſis verbis ſæpius nominantur; & denotantur ex eo quod dentur cum onere *militari, & Caualcatæ*, quod eſt proprium feudi, prout omnibus eſt compertum: ac proinde iuxta naturam feudi ſupra enucleatam, nec ad fœminas tranſire poſſe (ſicut in ipſo Sabaudiæ Ducatu, cum ſit feudum Imperiale, ſæpius practicatum eſt, præſertim tempore Petri Sexti, & Amedei Quarti Comitum; & Caroli Tertij Ducis; vt ex hiſtorijs conſtat) nec alienari, aut de eo in Teſtamento diſponi, ſed proprio Domino, & Domanio reuerti: vt etiam inferius dicitur. 87. Erant bona iſta data in feudum.

Quod etiam clare, & ſine vllius ratiocinationis neceſſitate ex eiuſdem Appannagij illis verbis colligi datur: *Et occorrendo* 88. Debebant redire ad Coronam.

che detto Serenissimo Prencipe, ò suoi sudetti, mancassero in qualsiuoglia tempo senza discendenti maschi, si è conuenuto, & accordato, che li feudi, e ragioni sopra cedute ritornino alla Corona; & essendoui femine descendenti, siano alimentate sino al suo matrimonio, e condecentemente dotate conforme al grado loro; e l'istesso volendosi monacare; e morendo senza discendenza masculina, e feminina, potrà disponere delli redditi sudetti sino alla somma di scudi due mila d'oro annui, ò di tanti del Capitale, che possi fare detto reddito annuo, e non disponendone, ritornino, come sopra, alla Corona. Quæ verba tam perspicua videntur, vt ex eis duntaxat clare habeatur intentum. Cum enim Serenissimus Princeps Philibertus sine filijs masculis, aut fœminis è vita decesserit, bona illa ipsi in Appanna-

gium

gium concessa, vocata *feudi, e ragioni*, ad Coronam proculdubio redire debebant; nec de illis testari poterat, prout manifeste comprobant verbum *disponere*, & verbum *morendo*, quæ ad vltimam voluntatem referuntur, prout ex Bottiliero *Tract. de success. ab intestat. cap. primo theor. 6.* sequente Bartolum, Iasonem, & alios, ac ex *l. Peto, §. Fratrem, ff. de legat. secundo, l. Si quis prioris, C. de secund. nupt. l. Si ita quis promiserit. §. Ea lege, ff. de verbor. oblig.* recte aliqui huius causæ patroni deducunt.

Dicere autem verba illa, *feudi, e ragioni*, de quibus asseritur *ad Coronam* reuerti debere, tantum Principatum Onellæ cum suis pertinentiis, non vero redditus Neapolitanos comprehendere, omnino voluntarie, & sine rationabili fundamento profertur. Primo etenim, quia illud *ragioni*, latine *Iura* apud Calepinum, alios 89. Verba in Appannagio posita de quibus verificari debent.

V 2 Gramma-

Grammaticos, & vſum communem, vniuerſaliſſimum eſt, & conueniens omnibus rebus, ſuper quibus aliquis habet facultatem aliquid agendi, ſeu diſponendi, *l. Qui in poteſtate* iuncta *l. Filius familias, ff. de teſtament. l. Apud Iulianum, §. ſi quis alicui, ff. de legat. primo,* Decius *in l. Si emancipata, in ſecunda lect. num. vndecimo, C. Qui admitti,* Ludouicus Gomez *ad §. primo, num. 29. Inſtitut. de actionibus,* Barboſa *de appellation. verb. Iur. ſignific. Appellat. 124. num. nono.* ex his, & aliis. Et ſequitur Sacra Rota *deciſ. 17. num. 37. par. quinta recentior: tom.* 1. Vnde Iurium nomine veniunt prædia, & poſſeſſiones. Simon de Pretis de *interpret. vlt. volunt. lib. ſecundo fol. 4. num. 39. fol. 84.* Barboſa *ſupra num. decimo*. Item cenſus, prout ex Cencio *de Cenſibus, par. prima, cap. primo, quæ-*

ſtio. 4.

ctio. 4. art. secundo, & Roderiquo de ann. reddit. *lib. 5. quaest. 7. num. 7. & 9.* hauriunt aliqui ex nostris. Item summa pecuniarum, teste Rota supra allegata, num. 38. ex alijs. Cur ergo non venient redditus, cum veluti census sint, & summam pecuniarum importent? 90. Redditus Neapolitani computãtur inter bona stabilia.

Maxime quia cum iura, vel actiones competentes, pro annuis redditibus computentur inter bona immobilia, *l, Iubemus in princip.* & ibi Baldus *C. de Sacrosanct. Eccles.* ac colligitur ex Clem. *Exiui de Paradiso, §. Cumque annui redditus de verbor. signific.* sicut nullus cordatus negabit bona immobilia inter iura computari, sic nec de istis redditibus negare poterit. Quorsum ergo tam violenta expositio in re tam graui, & tanti interesse partium in medium profertur? Secundo, in specie, quia prout ex Lectura non solum dicti Appannagii, sed & alterius eadem die, & anno coram eisdem testibus, & Notario, ac ab eodem

eodem Patre Duce, duobus aliis Serenissimis Principibus Mauritio, & Thomæ constituti ad oculum constat, hæc tria; *beni, redditi, ragioni* pro synonimis, idemque significantibus vsurpantur, non semel, sed sæpius. Pactum ergo reuersiuum ad omnia in Appannagio contenta, & iuxta tenorem ipsius extendi debet. Præsertim tertio, quia cum clausula de dictorum Iurium reuersione fuerit vltimo loco post talium Iurium cessionem, seu donationem positam, vt patet ex Lectura Appannagii, veluti clausula in fine posita pariformiter referri debet ad omnia præcedentia, *l. prima, C. de liber. præter. l. Si talis scriptura, §. final. ff. de legat. primo*. Et ibi latè Iason *num. 36.* & Sanchez *lib. 3. de matrimon. disp. 7. num. 17.* Nec audiatur qui dixerit non esse eandem rationem in omnibus præcedentibus, ac proinde non posse dictam clausulam continentem præfatum pactum reuersiuum ad omnia illa extendi. Potius enim

telum

telum hoc contra retunditur. Eſt enim eadem ratio in omnibus pręcedentibus, tam ex parte cauſæ efficientis, ſcilicet Patris Ducis, & materialis ſcilicet Donatarii, & formalis; quia omnia illa iura, ſeu bona ſunt per modum feudi; alimentorum; & vſusfructus conceſſa; ac finalis, quæ eſt complementum vnius Appannagii. Ex hoc enim elicitur idem iudicium de omnibus habendum; quia vna, eademque res non eſt diuerſo iure cenſenda, *l. Eum qui ædes, ff. de vſucap.* cum aliis: ſed etiam dictam clauſulam non ſolum quia poſita eſt in fine, ſed etiam ſi in principio, aut medio poſita eſſet, ad omnia contenta in tali diſpoſitione referri debere, vt docent Decius, quem refert, & ſequitur Nauarrus *lib. 5. conſil. tit. de Simon. in prima edit. conſil. 35. num. 4. in ſecund. conſil. 92. numero quarto:* Bartolus, Iaſon, Romanus, Alexander, Soccinus, Capicius, Alciatus, Bolognettus, quos refert, & ſequitur Menochius de

præſum-

præsumpt. lib. 4. præsumpt. 181. num. secundo, Et Sanchez *lib. 6. de matrimon. disp. 22. num. 19. & lib. 8. disp. 16. num. vndecimo*. Et est textus expressus *in cap. Secundo requiris de appellation.* vbi DD.

91. Ratificatio Appannagij facta à Principibus nihil nocet.

Pactum autem illud reuersiuum, & onerosum nullatenus cadere supra dictos Neapolitanos redditus vlterius pars aduersa colligi contendit ex ratificatione facta à Principibus Mauritio, & tribus ipsius sororibus per Instrumentũ 4. Ianuarii 1622. eidem Serenissimo Philiberto. Quia in ipso legitur ipsi concedi dictos redditus, *ad hauere, tenere, godere, e possedere, e farne per detto Serenissimo Prencipe Emmanuele Filiberto quello che à lui parerà, e piacerà, come di cosa sua propria*. Et infra: *Con potestà di essiggere, quietare, far cessione ad altri; e di quelli dispo-*

li disponere à suo libero arbitrio, e volontà. Ex his enim infert donatos fuisse huiusmodi redditus eidem Serenissimo sine vllo vinculo, aut grauamine reuersionis, aut alio quocunque, sed omnino absolute, & sub pleno dominio ipsius. Veruntamen hæc leuia esse, nec euacuare posse vim eorum, quæ allata sunt, facile ostendi potest, præter dicenda *num. 98. & 99.* 92. Non fuit facta ab omnibus.

Et primo, qui hoc dicunt, cum Instrumentum, de quo loquuntur, & quod solum donationis vocant, duntaxat à Principe Mauritio, & tribus eius sororibus celebratum sit, non vero à Principibus Victorio, & Thoma, nec etiam à Patre Duce; cum tamen omnes isti in præfatis Neapolitanis redditibus partes habuerint; & quod omnes tangit ab omnibus approbari debet, *Regul. Iur. 29. ex l. prima, & vltima, C. de auth. præst. & similibus*, interrogandi sunt, quomodo velint ex mutila hac, & imperfecta partium donatione Principem Philibertum

habere potuisse Dominium omnino absolutum ipsorum? Sed hoc prætermisso, in multis alijs ipsorum ratiocinatio deficit. Et primo quidem in radice, quia existimant Ducem Patrem non habuisse supra dictos redditus nisi solum vsumfructum, non dominium; ex quo proinde non potuisse præfatum vinculum reuersionis super illos imponere. Etenim, vt ex dictis supra num. 85. constat, redditus isti erant iam de domanio, & dominio Ducis, & Coronæ, vt testantur ipsi Principes in Instrumento, de quo modò est sermo: & ipsi vniti, scientibus, & consentientibus ipsismet Principibus, qui ad illos ius habere poterant: & dismembrati, seu separati, ab eadem Corona, & Duce, prout etiam ibidem dixi ex Instrumento Appannagij, de quo in præsenti. Peccat etiam in radice præfata ratiocinatio, dum ex eo quod, vt supponit, præfati redditus non erant sub dominio Ducis Patris eos donantis, infert solum ipsorum vsumfructum, non vero dominiũ ad Principem Philibertum

tum transferri potuisse, ac proinde non esse locum reuersioni. Si enim solum ipsorum vsumfructum Pater filio cessit, non proprietatem, tot, tantaque absurda ex eo sequuntur, vt se ipsis solis reijciendam esse contrariam opinationem manifeste demonstrent. Etenim absurdum in omnibus dispositionibus semper est vitandum, *l. Si ita 39. in fine, ff. de oper. libert. l. Nam absurdum, ff. de bon. libert. cap. In Genesi de elect.* & ibi Doctores, & semper est capienda interpretatio, per quam euitetur, vt dixit Rota *3. par. recentior. decis. 248. num. secundo*. Etiamsi verba improprientur, prout ex pluribus DD. affert Barbosa *in axiom. iur. axiom. secundo, num. 4.* & sequentibus. Absurda porro hæc sunt. Primum, nouitas, & singularitas Appannagij, in quo contra mores Galliarum, Sabaudiæ, & aliarum Nationum, vt tactum est in præcedentibus, vnum Appannagium dicitur institutum, in quo bona per ipsum

93. Nouitas Appannagii.

conceſſa,non in proprietatem, ſed ſolum ad vſumfructum; non cum pacto reuerſiuo, ſed ſine illo donabantur. Nouitatis autẽ author reprehendi debet, *Ca. Cum qui neſciat in fin. vndecima diſtinct.* & nouitates diſcordias pariunt. *cap. Cum conſuetudinis in princip. de conſuet.* Gonzal. *ſuper regul. 8. Cancell. gloſ. 8. num. 93.* & 94. Secundum, quod Appannagium hoc eſſet veluti monſtrum quoddam ex rebus diuerſæ naturæ compactum, ſcilicet ex iuribus conceſſis quoad proprietatem, & aliis ſolum quoad vſumfructum; ex bonis vinculatis ad reuerſionem, & aliis ab illa exemptis. Cum tamen iura huiuſmodi confuſionem rerum diuerſæ naturæ exhorreant. *Clementin. 1. de elect. Ca. In noua 16. quæſt. 7. Cap. Cum cauſam 27. de elect.* vbi dicitur, quod ſecundum legem non eſt arandum in boue, & aſino, nec quiſquam debet induere veſtem lino, lanaque contextam, & quod male conueniant cytharę cum

Pſalterio.

Psalterio. *Cap. Diuers. fallac. de Cleric. coniugat.* Tertium, quod Sereniſſimus Dux Pater Appannagij author non ſeruaſſet æqualitatem cum liberis contra *§. Illud Authentic. de nupt.* Siquidem Principibus Mauritio, & Thomæ quadraginta millium aureorũ Appannagium aſſignauit, Principi autẽ Philiberto vix tria millia ſolum; quandoquidem dicitur Neapolitanos prouentus ſolum pro vſufructu, qui vnico inſtanti cum vita Patris deſinere poterat, aſſignatos fuiſſe. Quartum, quia nedum æqualitatem non ſeruaſſet, ſed potius omnino inæqualiter ſe geſſiſſet cum Secundogenito: ſiquidem cum Tertio, & Quartogenito, ſcilicet Mauritio, & Thoma, liberalius, & munificentius egit. Ordo autem geniture inter fratres de iure eſt obſeruandus. Menochius *conſil. 328. num. 4. verſ. Secundo confirmatur*, Fuſarius *de ſubſtitut. quæſt. 327. num. 17.* Denique quintum, & intolerabilius, quia iniuſte nimis probus, & iuſtus

Dux Pater non ſeruaſſet æqualitates cum filijs

Inæqualitas cum ſecundo genito.

Iniuste contra filium disposuisset.

iustus Pater cuntra innoxium filium dispo-suisset, qui, vt patet ex lectura Appannagij, renunciauerat omnibus bonis paternis, maternis, fraternis, sororinis, legitimæ portioni &c. cum tamen Pater tam modicam compensationem ipsi retribuisset: quam non credit *lex Nec in ea, ff. ad l. Iul.* vbi dicitur: *Plerumque pietas paterni nominis consilium pro liberis capit.*

94\. Reuersio redituum Neapolitanorũ approbata est ab alijs Principibus.

Talem etiam reuersionem cadere debere super dictos Neapolitanos prouentus, maxime ex eo conuincitur, quod gesta in dicto Instrumento Appannagij, vbi habetur illa donatio horum reddituum Principi Philiberto concessa cum illo onere reuersionis, expresse approbata, & ratificata fuere ab aliis Principibus fratribus, & sororibus in eo Instrumento 4. Ianuarii 1622. quod pars aduersa pro se affert, & de quo etiam infra: ratificationem autem, seu ratihabitionem comparari mandato, commune, & vulgare omnium Iuristarum axioma est,

ma est,

ma est, *l. final. C. mandat. cap.* Ra*tihabitio de regulis iuris in 6*. Itaut retrotrahatur ad diem gesti contractus, qui ratificatur. *d. l. fin. C. mandat. & l. fin. C. Ad Maced. l. Si fundus, §. 1. ff. de pignor. l. Antepenult. C. de donat. inter vir. & vxor. l. Licet, ff. de re iudic.* vt propterea dicatur habere effectum retroactiuum. Etiamsi ageretur de re, quæ mandatum speciale requireret *l. Quod si de speciali, ff. de minor. cap.* 1. *de homicid. in 6. cap final. de iureiurand. eod. tit.* Tiraquellus *de retract. lignag. §. primo glos. decima, num. 6*1. Surdus *consil. 60. num. 14. & decis. 231. num. vndecimo*.

Insuper, quia onus reuersionis adiunctum huiusmodi redditibus veluti intrinsecum, & naturale ipsis erat, ex visceribus naturę ipsorum exortum; eo quod dati sunt in Appannagium, vel Appannagij supplementum, prout est euidens ex ipsius lectura. Appan- 95. Onus reuersionis est intrinsecum Appannagio

ra Appannagij enim natura hanc reuersionem postulat; sicut ea, quæ adducta sunt *num. 71. & sequentibus*, abunde satis ostendunt. Vnde conditio ista de illarum numero est, quæ tacite insunt, & sic solum ad maiorem cautelam, quæ nunquam nocet, *l. Testamentum, C. de Testament. l. penult. C. de euict.* & Doctores, à Patre Duce apposita. Si autem quis putet horum reddituum donationem accessorium quid fuisse aliis iuribus, & bonis Principi in eo contractu concessis, subintrat tritissima illa apud Iurisperitos theoria, quod accessorium sequitur naturam sui principalis, *l. Etiam, C. de Iure dotis. regul. Accessorium de regul. iur. in 6.* quam exornant Soccinus, Puteus, Menochius, & plurimi alii apud Barbosam *in axiom. iur. axiom. quarta, num. primo.* Omnia igitur oneri reuersionis subdita erant. Et si alius dicat fuisse veluti additamentum eiusdem Appannagij, habebit contra se iuris illud axioma:

ma:

ma *Additamentum non mutat naturam illius, cui adijcitur*. Imo sequitur, & imitatur ipsius naturam, vt per Oldrad. *consil.131.num.13.* Tuschum *practic. conclus. tom. prim. littera A, conclus. 152. num.primo*. Roman. *consil. 45.* habet Barbosa in *Axiom. iur. axiom.13. num. primo*. Et quod supplementum eandem subingreditur naturam rei quam supplet. *argum. l. vetus fuit 68. §. secundo plane si gregis, & l.70. §. primo, ff. de vsufruct.*

Nec quod vrget in contrarium pars aduersa ex verbis illius Instrumenti de anno 1622. *ad hauere, tenere, godere, e possedere, e farne per detto Serenissimo, &c. quello che à lui parerà, e piacerà, come di cosa sua propria*. Et infra: *Con potestà di esiggere, quietare, far cessione ad altri, e di quelli disporre à suo libero arbi-* 96. Instrument. ratificator iis de quo anno fuerit.

bero arbitrio, e volontà, magni ponderis esse facile deducitur. Etenim pro comperto videtur hoc Instrumentum principaliter & primario solum fuisse ratificationem, & corroborationem quandam Instrumenti alterius de Appannagio constituto sub anno 1620. die 17. Decembris, pro maiori cautela Regiæ Cameræ Neapolitanæ factum. Dicitur enim in eo: *Volendo à maggior corroboratione di detta Cessione, e Donatione gl'infrascritti Serenissimi Prencipi, & Infanti farne la ratificanza per quanto ad ogni uno di essi, & esse spetta, & appartiene*: Ecce expresse totius Instrumenti summam, scilicet ratificationem denotatam verbo illo, *ratificanza*. Et cum in principio Instrumenti posita sit,

97. Erat instrumentum ratificatorium non donatorium:

ab ea denominabitur totum Instrumentũ *ratificatorium*, nõ *donatorium*. *l. Fideiussores magistratum*, *§. primo*, *ff. de fideiuss. l. Qui saxum*, *ff. de donat* Et

merito

merito quidem, quia principium cuiuslibet actus potissima pars est, *l. 1. ff. de orig. iur.* Rota *dec. 11. n. 2. de iurepatr. in antiq.* A dignioribus autem, & potentioribus denominatio fieri debet, *l. Quaeritur, ff. de stat. hom. l. Cum ex aliqua, ff. de acquir. rerum dom.* Et quia clausula in principio refertur ad sequentia, prout ex pluribus alijs affert Barbosa *in tract. de Claus. claus.* 68. Et habet maiorem vim ad determinationem sequentium, quam ad determinationem praecedentium, si in fine posita esset. *l. Quisquis*, vbi Glossa *de legat. 3. l. Filium, ff. quando dies*, Bartol, Cacheran. Menoch. & alij, quos affert, & sequitur Marta *de Clausulis, par. quarta clausula 24. num. primo.* Infra: *Quali tutti informati della continenza del sudetto Instrumento di cessione per la lettura di quella à piena intelligenza intesa, ogni vno di*

bero arbitrio, e volontà, magni ponderis esse facile deducitur. Etenim pro comperto videtur hoc Instrumentum principaliter & primario solum fuisse ratificationem, & corroborationem quandam Instrumenti alterius de Appannagio constituto sub anno 1620. die 17. Decembris, pro maiori cautela Regiæ Cameræ Neapolitanæ factum. Dicitur enim in eo: *Volendo à maggior corroboratione di detta Cessione, e Donatione gl'infrascritti Serenissimi Prencipi, & Infanti farne la ratificanza per quanto ad ogni uno di essi, & esse spetta, & appartiene*: Ecce expresse totius Instrumenti summam, scilicet ratificationem denotatam verbo illo, *ratificanza*. Et cum in principio Instrumenti posita sit,

97. Erat instrumentum ratificatorium non donatorium:

ab ea denominabitur totum Instrumentũ *ratificatorium*, nõ *donatorium*. *l. Fideiussores magistratum*, *§. primo*, *ff. de fideiuss. l. Qui saxum*, *ff. de donat.* Et

merito

merito quidem, quia principium cuiuslibet actus potissima pars est, *l.* 1. *ff. de orig. iur.* Rota *dec.* 11. *n.* 2. *de iurepatr. in antiq.* A dignioribus autem, & potentioribus denominatio fieri debet, *l. Quæritur, ff. de stat. hom. l. Cum ex aliqua, ff. de acquir. rerum dom.* Et quia clausula in principio refertur ad sequentia, prout ex pluribus alijs affert Barbosa *in tract. de Clausc. claus.* 68. Et habet maiorem vim ad determinationem sequentium, quam ad determinationem præcedentium, si in fine posita esset. *l. Quisquis*, vbi Glossa *de legat.* 3. *l. Filium, ff. quando dies*, Bartol, Cacheran. Menoch. & alij, quos affert, & sequitur Marta *de Clausulis, par. quarta clausula* 24. *num. primo.* Infra: *Quali tutti informati della continenza del sudetto Instrumento di cessione per la lettura di quella à piena intelligenza intesa, ogni vno di*

 essiper

essi per quanto gli spetta, & appartiene, hanno ratificato, accettato, approuato, & emologato, e per il presente publico Instrumento ratificano, accettano, approuano, & emologano, e per quanto à ciascuno di loro spetta, di nuouo cedono, donano, e rimettono per ragione propria, & in perpetuo al medemo Prencipe Emmanuele Filiberto loro fratello, &c. li sopra mentionati annui scudi quarantanoue mila ottocento sessantasei.

En sæpius replicatum nomen *ratificationis*, & aliorum æquipollentium. Vnde etiamsi in ipso vtantur Principes verbo *Donationis*, seu *Cessionis*, ad id non attendendum; tum quia eisdem terminis, & vocibus vtitur Appannagium ipsi à Patre constitutum, & tamen certum est ex dictis intelligendum id esse, iuxta subiectam materiam, scilicet iuxta naturam Appannagij, leges,

leges, & conditiones ipsius. Tum etiam, quia pro comperto est, quod semper attendi debeat ad id, quod principaliter agitur, & non ad id, quod casualiter, & incidenter contingit. *l. Si quis nec causam, ff. si cert pet.* vbi late Iason *ex num. 3. vsque ad 23.* vbi sexdecim pulchras illationes cumulat. Et quod nunquam attenditur, quod in consequentiam venit, sed quod principaliter agitur, *l. prima, l. Quod dicimus, ff. de auct. tut. l. Is qui, ff. de liberal. causa, l. Si quis nec causam, l. Rogasti, ff. cert. pet. l. Verum, ff. de furt.* Alexander *consilio 114. in fine, volum. 2.* Probus *in cap. Cum in illis num. final. de praebend. in 6.* Ruinus *consil. 21. num. 16. lib. primo*, late Ferrettus *cons. 64. num. 3. & cons. 243. num. 3.* Puteus *decis. 519. num. 3. lib. 2.* & dec. 31. *num. 3. lib. tertio*, Caputaquensis *decis. 15. num. 6. par. 2.*

Moheda-

Mohedanus *decis. secunda, num. secundo de præbend.* Cæsar de Grassis *decis. prima, num. 23. de confessis*. Vnde clausulæ accessoriæ regulantur secundum principalem dispositionem, cui adijciuntur. Glossa *in l. Si patronum, verbo Fabiana in fine, ff. si quid in fraud. patroni*, Gabriel *de clausulis conclus. decima*. Puteus *decis. prima, num. secundo, lib. primo*, Marta *de clausulis 4. par. claus. 21. numero primo, & claus. 32. num. primo*. Rota *5. par. recentior. tom. primo, decis. 23. num. tertio*, vbi *num 16.* optime habet *ex l. Si quis ita, ff. de testament. tut.* quod verba sunt restringenda ad rem super qua exprimuntur.

98. Clausulæ *ad hauere, tenere, &c.* non suffragantur parti.

Quia tamen pars aduersa magni ponderis credit esse illud *ad hauere, tenere, &c.* quia videtur esse quasi clausula ad *habendum*, quæ etiam multum valere creditur,

Iudices

Iudices ſapientiſſimi animaduertant pręter dicta num. 93. primo, iuxta aliquos eam ſolum de ſtylo Notariorum, non à partibus appoſitam cenſeri, prout ex Decio, & Rimino iun. aliqui hauriunt. Admiſſo tamen cum pluribus alijs, contrario, nihil prorſus fauere intentioni aduerſariorum, colligitur non ſolum, quia ea etiam poſita erat in Appannagio, & tamen de ipſa nihil curatur, quia eſt veluti acceſſoria. Sed etiam, quia huiuſmodi clauſula eſt æquiuoca, & intelligenda ſecundum ſubiectam materiam: Signorol. *conſil. 10. num. tertio*, Alexand. *conſ. 110. num. 5.* Crauetta *conſil. 20. num. 15.* Creſcentius *deciſ. 6. num. decimo, & ſeq. de teſtament.* Rota *deciſ. 703. num. ſecundo par. prima in nouis.* Et fuit dictum in cauſa Romana retractus 24. Ianuarij 15[illegible]4. coram Blanchetto, Marta *de clauſulis, prima par. clauſ. 5. num. 23.* Et ita intelligi debet ſecundum quod iura diſponunt in illa materia. Bartolus

conſ. 72.

conſ. 72. num. ſexto lib. primo. Tuſchus *pract. concluſ. tom. primo, littera C, concluſ. 297. num.* 19. Vnde eius natura eſt non ampliare, nec alterare principalem diſpoſitionem. Ioſeph Seſſe Aragon. *deciſ. 24 num. 4.* Rota *deciſ.* 183. *num. 8.* apud Farinacc. *in prima collect. nouiſsim.* vt apud Barboſam *de clauſul. clauſ. quinta*, num. 30. Vbi quod reſtringitur ad ea, quæ ſunt ſolita contineri in contractu, cui apponitur; & ſecundum naturam ipſius. Rota coram Seraphino *deciſ. 794. num. octauo*, & ſecundum illam limitatur. Marcheſanus *de commiſsionibus par. prima pag. 978. num. 5. in vlt. impreſſ.* Barboſa *ſupra*.

99. Dictæ clauſulæ non procedunt in feudis. In ſpecie etiam, & magis in particulari ad intentum, hæc clauſula appoſita in feudalibus, prout contingit in præſenti, quod ſolum intelligatur ſecundum naturam contractus; & cum per eam datur facultas alienandi, ſimiliter debeat intelligi ſecundum

naturam

naturam contractus; recte habet Marta *supra par. secunda, clausula secunda, num. secundo.* Et melius Baldus *cons. 475. col. prima, vers. Non obstat, vol. quinto,* dicens, hanc clausulam debere intelligi saluis pactis, & natura contractus. Omnino ergo inaniter afferuntur dicta illa verba, *ad hauere, tenere, &c.* vt credatur per illa donatos fuisse Principi redditus illos Neapolitanos alio modo quàm sub onere, & vinculo reuersionis ad Domanium, seu Authorem Appannagij. Etenim sunt mere confirmatoria Appannagij Principi constituti, & ita nihil plus continere debent, quã ipsum Appannagium cum omnibus qualitatibus ipsius. *l. Caius, ff. de manumiss.* Bartolus *in l. Si mihi, & Titio, num. 7.* & Ibi Iason, & Alciatus.

100. Notarij testificatio quã tum valeat.

Vnum duntaxat refugium parti aduersæ superesse videtur, non tam à Iure, quàm, vt ita dicam, ab homine desumptum; eo,

 quod

quod illustris quidam Notarius, & Secretarius Serenissimi Ducis Sabaudiæ, ad instantiam Serenissimi Philiberti fidem authenticam fuisse dicatur Officialibus Neapolitanis, quod in præfato Instrumento Appannagij nullum adsit vinculum, hoc est onus restituendi, respectu horum reddituum Neapolitanorum his verbis: *Dichiaro, e faccio fede, come in detto Instrumento di Cessione non vi è vincolo alcuno circa detta Cessione di ducati quarantanoue mila ottocento sessanta sei, e due terzi, nè cosa che repugni in tutto, nè in parte à detta Cessione, la quale è stata fatta libera, e senza eccettione alcuna à fauore, e benefitio di detto Serenissimo Prencipe Emmanuele Filiberto, &c.* Verun-
101. tamen plura sunt, quæ fundamentum hoc partis aduersæ infirmum esse confirmant. Et vt omittam, quæ de imperitia Notariorum scribunt Neuizanus *consil. 28. num.*

vnde.

vndecimo, & duodecimo, & Cagnolus *in l. Si librarius, num. secundo, ff. de regul. Iur.* & quod, vt dicebat Baldus *in l. Iam hoc iure, ff. de vulg.* nempe, non intelligere quid dicant, vt cantores qui rationem sui cantus ignorant; & quod, vt Farinacius probat ex Baldo, Iasone, & alijs *quæstio. 156. nu. 84.* Notariorum imperitia mundum destruit, & sępe ponit conscientias bonorum virorũ in magno discrimine. His, inquam, omissis propter huius valde illustris Notarij, & tanti Principis Secretarij magnam authoritatem, cui similia rectè applicari non possunt. Nihilominus (ad intentum) Notarium non posse declarare suum Instrumentum adhuc dubium, dixit Bartolus *in l. Imperator, ff. de testat. homin.* Sed concedo posse; quid inde? Hic sumus in claris non in dubijs, aut obscuris, cum ex ipsa lectura Instrumenti Appannagij constet, non semel, aut bis, sed sæpius, illud constitutum esse sub onere reuersionis.

102. Notarius quando potest declarare suum Instrumentum

Declaratio igitur contraria Notarij ſuperflua eſt, & nihil officit. Notarii enim munus merum quoddam miniſterium eſt conſiſtens ſolum in confectione Inſtrumenti, & in illo, & per illud ipſi fides adhibenda plusquam alijs priuatis (quod ſolum probant ea, quæ pars aduerſa inutiliter pro ſe adducit). Cœterum extra Inſtrumentum, aut contra Inſtrumentum poſt illud confectum, cum iam functus ſit munere ſuo, ſolum credi ei poteſt, veluti vni de plebe, aut priuatæ perſonæ: aut ſolum quoad minima aliqua, ſcilicet verbi obſcuri ſignificationem, caracteris interpretationem, rogitum, vel ſimilia, non quoad ſenſum, mentem, intentionem, aut intelligentiam Inſtrumentorum. Quis hoc dicat? Alias, ſi fides publica ipſi adhibenda eſſet ad ipſum potius recurrere oporteret in dubijs omnibus, & litibus donationum, teſtamentorum, contractuum, & ſimilium, quàm ad Theologos, Iuriſperitos, Doctores, &c. quod ipſa praxis totius Orbis clamat eſſe abſurdum.

absſurdum. Imo veluti ad Iudicem, quod etiam theorica communis abhorret. Hinc Sacra Rota Romana concludit, quod Notarius teſtari non poteſt de actu præterito, prout habet Rota in *ſecunda par. diuerſor. deciſ. 285.* ex Aegidio, Aymone, & Felino; & in alia coram Merlino, quæ eſt 137. appellata Valentina *Canonicatus numero tertio*, quod circa atteſtationem de præterito non creditur Notario: quod probat ex multis DD. & aliis Rotæ deciſionibus. Vnde Franciſcus Ferentillus in Annot. ad Burattum deciſ. 688. num. 16. ait: *Fides Notarij atteſtantis de actu de præterito non probat*. Nihil ergo facit atteſtatio huius Notarii à parte contraria propoſita.

Sed larga manu ipſi concedatur potuiſſe de præfati Inſtrumenti intelligentia aliquid atteſtari, & ipſi Teſtanti fidem aliquam adhiberi, eaque adhibeatur. Certè nihil eſt in eius atteſtatione, quod parti noſtræ præiudi- 103. Atteſtatio Notarij in hoc caſu nullum affert pręiudicium

iudicium afferat. Solum enim ait non esse *in dicto Instrumento aliquod vinculum, quod repugnet Cessioni, quæ in illo continetur dictorum redditum Neapolitanorum*, quod est verissimum: loquendo videlicet de vinculo aliquo extrinseco, extraneo, accidentali, & superaddito naturæ Appannagii: quod constituebatur in illo Instrumento, quale esset v.g. si Pater illud constituens adiecisset, quod de illis receptis aliquam rationem ipsi reddere teneretur, aut de illis aliquid in hoc, vel illo opere pio expenderet, aut aliquid huiusmodi præter naturam Appannagii: nō verò loquendo de vinculo intrinseco, connaturali, & conformi legibus ipsius, quale est illud de reuersione, iuxta dicta in præcedentibus, vbi id ostensum. Quo etiam sensu intelligitur, quod illa cessio facta fuerit *libera, & sine exceptione aliqua*, intellige, de exceptione aliqua extrinseca, extranea, & accidentali, non de interna, intrinseca,

seca,

ſeca, & connaturali. Quam non excludit di-
ctio *libere*, prout optime ad intentum Bar-
boſa in tractat. de diction. dict. 190. ex Fa-
rinacio, Seraphino, & Cenedo, inquiens,
quod *hæc dictio non excludit exceptio-
nem prouenientem ex natura actus, &
ſubiecta materia*.

Hanc vero gloſſam huius teſtimonialis fi-
dei Notarii, genuinam, & veriſſimam eſſe, 104.
efficaciter deducitur ex eo, quod illa facta
dicitur Taurini 22. Decembris 1621. vno
anno poſtquam Dux Princeps ipſum Ap-
pannagium conſtituerat, & ſolum trede-
cim diebus antequam Princeps Mauritius,
& tres Infantes, Margarita, Maria, & Ca-
tharina, illud approbarent, confirmarent,
& ratum haberent. Quis autem dicat No-
tarium Sereniſſimi Ducis, & Filiorum ip-
ſius miniſtrum, & officialem, eiſdem Princi-
pibus, Patronis, & Dominis viuentibus, ali-
quid intentaſſe declarare ipſis inconſultis,
aut neſcientibus, quod contrarium eſſet
eorum menti, contractui, aut geſtis? Pro-
culdu-

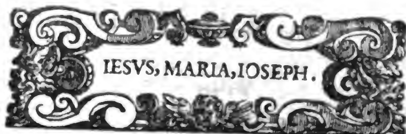
culdubio ergo de ipsorum consilio, vel consensu id egit, Præfata igitur expositio ab omnibus admitti debet, cum in illa nihil contrarium Appannagio, aut menti contrahentium reperiatur, & contrarietas semper sit vitanda, ac pro posse concilianda in omni dispositione, *l. Vbi repugnantia, ff. de regul. iur. Cap. Cum expediat, de elect. in 6.* & ibi Doctores. Quod & factum ipsum postea monstrauit: siquidem post Principis Philiberti obitum Dux parens, & Mauritius filius reuersionem, & dictos redditus sibi debitos esse lege Appannagii contenderunt, nihil omnino curantes de illa fide Notarij. Dicatur igitur per ipsam solum specie tenus, & secundum apparentiam, Principis Philiberti instantiæ fauere voluisse: reapse tamen nihil contra Instrumentum Appannagij, aut pacta in ipso pronunciasse.

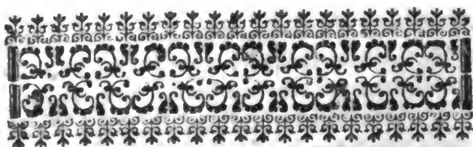
105. Sententia lata non sustinenda.

Pateat igitur ex dictis pro huius dubij coronide, vt eo reuertatur, vnde digressa est

ſa eſt oratio, ſententiam illam prolatam à D. Caſtillo ſuſtineri non poſſe, vtpote inualidam propter nullitates non ſolum elogij prætenſi Serèniſſimi Principis Philiberti; ſed & rei in ipſo diſpoſitæ. Quod etiam ad maiorem abundantiam in ſequentibus magis elucidabitur.

DVBIVM QVARTVM.

Circa prætensionem Serenissimi Ducis Mutinæ.

106. Ius Sereniss. Ducis Mutinæ.

MAGNVM sanè Iuris pondus pro parte Serenissimi Ducis Mutinēsis stare videtur; eo quod Princeps Philibertus in suo illo qualicunque elogio scribi fecerit illa, quæ in *Operis argumento* in prin-

in principio retuli, videlicet: *Nombro por mi heredera uniuersal de todos los bienes muebles, raices, y rentas, que en qualquier manera quedan, y me pertenezcan, à la Señora Infanta Doña Isabel Princessa de Modena mi hermana, paraque lo goze por todos los dias de su vida, como hazienda suya, y como tal pueda disponer della, como mejor fuere Su Alteza seruida.* Cum enim dispositio illa generalis sit, vt patet ex verbis illis *De todos los bienes*, latine, de omnibus bonis, generaliter est intelligenda per Crauettam *consil. 103. num. quinto, & sexto, & consil. 176. num. 4 & 5.* Tiraquellum *in l. Si unquam, C. de reuoc. donat. in præf. num. 119.* Roman. *consil. 379. in princip.* Et cum Serenissimus Mutinensis Dux nunc superstes, hæres legitimus sit præfatæ Serenissimæ Eli-

ſabethæ ſuæ parentis, nullum ſupereſſe dubium videtur quin ad ipſum pleno iure hæreditas hæc perueniat.

107. Refutatur Ius propoſitum. Veruntamen, quia non ſolum ex dictis, ſed ex dicendis etiam, oppoſitum euinci videtur; idcirco ea præponenda, quæ talem diſpoſitionem omnino euacuare poſſunt. Quo non ſolum meæ intentioni, quæ eſt pro veritate, & conſcientia loqui, ſed etiam eiuſdem Sereniſſimi Ducis conſcientiæ ſatisfactum erit: nec ingratum, vt iure credi poteſt, de Principe, probitate, & integritate prædito, ac inter Europæos Dynaſtas ſanguinis claritudine famoſiſſimo.

108. Et quidem, prȩter dicta in ſuperioribus *Dubio primo* de inualiditate dictæ ſchedulȩ *teſtamentariæ* appellatæ ex parte ipſius, *& Dub. 3.* ex defectu poteſtatis, tum ex parte perſonæ diſponentis, tum ex parte rei per ipſum diſpoſitæ; vlterius huic generali bonorum diſpoſitioni regula alia generalis opponitur, ſcilicet, quod omnis diſpoſitio quantumuis generalis, vel vniuerſalis

uerſalis, nunquam comprehendit illud, de quo diſponens non poſſet in ſpecie diſponere. Ancharanus *conſil. 155. num. 10.* quem refert Cardinalis Tuſchus *practic. concluſ. tom. 2. littera D, concluſ. 490. num. 16.* Sicut enim pro comperto eſt, quod diſponere de re ſua quilibet poteſt, *l. Dudum, C. de contrahend. emption. l. In re mandata, C. mand.* Ancharanus *ſupra, num. 7.* Multo magis in vltima voluntate, in qua poteſt Teſtator legem quam velit imponere rebus ſuis. Alexander *conſil. 12. lib. quinto*. Barboſa *axiom 73. num. primo*, ſic è contra, apud omnes pro comperto eſt, quod in generali, aut vniuerſali bonorum diſpoſitione non includũtur ea, quæ *iuris noſtri non ſunt*. Si igitur redditus illi, ſeu prouentus Neapolitani (ad quos ſolummodo mea dirigitur intentio) non erant quoad facultatem diſponendi de illis, ſub iure Sereniſſimi Principis Phili-

berti,

berti, prout ostensum manet ex dictis dubio tertio num. 85. vtique recte elicitur inualide de ipsis disposuisse, & inualidum esse quoad illos redditus hanc Serenissimæ Sororis in hæredem institutionem. Accedit, & generalis alia regula, nempe, quod dispositio generalis restringitur ex ratione particulari, *l. Cum præter*, *§. Dulcissimis*, *ff. de legat. 2. l. Si de certa re*, *C. de transact.* Gironda *de priuilegijs*, *numero 277.* Osaschus *Pedemontan. decis. 98. num. decimo*: Surdus *cons. 389. num. 9.* Esse autem particularissimam rationem in prouentibus illis Neapolitanis; omnia ferme, quæ dubio tertio dicta sunt satis explanant. Insuper, & alia, quod omnis dispositio etiam, quę latissime interpretari soleat, quatenus alterum lædit, restringi debet, & stricte interpretari, *cap. super eo de offic. delegat.* vbi Abbas, & alij, Decius *consil. 443. num. 6.* Cassadorus *decis. 3.*

de pri-

de priuileg. num. 3. Gonzalez *super Regul. 8. Cancellariæ, §. 6. proœm. n. 9.* Restringatur ergo hæc Principis dispositio, ne lædat ius sui Patris, aut Coronæ, ad quam deuolui debebant redditus illi, de quibus agitur.

Consequenter etiam, nec ipsum Serenissimum Philibertum de his prouentibus aliquid in generali illa hæredis institutione disponere voluisse palam demonstrari potest: Tum quia talis præsumitur voluntas Testatoris qualis de iure esse debet. Mantic. *de coniect. vlt. vol. lib. 6. tit. 6. num. 5.* De iure autem non potuisse esse de illis, ostensum iam est. Tum quia ratione Appannagij Patris Ducis Sabaudię fiduciarius erat, per Terram Rubeam *Tractat. contra Rebell. art. primo, tract. 1. conclus. 22.* Choppinum *de Doman. Franc. lib. tertio tit. 12. num.* 18. fidelitatis ergo vinculo constrictus non nisi grauissime peccando illud

109. Princeps Philibertus noluit dispo nere de redditibus Neapolitanis.

illud distrahere poterat. Quod commisisse pijssimum Principem nunquam credam. Tum ratione pacti, quod in Instrumento Appannagij interuenit illis verbis: *Promettono quelle attendere, & osseruare, e non contrauenire in modo alcuno, &c.* quæ etiam in ratificatione firmantur. Pacta enim inuiolabiliter obseruari debent, *l. prima, §. Si conueniat, ff. Depositi, l. 1. ff. de pact. l. Iurisgentium, §. Prætor ait, ff. eodem titulo, l. Cum amplius, ff. de regulis Iuris, cap. primo eodem.* Menoch. *cons. primo, num. 226. cum sequentib.* Imò etiam æquitati nil magis conuenit quã pacta seruare, *l. prima, ff. de ædil. edict. l. prima, ff. de constitut. pecun.* Surdus *consil. 183. num. vndecimo.* Et rumpere pacta graue est apud Deum, nedum apud homines, *l. prima, ff. de pactis.* Tum quoque, quia per pactum, & contractum

celebra-

celebratum cum Principe ſupremo, ſcilicet Sereniſſimo Duce Sabaudiæ, iura ſupremi Principis in ſuo ſtatu habente, (Oddo *de fideicommiſſ. quaſt. ſecunda, articulo quarto, num. 56. & quæſt. 3. num. 86.*) Tum maxime ratione Religionis Iuramenti in ipſo Appannagio, & ratificatione ipſius contenti: *Toccato il petto, à modo de' Caualieri*. Quod tanti ponderis eſt, vt aures abhorreat dicere: pium, & religioſum Principem contra ipſum agere voluiſſe: maxime morti proximum; quia talis ſemper præſumitur memor ſalutis æternæ, prout pars aduerſa etiam admittit ex Ruino *conſil. 78. num. 12. lib. 3.* Riminaldo *conſil. 58. num. 31.* & alijs.

Maxime non potuiſſe, nec voluiſſe Principem Philibertum in diſpoſitione illa hæredis ſuorum bonorum comprehendere dictos prouentus Neapolitanos potentiſſima coniectura deducitur ex ipſa ſcriptura, quæ titulo Teſtamenti à Legatarijs canoni- 110. Eius voluntas colligitur ex ipſa ſchedula teſtamentaria.

zatur. Cum enim in ipsa Princeps aliqua legasset famulis, familiaribus Aulę suæ, necnon alijs dignioribus, animaduertens se ex pacto conuento in Appannagio, ac ratificatione ipsius non potuisse id facere de præfatis redditibus, sic legitur: *Item,*
III. Verba Principis. *de mas delo suso dicho, por el amor, y obligaciones tan antiguas, que tengo a mis criados, y en especial al hauerseme puesto los mas dellos por mano del Rey mi Señor, y por la calidad de sus personas, y las delos continuos, leales, y agradables seruicios, que me han hecho, siguiendome tantos años por mar, y tierra, en paz, y en guerra, y en todas ocasiones, quiero, que se les paguen a cada uno dellos, por todos los dias de su vida, los gaxes, que hoy tienen escritos en los libros de mi Casa, conuiene à saber alas personas, alas quales les estan*

hechos

hechos buenos, y actualmente me siruen, como constarà por relacion firmada de D. Francisco Manuel mi Mayordomo, paraque los hayan, y tengan mientres biuieren, y los cobren delos quarenta mil ducados moneda de Castilla, que tengo consiñados por Su Magestad en el Reyno de Napoles, que procedieron de la dote dela Serenissima Señora Infanta de Castilla Doña Catalina de Austria defuncta mi Señora, y Madre, y justamente me pertenezen por donacion del Duque mi Señor, y Padre, y renunciacion delos Serenissimos mis hermanos, y hermanas: y suplico à Sus Altezas tengan por bien esta mi disposicion en esta parte, pues por allarme con tantas obligaciones como son notorias, y no tener con que poder acudir

à ellas de otra parte, me hà sido forzoso cumplirlas, y señalarlas en esta renta. In quibus attente perlectis id animaduertendum, quod cum in hac occasione de præfatis Neapolitanis prouentibus mentionem faceret, & sibi conscius, vt dixi, esset, quod de illis disponere non valeret, prohibitione nimirum, natura Appannagij, pacto, & iuramento reuersionis obsistentibus, supplicat enixe Serenissimos Ducem Patrem, Fratres, & Sorores, vt illam suam dispositionem benigne conualidare dignẽtur. Non enim postularet id, quod ei alias permissum, & licitum erat. Vnde Rota *decis. 317. num. primo, par. sexta rec.* de quodam qui postulauerat à Principe id, quod facere poterat, inquit: *Frustra petitur à Principe quod de iure competit, l. prima, C. de Thes. lib. decimo.* Ruinus *consil. 136. num. 5. volum. secundo.* Surdus *consil. 215. num. 25.*

Ne igi-

Ne igitur dicatur clausulam istam superfluam, & inutilem esse, quod Rota *quinta par. recentior. tom. primo, decis. 23. num. tertio*, ex Menochio *de præsumption. lib. tertio, præsumpt.* 115. *à numero 63.* non admittit, aut verba aliqua esse in illa, quæ nihil operentur, quod etiam iura detestantur. *l. tertia in principio, ff. de Iureiuran. l. Si quando 109. de leg. prim. l. fin. ff. ne quid in loco publ.* & alijs Iuribus, & Doctoribus vulgate, coguntur aduersarij dicere ideo Principem hanc veniam disponendi de illis redditibus à Duce, & Principibus postulasse, quia sine ipsorum placito id facere non poterat. 112.

Nec dicant, cœremoniæ, & vrbanitatis, non autem necessitatis ea verba esse. Quia in rebus tanti momenti, & interesse, non solent, nec debent Principes verbis Vrbanitatis, aut cœremoniæ vti, maxime in testamentis condendis, in quibus quodcunque

Cœremoniæ & vrbanitas in nostro casu non intrant.

que

que verbum, etiam minimum, & minima syllaba, debet aliquid operari. Romanus *consilio 180. num. quinto*. Castrensis *consil. 222. in principio, lib. secundo*, Barbosa *in axiom. iur. axiom. 222. numero 19.* sicut in alijs dispositionibus, etiam minorem solemnitatem ad sui valorem postulantibus id exigitur. Prout ex Rolando à Valle, Crauetto, Tuscho, & alijs, confirmat Barbosa *dicto axiom. 222. num. duodecimo*.

113. Præsumptio in nostrum fauorem augetur.

Præsumptionem quoque prædictam auget, quod cum ipse Princeps aliquibus suis familiaribus quantitatem aliquam pecuniæ ex prædictis redditibus, ipsorum vita durante, in præfata testamentaria schedula legasse dicatur; declarasse nihilominus in ipsa dicitur, quod post ipsorum mortem, illæ pecuniarum portiones recaderent ad suam hæreditatem, & vniri debere cum illa. In quo, prǽter alia, quæ nonnulli nostræ partis fautores expendunt, expendam & ego scrupu-

ſcrupulum, ſeu remorſum conſcientiæ habuiſſe virum timoratum, quod contra legem Appannagij, pacta, & iuramentum ageret, diſponendo de illis redditibus; & ita non ſolum ad id faciendum veniam poſtulaſſe, ab ijs, ad quos ſpectare poterant, vt dictum eſt, ſed etiam, ad maiorem cautelam, hoc facto expreſſiſſe, illos eſſe de proprietate Coronæ, vnde exiuerant.

Ex dictis porrò, vt ad intentum thema reuertar, clare videtur deduci, in diſpoſitione illa hæredis facta à Principe in perſonam ſuæ Sereniſſimæ ſororis Eliſabethæ, nullo pacto comprehendere voluiſſe (ſicut nec potuiſſe) redditus illos, ſeu prouentus Neapolitanos. Non ſolum ex vulgato illo: *Si voluiſſet dixiſſet*, quod maxime procedit, quando agitur de rebus ſpeciali nota dignis, quæ niſi ſpecialiter notentur neglectæ cenſentur. *l. Item apud Labeonem*, *§. hoc edictum*, *ff. de iniur. cap. Quamuis de præbend. in 6.* & alijs vulgatis iuribus, & 114. In Principis diſpoſitione non comprehendebãtur redditus Neapolitani.

Docto-

Doctoribus: Vt propterea dicatur: *non expreſſa non nocent*, ex *l. Nonnunquam, ff. de condit. l. expreſſa 155. ff. de regulis iuris*; ſed maximo ex eo, quod, cum de diſpoſitione rerum multo minoris momenti, quales erant largitiones illæ pecuniarum, vel ſalariorum, in gratiam ſuorum familiarium factæ, & per quam parum, aut nihil præiudicij Coronæ Sabaudiæ inferebatur, quaſi ſcrupulis agitatus, quod id facere non poſſet, implorauerit conſenſum, & beneplacitum totius ſuæ Sereniſſimæ Domus, Patris ſcilicet, Fratrum, & Sororum, ad id faciendum; & ea eſſe bona ſuæ legitimæ, vt poſtea dicetur (etſi non recte) aſſeruerit; & cum declaratione, quod talia bona recadere deberent poſt mortem Legatariorum ad ſuam hæreditatem, & cum illa vniri, vt dictum manet: nihilominus in Inſtitutione vniuerſali hæredis ſuorum bonorum, tam mobilium, quam immobilium, in quorum diſtractione magnum

præiu-

præiudicium Coronę versabatur, & propter cuius emolumentum prohibitio erat de ipsis non distrahendis, iuxta *l. Filius familias, §. Diui, ff. de legat. primo*, non vsus fuerit dictis cautelis, aut cautionibus: certe ni fallor, prudentissime iudicari debet, sub tali generali dispositione non fuisse cóprehensos dictos illos Neapolitanos prouentus, siquidem vnico verbo id posset facere, & quod facile fieri potest, si non fiat, scienter, & cum mysterio omissum credi debet, prout pars aduersa ex Anania, Hondedeo, & alijs, etsi ad aliud intentum, discurrit: aut si comprehensi erant valde diminute processerit non ea nominatim, & expresse referendo: quam diminutionem admittendam non esse eadem pars aduersa ad suum intentum fatetur ex aliquibus Doctoribus.

At opponitur, quod ipse Princeps post verba illa relata, in quibus, Patris, fratrum, & Sororum, consensum expetiuit pro distri- 115. Principis verba non refragantur.

 butione

butione partis illorum prouentuum in suos familiares, de eorum reddituum assignatione inquit, esse sibi factam: *por la Legitima que me tocò de la Señora Infanta mi Señora, y Madre, como por la Cession, y Donacion de Su Alteza*; scilicet Ducis Patris. Ex quo inferre quidam volunt de illis potuisse disponere, ac disposuisse, etiam in hæredis institutione. Sed hæc nihil prorsus prudentissimorum mentem Iudicum mouere poterunt; nedum propter dicta toto *Dubio primo*, & *secundo* de informitate, insolemnitate, & inualiditate dictæ schedulæ, *per abusum* testamentum vocatæ; & quia esto quod valida esset, clausulam nihilominus istam supposititiã esse, & callide intrusam, aliqui dicunt, falsitatẽq; in legatarios refundunt (de quibus, quia criminalia sunt, mihi iudicare non incumbit) sed etiam, quia tales redditus non fuisse pro legitima Principi Philiberto donatos ex multis palam deducitur.

Primo

Primò, ſanè ex adductis *dub. 3. num. 73.* quod videlicet ipſa primæua inſtitutio, ſeu origo Appannagij in Gallijs, vnde ad Sabaudiam, aliaſque Nationes deriuatum videtur, eſt, quod illud non pro legitima, ſed potius veluti in odium legitimæ filijs natu minoribus aſſignetur. Cum autem ad rei originem attendendum ſit; quia ab ipſa reliqua vim capiunt. *l. Quidquid in princip. ff. de noxal.* Mandoſius *in regul. 27. quæſt. 20. num. 4. & reg. 30. quæſtio. ſecunda, num. ſecundo*, & Gonzalez *in regul. 8. Cancell. gloſſ. 31. num. 46.* recte infertur non niſi incongrue Appannagium dici eſſe pro legitima. Ad hæc ſecundo, quia hæc eſt natura Appannagij, vt eodem *dub. tertio, num. 71.* oſtenſum manet: rei autem naturam pręcipue perſpiciendam, quidquid ſit de ipſius nominatione, *argument. l. Si vno, ff. Locati, cap. Ea quæ de Simon.* Abbas *conſ. 47.*

num. secundo. Felinus *cap. In nostra, num 9. de rescript.* & fuit dictum à Rota in decis. Vlisbonen. & Hispalen. apud Gonzalez *supra gloss. 5. num. 18.* Item tertio, quia in Instrumento concessionis huius Appannagij, & alijs eiusdem Serenissimi Philiberti, & Fratrum, ac Sororum, quibus ratificatur, & approbatur, etsi varijs nominibus appelletur, scilicet bonorum, emolumentorum, iurium, &c. nunquam appellatur Legitima. Quorsum ergo tali nomine appellandum? Præsertim quartò, quia in ipsomet Instrumento Princeps ipse per suum Procuratorem: *Si rende, e con-*
117. *fessa essere, e douere essere tacito, e contento di quanto potesse pretendere per qualsiuoglia causa pensata, ò impensata, etiandio di Legitima, ò supplemento di essa respettiuamente:* Quibus verbis satis superque declarat concessa illi in Appannagium, nullatenus pro Legitima æstimari debere.

debere. Accedit quinto, vt etiam insinuatum est in præcedentibus, quod si prouisio, quam faciunt Reges, & Principes magni pro suis liberis natu minoribus congruè sustentandis esset per modum Legitimæ, cum Legitima sit perpetua, & transeat separata, & diuisa à dominio, seu domanio, ad omnes successores, siue masculos, siuè fœminas; vtique actum esset de Regnis, Principatibus, Ducatibus, & Dominijs; siquidem omnia iam essent exhausta, disiuncta, & diuisa, ac dismembrata in fratres, filios, nepotes, sorores, filias, &c. Cùm tamen certum sit ex opposito diuitijs Regna conseruari. Molina *de primogenit. libro primo, cap. vndecimo, num. quarto,* Mantica *de coniectur. vlt. volunt. lib. 7. titulo primo, num. 45.* & constans omnium sententia. Hinc præter Authores relatos sup. *num. 71. & 73.* ex Theologis etiam Layman. *lib. 3. sect. 5. Tract. 5. cap. 5.*

cap. 5. num. decimo, inquit, quod Legitima portio non sit debita *in Regnis*, *Ducatibus*, *&* *Comitatibus Magnatum*. Imo oppositum omnino singulare, & contra communem DD. merito censeri debet.

Pro maiori etiam firmitate eorum, quæ dicta sunt, vlterius addendum, quod etsi omnino liberaliter concederetur, præfatos Neapolitanos prouentus concessos fuisse à Duce Patre Principi filio pro Legitima; esto sine causa grauari non possent, *l. Quoniam*, *C. de inofficios. testament.* bene tamen ex causa, & onere ipsi Donatario proficuo, quale est de non alienandis. Sic enim ex Merlino *de legit. lib. 3. tit. secun-*
118. *do*, *quæst. 7.* & alijs Iuribus, ac Doctoribus, bene firmant aliqui nostræ causę Patroni. Maxime quia Princeps descendentes nō habuit, quo casu sicut Legitimæ renunciare potuit, teste Laymano *supra* ex Claro *quæst. 43.*

Etiamsi prouentus Neapolitani dati essent pro Legitima, grauari non possent.

quæst. 43. num. 3. Antonio Gomez *tom. primo resolut. cap. vndecimo, num. 31.* & Couarrub. *cap. Reinaldus, §. secundo, num. secundo*: sic & multo magis grauamini, seu oneri reuersionis &c.

Maneat igitur ex deductis, quod huius dubij thema fuit, prætensionem Serenissimi Ducis Mutinæ ad hæreditatem Serenissimi Philiberti, non solum incertam esse, sed etiam labili fulcro nixam, donec ipse Serenissimus maiora deducat sui Iuris fundamenta. 119. Ius Sereniss. Ducis Mutinæ.

Pro quo ipsi Serenissimo Mutinensi præmeditandum, quod cum hæreditas dictorum prouentuum solum illi contingere possit ratione suæ Serenissimæ parentis è viuis translatæ, Appannagium autem sit feudum, vel ad modum feudi, institutum, prout ea quæ supra *dub. 3. numero 74.* dixi, sufficienter ostendunt; cum fœminæ à feudi successione ex ipsius natura arceantur, *cap. primo, §. Et quia vidimus,* 120. Ipsi Sereniss. quæ præmeditanda.

& ibi

& ibi Doctores, *de his qui feudare poss. & cap. primo, §. Filia vero de success. feudi cum simil.* etiam ex consuetudine in Sabaudiæ Ducatu sæpe in iudicio contradictorio, vt historiæ narrant, obseruata, videtur repellenda ipsa Serenissima Mater, & per consequens ipse Serenissimus Filius. Deinde, quod cum in Appannagij huius successione ordo primogenituræ attendatur, prout manifeste conspicitur ex illis verbis ipsius: *Dona al Serenis. Principe Filiberto, &c. per se, suoi heredi, e successori maschi in infinito, seruato l'ordine successiuo di Primogenitura, e non altrimente, &c.* Et primogenitura fœminis non competat, sed masculis, habebit cõtra se Dux Serenissimus colluuiem Iuristarum, qui ex hoc capite negent ad ipsum peruenire potuisse ius dictorum prouentuum. Præterea tertio, conuenit ipsi Serenissimo ostendere eius Genitricem, &

speci-

ſpecifice inter viuos, aut vero per vltimam voluntatem diſpoſuiſſe de prædictis prouentibus, prout ex Menochio, Fuſario, & Cyriaco illi opponunt aliqui docti Defenſores huius partis; alioquin, ius, quod prætendit habere, valde fluctuabit. Præſertim quarto, quia ſententia pro Legatarijs in poſſeſsionem præfatorum reddituum immittendis à S. Conſilio Neapolitano prolata, in vim cuius ipſe Sereniſsimus poſſeſsionem nactus eſt, ſubdola, obreptitia, perluſoria, & colluſorie obtenta à nonnullis in Iure peritiſsimis appellatur: de quo iudicium non fero, quia Acta non vidi. Id tamen præmoneo, quod ſi ſententia illa perluſoria, ſeu colluſoria fuit, nullum omnino tertio intereſſe habenti præiudicium afferre poteſt, vt communis DD. conſenſus admittit *ad l. Si ſeruus plurium 50. §.1. ibi: vel colluſſoriè, ff. de legat. primo,* & obſeruat Sacra Rota coram Seraphino *deciſ. 1200. numero quarto.* Et eſt omnino ipſo iure nul-

la, *dicta l. Si seruus plurium, & l. 17. ff. de inofficiof. testament.* Rota coram eodem Seraphino *decis. 763. num. nono.* Ac proinde non solum non transit in rem iudicatam, prout ex eisdem juribus habetur, & ex pluribus Doctoribus cumulat Barbosa *in axiom. iur. axiom. 200. numero sexto.* Ac perinde *non faciet ex albo nigrum, nec ex nigro album.* Castrens. *consil. sexto circa finem.* Romanus *consil. 504.* Tuschus *conclus. 267. numero 54. & 55.* Sed nec meretur sententiæ nomen, *l. vltima, C. de sentent. ex breuicul. recit. Clem. Pastoralis, §. Vt igitur de re iud.* Et qui perlusoria sententia nactus est possessionem nunquam præscribit, veluti malæ fidei possessor, ad textum expressum, *l. Qui fundum, §. Procurator;* & ibi Bartolus, & DD. communiter. Et, si in iudicio rei vendicationis de

proprie-

proprietate sit victus tenetur ad fructuum restitutionem, *l. tertia, C. de condic. ex lege cum concord.*

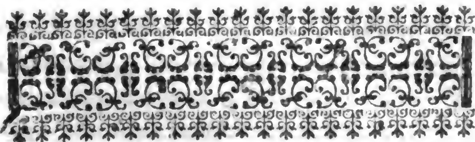
Absit ergo ab Optimo Principe, quod huiusmodi collusionem in hac sententia à suis Ministris fieri permiserit. Cum enim collusio sit quædam inter actorem, & reum latens, & fraudulenta conuentio, Glossa *in capit. Audiuimus de collusion. deteg.* Menochius *consil. 175. num. 17.* Barbosa *in collect. DD. ad d. cap. Audiuimus, num. 4.* inter crimina, & delicta connumeratur; Menochius *de præsumpt. lib. 5. præsumpt. 26. num. primo*, Barbosa *sup. num. secundo*. Nec debet manere impunita. *ca. Si quem pœnituerit, secunda quæst. 3.* Glossa *in dicto cap. Audiuimus, verb. Collusione*. Et licet sit difficilis probationis, Mascardus *de probat. conclus. 322. num. primo*; Anna *cons. 104.* 121. Non debet præsumi adesse collusionem in lata sententia.

 lib. se-

lib. secundo, num. 99. & alijs; nihilominus ex coniecturis probatur, *l. Qui autem §. Non simpliciter, ff. Si quis omiss. caus. testam.* Mascardus *supra*, Viuius *decisio. 296.* post alios: adeo vt vnica suspicio sufficiat ad eam probandam, secundum Crauettam *cons. 997. num. 17.* Et saltem ex multis capitibus conijci potest, de quibus Menochius *de præs. præs. 26.* Antonius Monachus *decis. 17. à num. vndecimo.* Mascardus *dicta conclus. 322.* Barbosa *supra à num. 4.* & Rota *decis. 763.* coram Seraphino, vbi ad alias coram Cotta, & Aldobrandino se refert. Longissimè ergo à tanti Principis probitate abesse debet.

DVBIVM

DVBIVM QVINTVM

De Iure Serenissimi Principis Mauritii.

VOD Diu. Augustinus contra Faustum *cap.* 32. dixit, videlicet, *Authoritas belli est penes Principem, ministerium exequendi est penes Milites*, huic proposito, in quo agi-

quo agitur de iudiciali bello inter partes applicari poteſt. Etenim *authoritas belli*, id eſt *litis*, ad Principes iſtos intereſſe habentes in hac cauſa ſpectare debebat, *exequutio* verò, ſeu *miniſterium exequendi* pertinuit ad ipſorum *Milites*, videlicet Miniſtros, vel Procuratores. Qui forſan in cauſa fuerunt, vt, Sereniſſimus Princeps

122. Ius Sereniſſ. Principis Mauritij.

Mauritius Sanctæ Romanæ Eccleſiæ quondam Eminentiſſimus Cardinalis; prudentia, probitate, & alijs animi dotibus præclarus, audita germani fratris Principis Philiberti morte, & actis inter Sereniſſimum Ducem Mutinæ, & Legatarios colluſoriè, vt dicitur (de quo non iudico) expletis, in iudicio comparuit, audiri poſtulans, quod ad ipſum Principis inteſtati portio de Neapolitanis redditibus ſpectare contenderet, vt hęredi videlicet Infantis Sereniſſimæ Catharinæ eius parentis, cuius erant: Dixi porrò eiuſdem Sereniſſimi Mauritij Miniſtros in cauſa forſan fuiſſe, quod ipſe in iudicio

dicio compareret, præfatorum reddituum partem ſibi debitam contendens: quia cum nullo iure ſuffultus id fecerit, nec vlla ipſi actio ad illos competeret, potius Miniſtrorum inaduertentiæ quàm Principis prudentiſſimi ſolicitudini id tribuendum.

Nullum autem ius, nullumque actionis fundamentum ipſi Sereniſsimo competere potuiſſe clarè deducitur. Primo ex eo, quod ipſe Patri renunciauerat partem, ſeu portionem, quæ ex illis redditibus ipſi conuenire poterat, prout ex dictis in præcedentibus, & ex Inſtrumentis, & documentis in actis apparet. Renunciatio enim eſt, quædam donatio, vt latiſsime Tiraquellus in *l. Si vnquam, in verbo Donatione, quæstio. 8. C. de reuoc. donat.* Maſcardus *de probationibus, volum. 3. concl. 1263. num. primo*, Vnde quando eſt de rebus Allodialibus, id eſt, quæ pertinent ad plenum, & directum dominium alicuius (Paulus *conſil. 161. in princip.*) omnino valet; 123. Ius p opoſitum non ſufficit.

quia

quia quilibet poteſt donare rem allodia-lem, prout *ex l. Si rem aliquam* notant Bartolus, & Doctores alij. Imo renuncians, ad effectum repetendi rem cui renunciauit, habetur pro mortuo. Rota *deciſ. 28. de proc. in nou.* Gonzalez *ſuper reg. 8. Cancellariæ, §. quinto proœm. numero 24.* ex alijs: adeovt Papa Papatui renuncians, etiam pro mortuo habeatur, pariaque ſint Papam obijſſe, vel Papatui renunciaſſe, vt in ſpecie probatur *in Clem. Ne Romani, §. Sanè,* iuncta gloſſ. *verbo Moriente, de elect.* Felinus *in cap. licet vndique 3. ſub num. ſecundo ad med. verſic. & ex dicto,* Bartoli *de offic. delegat.* Gonzalez *ſupra num. 27.* Cum igitur Sereniſsimus Mauritius dictis prouentibus Neapolitanis nuncium miſiſſet, ad illos repetendos veluti pociuiliter mortuus reputatur. Nec dici poteſt, quod renunciatio non comprehendit caſum nimis inſolitum. Siluanus *conſ. 60.*

num.

num. duodecimo, & consil.6 1. numero primo. Ceballos *comm. contra comm. quæst. 57. num. decimo, & quæst.702. num. primo, & secundo,* Mantica *de tac. & ambig. conuent. lib. 5. titulo octauo, num. 3. & 8.* Non enim est casus insolitus is, qui contigit in præsenti, vt scilicet Princeps Philibertus moreretur, aut sine filijs masculis decederet; ac proinde tales prouentus redirēt ad fontem vnde exierant. Præsertim cum sub Religione Militari Sancti Ioannis Ierosolymitani viueret, quæ matrimonia prohibet inire.

Secundo, quia eo ipso, quod Princeps Mauritius simul cum tribus Sororibus, & Infantibus, Margarita, Maria, & Catharina Instrum.stipulato 4.Ian.1622.amplisſ.clausulis approbauerit, confirmauerit, & pro rato habuerit Instrumentum Appannagij constituti Principi Philiberto à Serenissimo Duce communi patre, vt patet ex illis præ- 124. Instrumentum renunciationis factum ab ipso Serenissimo Mauritio.

gnantibus verbis: *Quali tutti informati della continenza del sudetto Instrumento di Cessione per la lettura di quella, à piena intelligenza intesa, ogni uno di essi, per quanto gli spetta, & appartiene, hanno ratificato, accettato, approuato, & emologato, e per il presente publico Instrumento ratificano, accettano, approuano, & emologano, e per quanto à ciascun di loro spetta, di nuouo cedono, donano, e rimettono per ragione propria, & in perpetuo al Serenissimo Principe Emmanuele Filiberto loro fratello.* Et inferius: *li sopramentionati annui scudi quarantanoue mila ottocento sessantasei, e due terzi, come sopra douuti, dell'entrate, e ragioni della detta Doana delle pecore di Puglia nel Regno di Napoli, con tutte le ragioni, & attioni*

& attioni, sì, e come spettauano, & apparteneuano all' Altezza predetta commune Padre, & ad essa Serenissima Infanta di gloriosa memoria loro commune Madre; e ciò dal primo di Gennaro 1620. seruata la forma del predesignato Instrumento di Cessione, come in quello si contiene, e conforme all'ordine di Sua Altezza Serenissima. Cum in Appannagio ipsi Principi Philiberto de Patre illud constituente dicatur: *Hà donato, ceduto, e rimesso, e trasferito, e per virtù del presente publico Instrumento, dona, cede, rimette, e trasferisce per l'Appannagio predetto al Serenissimo Principe Emmanuele Filiberto.* Et infra: *Per esso Serenissimo Principe, suoi heredi, e successori maschi Primogeniti, in infinito, seruato l'ordine successiuo*

di Primogenitura, e non altrimente in feudo nobile, gentile, antico, auito, e paterno, e ligio. Ac inferius: *Di più il reddito delli quarantanouemila ottocento sessantasei, e due terzi, ducati di Napoli delli prouenti delle doti della gloriosa memoria della Serenissima Infanta predetta, quali tutti redditi detta S. A.* &c. Recte sequitur ipsum etiam Serenissimum Mauritium cessisse, & donasse suo fratri Serenissimo Philiberto præfatos redditus, eodem pacto, & onere quo illi à Patre erant concessi, & donati, & iuxta naturam, modum, & qualitates talis donationis, & cessionis; in Appannagium videlicet, & cum onere reuersionis ad Coronam, prout expresse in Appannagio legitur, dictum est *supra dub. 3. & 4.* & dicetur *in 6. sequenti*. Ex quo etiam liquidum est non potuisse Serenissimum Mauritium ipsos, aut portionem aliquam ipsorum vllo pa-

cto in

ęto in iudicio repetere. Constans enim veritas est, quod contra factum proprium nullus venire potest, aut ipsum impugnare, *l. post mortem, ff. de adopt. l. & per fundum, ff. de seruit. rust. præd.* & pluribus alijs Iuribus, & DD. per Barbosam cumulatis *in Tract. de axiom. iur. axiom. 93. num. 23.* Et quia, vt habetur ex reg. iur. *in 6. num. 21.* & sumitur *ex l. Sicut, C. de action. & obligat.* Quod semel placuit amplius displicere non potest. Quod ampliant Maynus *in l. Nemo potest mutare, ff. hoc titulo*, Glossa *verbo Partibus ad fin. in Clem. sæpe de verb. signif.* Tuschus *pract. conclus. tom. 6. littera Q, conclus.* 48. Vnde etiam hauriunt DD. axioma illud *Mutare consilium quis non potest in alterius detrimentum.* Non ergo potuit Serenissimus Mauritius contra ea quæ sciens, & prudens fecerat aliquam actionem habere. Nec etiam videtur id debuisse facere,

125. Contra factum proprium nemo venire potest

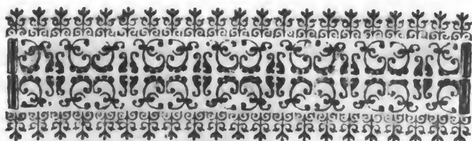
cum

cum, teste D. Bernardo epistola 139. perseuerantia sit *amica pacis, amicitiarum nodus, vnanimitatis vinculum, propugnaculum sanctitatis*.

126. Quæ tamen sic solum dicta donec de maiori Iure eiusdem Principis Serenissimi notitia habeatur.

DVBIVM

DVBIVM SEXTVM.

De iure Serenissimorum Ducum Sabaudiæ Caroli Patris, & Victoris filii.

EL apices eorum, quæ iu toto hoc Consulto referuntur, ostendunt plane ad Serenissimum Carolum Emmanuelē Sabaudię Ducem, dum Serenissimus eius filius Philibertus vita functus est, adhuc viuentem, &

127. Ius Sereniss. Duc. Sabaud Pat-

tem, &

tem, & post ipsius obitum ad Serenissimũ Victorium Amodeum eius Primogenitum, & in toto Sabaudiensi Dominio successorem, prædictos Neapolitanæ Dohanæ prouentus omni iure spectasse. Cum enim de illis inualide disposuisse Principem Philibertum ostensum sit *dub.* 1. nec potuisse disponere, toto *dub.* 3. nec spectare ad Serenissimam Isabellam Mutinensem Ducissam, vt *dub.* 4. demonstratum, nec minus ad Serenissimum Mauritium, vt *dub. præcedenti* dictum; eademque ratio sit de Serenissimo Principe Thoma, aut Serenissimis Sororibus tunc temporis viuentibus; necesse omnino est dicere deuolutos esse ad Sabaudicam Coronam, vtpote fontalem originem, vnde exierant, quemadmodum ostendi *num.* 79. & alijs; & ad illius Moderatores, quales fuerunt dum viuerent Serenissimus Carolus Emmanuel, & Serenissimus Victorius eius legitimus hæres.

Quamuis autem hæc dictis locis abunde satis comprobata maneant, hic tamen veluti in

luti in proprio loco vrgeri amplius debet clausula illa Appannagij constituti, videlicet *Ritornino alla Corona*, intellige, prout ibi dicitur, casu quo Princeps Philibertus moreretur sine filijs masculis, prout de facto contigit. Duo igitur perpendenda. Primum, illud *ritornino*, latine *reuertantur*; secundum, illud *alla Corona*, latine *ad Coronam*. 128. Clausula *ritornino &c.*

Et ab hoc vltimo incipiendo, nullus, vel mediocriter cordatus erit, qui per *Coronam* hoc loco *Coronam Sabaudicam* intelligi refragetur. Quod enim quidam dixit intelligi personam ipsius Serenissimi Ducis Appannagium constituentis nulli arridebit, cum inuerisimile sit prudentem Patrem cogitasse post filium, & successores ipsius, quos in Appannagio vocabat ad fidei commissum, è vita decessurum, vt post Socinum iun. & Alciatum tradit Menoch. *consil. 6. num. 6. & consil. 399. n. 13.* 129. *Corona* nomine quid intelligendum.

Quare dubio procul *Coronæ* nomine non semel in Appannagio repetito, Appannagiator intellexit Duces, & Principes moderatores Sabaudici Domanij, seu dominij. *Corona* enim symbolum Regni est, vt apud omnes pro comperto; vnde *Corona* Papæ *Regnum mundi* appellatur, & illud Isai. 28. *Væ Coronæ superbiæ*, superbum Hebræorum Regnum denotat, vt Cornelius exponit: Hinc & illud Ouidij lib. 5. Fastorum.

Illa datos fasces commendat, eburque Curule,
Illa coronatis alta triumphat equis.

Recte ergo ex ijs elici datur nomine *Coronæ* in præsenti, Moderatores, & Duces Sabaudiæ intelligi debere, ac perinde ad illos, quicunque ij pro tempore fuissent, reuersuros dictos Neapolitanos redditus.

Sed

Sed quid per illud *ritornino*, ſeu *reuertantur*? Sane niſi in figmenta labi velimus, dicere oportet per illud denotari iſtos Neapolitanos prouentus redire debere vnde exierunt: & magis ad rem, ad patrimonium illud, à quo fuerunt ſeparati, vel diſmembrati: ſeu ad eos, qui ipſum poſſident, & Coronam repræſentant, ſcilicet Duces ipſos, *l. prima in principio ff. de donat. & C. de reuocand. donat. l. ſi vnquam, & de inofficioſ. donat. l. Si totas, & l Quiſquis, C. de om. agr. deſer. lib. vndecimo.* Quintil. *lib. ſecundo, cap. 4.* Non enim eſt idem, quod *competant, pertineant, attineant*, aut ſimile quid, ſed ſignificat retroadquiſitionem donatorum ab illis, à quibus donata ſunt. Et tam ſtricte, vt quãuis inter Doctores controuerſum ſit an ſignificet reuerſionem ipſo iure, an vero poſt latam ſententiam, de quo late Tiraquellus *in l. Si vnquam, in verbo reuertatur,*

130. Quid per *ritornino*.

C.de reuoc. donat. Nihilominus Sacra Rota coram Cardinal. Lancellotto *par. secunda recentior. decis. prima, num. tertio.* ait, esse verbum resolutiuum, nec requirere extrinsecum factum, hoc est ipso iure intelligi debere. Et ratio Rotæ est, cui etiam adhæret Barbosa *in Tract. de dict. dict. 351*, alios etiam referens, quia licet hoc verbum *reuertatur* sit ambiguum ad vtrumque sensum, nihilominus ratione adiuncti determinatur ad directum. Quod mirè cohæret casui nostro: cum hic agatur de feudo, & Appannagio, quæ ex propria ipsorum natura petunt huiusmodi reuersionem, iuxta dicta num. 74. 95. & alijs. Imo ipso iure, sicut *de omnibus alijs similibus casibus, & secundum veriorem, & magis receptam opinionem*, resoluit Rota relata num. 4. Et in specie de feudo, prout ex Rossental *de feud. cap. 10. conclus. 52. num. 35.* Tiraquello *loc. cit.* & aliis elicitur.

tur. Et meritò ſanè, quia nihil magis ipſo iure competit alicui rei, quam ipſius natura, *l. prima*, vbi Gloſſa, *l. Filius*, *ff. de condit. inſtit.* Eſto autem ad hanc horũ redditũum reuerſionem requireretur ſententia; ea certo ſperari debet ab æquiſſimis, & ſapientiſſimis Iudicibus huius cauſæ.

Solum obuiare dictis poſſet Gloſſa illa parum iuridica à parte aduerſa adinuenta, qua verbum illud Appannagij *ritornino*, ſeu *reuertantur*, ſolum cadere putat ſupra Principatum Onellæ cum ſuis pertinentijs, &c. non autem ſupra præfatos Neapolitanos prouentus. Nam præter dicta ſuperius *dub. 3. à num. 71.* vlterius conſtat omninò voluntariè adhiberi hanc explicationem, vel ex ſola ipſius Appannagij lectura. Poſtquam enim Sereniſſimus Appannagiator ſuo Filio dictum Principatum Onellæ cum præfatis pertinentijs, ampliationibus, explicationibus, ſeu limitationibus cõceſſerat in feudum, & Appannagium, po- 131. Aduerſariorum gloſſa.

ſtea

stea consecutiue, & quasi eodem contextu, eodemque paragrapho subiungit: *Di più il reddito delli quarantanoue mila ottocento sessanta sei, e due terzi ducati di Napoli delli prouenti delle doti della gloriosa memoria della Serenissima Infanta predetta*. Subiungens postea maiorem explicationem eorum, quæ dixerat, tandem concludit, quod casu; quod sine filijs masculis decessisset, *che li feudi, e ragioni tornino alla Corona*. In quo toto discursu Appannagiatoris mentem esse æquare, & assimilare dictos prouentus cum prefatis alijs bonis, quantum ad reuersionem ad Coronam colligitur ex dictione illa *Di più*, in quacunque significatione sumatur. Si enim sumatur pro *Amplius*, cum eius significatum proprium sit præcedentes qualitates repetere, prout ex Peregrino *de fideicommiss. art.* 16. *numero* 15.

ro 15. poſt Iaſon *in l. Legata inutiliter, num. ſecundo de leg. primo,* ac ex Bartolo *l in repetendis, ff. de legat. tertio*, recte deducunt aliqui Patroni huius cauſæ, optime ſequitur, quod quemadmodum donatio illa Principatus Onellæ hanc qualitatem reuerſionis habebat, ſic & iſti redditus habent illam. Præſertim, cum huius dictionis natura ſit includere, non excludere. Menochius *de præſumptionibus, lib. 4. præſumpt. 145. num. 3.* ex Alberic. & Cuiacio. Si autem denotet idem, quod *Item*, clariſſime etiam id demonſtrat: nam hæc dictio eſt continuatiua, & repetitiua qualitatum præcedentis orationis; *l. Item, ff. de procur. & l. Item eorum, ff. quod cuiuſq; uniuerſitatis nomine*, quod ex innumeris Iuriſtis probat Barboſa *in Tract. de dict. dict. 185. num. primo*. Cur ergo in pręſenti hoc non habebit? Præſertim, quia vt ipſe Barboſa num. 7. probat ex Curtio Iun.

tio Iun. & Ancharano; hæc dictio etiam si ponatur post orationem perfectam est repetitiua qualitatis præcedentis, quando est identitas personarum, prout contingit in casu præsenti.

132 Variæ significationes verbi *Dipiù*. Idèm quoque conuincitur etiam si ista dictio significet idem, quod *similiter*, quæ etiam similitudinem importat respectu facti, modi, & qualitatum absque vlla difformitate, vt tradunt Innoc. *in cap. ex rescripto de iureiurand.* Socin. *consil. 281. num. 3. lib. secundo*. Gabriel *consil. 8. num. 8. & consil. 148. num. 13. lib. secundo*. Rota *decis. 327. num. septimo*, apud Farinac. par. prima recentior. Idem relinquo dicendum doctissimis Iurisperitis, si hæc dictio accipiatur pro eo, quod est *vltra*, *vlterius*, *Insuper*, *Præterea*, *etiam*, & similes, quas omnes significationes habere potest, vt notat Barbosa *dicta dict. 32.* Id tamen non prætermittam,

tam,

tam, quod cum additio huiuſmodi prouentuum fuerit connexa cum cōceſſione Principatus Onellæ, debebat includere eandem qualitatem reuerſionis ad fontem vnde manarant. Vt enim teſtatur Rota magiſtralis coram Coccino *quinta par. recentior. tom. primo, deciſ.* 194. *num.* 76. qualitas vni ex connexis adiecta cenſetur etiam in altero repetita. Quod probat Rota, *ex l. nihil, ff. de coniug. cum emancipat. lib.* Bartolo *in l. Seiæ, §. Caio, num. primo, ff. de fund. inſtruct.* Bald. *in l. Titius in fine, C. oper. libert. & in conſ. 153. ante num. tertium, volumine quinto*. Socino Iunior. Aretino, Deciano, Aymone, & alijs. Videnda hæc deciſio, quia in ſimilibus ferè terminis procedit.

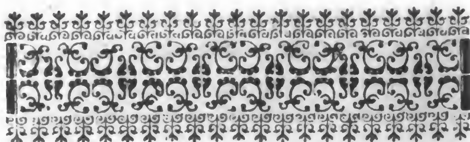
Nec prætermittendum, quod vt patet ex eodem Appannagij inſtrumento, dum agitur de huiuſmodi reuerſione, vtitur Au- 133. Verbum *Supra*, quid importet.

thor ipſius dictione, *ſupra*, vel *vt ſupra*, coniungendo videlicet redditus iſtos cum alijs bonis, de quibus eſt ſermo in eodem Inſtrumento. Quod magni ponderis eſt ad intentum. Etenim dictio *ſupra* eſt etiam relatiua ad præcedentia *cum omnibus ſuis qualitatibus*, vt per Bartolum, Ruinum, Pariſium, Crauettam, Menochium, & alios habet Barboſa *dict. 395. num. ſecundo*. Quod etiam de dictione *vt ſupra*, ex pluribus alijs iuribus, & DD. cumulat *dict. 441. num. primo*. Sed ſufficiant Sacræ Rotæ deciſiones, in quibus idem dicitur. In vna Florentina *Fideicommiſsi* in caſu ferme ſimili noſtro *par. 5. recentior. tom. 1. deciſ. 40. num. primo*, ac maxime *num. 10.* vbi quod hæc dictio operatur, vt omnes conditiones factæ in prima diſpoſitione de nouo ſint de verbo ad verbum expreſſæ in ſecunda. Et in alia coram Durano inter deciſiones ipſius *dec. 300. num. 21.*

Ex qui-

Ex quibus omnibus, adiunctis ijs, quæ *dub. 3. & 4. ac 5.* dicta sunt, peremptorie veluti ostenditur, redditus istos Neapolitanos, de quibus in præsentiarum, deuolui debere ad Serenissimos Duces Sabaudiæ, Carolum videlicet Emmanuelem, dum viueret, & Victorium Amodeum eius Primogenitum, & successorem, vtpote Status Sabaudici moderatores, ipsius possessores, & qui Coronam repræsentant, imo sunt ipsa *viua Corona*. Ex quo iam aditus patet ad dubium sequens. 134.

DVBIVM SEPTIMVM

De Iure Sereniss. Infantis Mariæ ad præfatos prouentus Neapolitanos.

135. Ius Sereniss. Infãt. Mariæ

OSITIS ijs, quæ in præcedentibus dubijs decisa manent, illis præsertim, quæ dubio proxime præcedẽti dicta sunt, in consequẽtiam veluti, & necessario venit, ad Serenissimã Infantem Mariam

de Sabau-

de Sabaudia filiam Sereniſſimi Caroli Emmanuelis Sabaudiæ Ducis, & Sereniſſimæ Dominæ Catharinæ Infantis Caſtellæ eius vxoris, ac filiæ Sereniſſimi, & prudentiſſimi Philippi Secundi Hiſpaniarum Regis Catholici, pleno iure, & omnino, ſpectare Neapolitanos redditus, & prouentus, quos idem Sereniſſimus Carolus in Appannagium aſſignauerat Sereniſsimo eius Filio Principi Philiberto, & de quibus in ſpecie conſultus ſum, & in hoc opuſculo reſpondi. Cum enim, vt oſtenſum manet, illi non ſpectauerint ad Sereniſsimam Eliſabetham Mutinæ Duciſſam; nec ſpectent ad Sereniſsimum eius Filium Ducem Mutinæ; nec ad Sereniſsimum, & quondam Eminentiſſimum Cardinalem Principem Mauritium; ſed iure reuerſionis, & deuolutionis pertinuerint, ac ſpectauerint ad Sereniſsimum Ducem Victorium Amodeum, qui præfatos redditus eidem Sereniſsimę Marię, & Sereniſsimæ Catharinæ eius ſororibus pro Appannagio etiam aſsignauit, eo pacto,

vt vna

vt vna ex illis deficientibus, tota summa ad alteram superstitem deueniret; è viuis sublata Serenissima Catharina, totum negotium ad eandem Serenissimam Mariam deuolutum esse necesse est affirmare. Sic autem res contigit. De anno 1631. pro vltima die Ianuarij Cheraschi agens idem Serenissimus Amedeus coram testibus rogatis per Instrumentum legitimum coram Notario, & Secretario stipulatum, prout ibi dicitur sic statuit: *Hà dato, trasferito, ceduto, e rimesso, & in virtù del presente Instrumento, dona, cede, trasferisce, e rimette in Appannagio alle sopradette Serenissime Infanti Donne Maria, e Catarina sue amatissime Sorelle, & à ciascheduna di esse per il tutto, benche assenti, presente nondimeno l'Illustrissimo, & Eccellentissimo Signore Paolo Antonio Duchi de' Conti di Cocconato Consigliere di Stato di esse Serenissime Infanti,*

Infanti, Preſidente del Contado d' Aſti, e Marcheſato di Ceua per Sua AltezZa Sereniſsima, figliolo del già Molto Illuſtre Signore Filiberto Duchi loro ſpeciale procuratore à queſto deputato, conſtandone Inſtrumento rogato al Notaro Gio: Gregorio Teardo di Coſtignole li 21. del corrente, che ſarà al piè del preſente tenorizato, e me Notaro, e Secretario, à nome di eſſe Sereniſsime, ſtipulante, & accettante, ducati quaranta mila di Napoli annui, da pigliarſi ſopra il reddito, ò ſia prouento annui di ducati quarantanoue mila ottocento ſeſſanta ſei, e due terzi di ducati di Napoli, proceduto dalle doti della ſudetta Sereniſsima Infanta Donna Catarina comune Madre di dette AltezZe, altre volte aſsegnati nell' Appannagio del

Sereniſ-

Serenissimo Principe Filiberto loro fratello Gran Priore di Castiglia, e Lion, Generale del Mare di Sua Maestà Cattolica, al presente, per la morte di esso Serenissimo Principe, reunito al Patrimonio di Sua Altezza. Et in oltre, dona, cede, e rimette alle medeme Serenissime Infanti li ducati noue mila ottocento sessanta sei, e due terzi di ducati di Napoli, che soprauanzano, & ogni sopra più che all' Altezza Sua spetti, & appartenghi del reddito, e prouento annuo sopra detto, più, e meno, quanto sarà, senza obligo di euittione, caso che il detto sopra più donato non rileuasse all' intiera partita delli ducati noue mila ottocento sessanta sei, e due terzi sopra specificati, qual sopra più di ducati quaranta mila la Serenissima

Altezza

Altezza hà dichiarato, e dichiara hauer donato, & assegnato, come così li dona, & aßegna alle dette Serenißime Infanti, in consideratione della fabrica del Monastero, che intendono fare, ò per impiegare in altre parti, & opere pie ad elettione, e gusto loro, per godere esse Serenißime Infanti di tutto esso reddito, e prouento dal primo giorno del corrente Anno, e continuare all'auuenire, la vita loro naturale durante solamente. Con dichiaratione, che morendo vna di esse, la portione vacante, tanto dell'Appannagio, quanto del sopra più donato, accrescerà alla sopraviuente, à godere sua vita naturale durante, come sopra. Dandole in oltre facoltà di disporre tra viui, ò d'vltima volontà, del fondo di esso reddito, e prouento à benefitio del sudetto

detto Monastero, che intendono fondare, ò in altro modo à loro gusto, per ducati due mila annui per cadauna, in modo, che coloro, che haueranno ragione, ò causa da esse, & à quali prouerranno li sudetti redditi sino alla predetta somma di ducati quattro mila annui, possino, e vagliano godere perpetuamente, senza contradittione, nè oppositione alcuna, e farne quello li piacerà. Ad hauere, tenere, e possedere il sudetto reddito, e prouento annuo di ducati quarantanoue mila ottocento sessanta sei, e due terzi sopraceduti, & assegnati, farne esse Serenissime Infanti, e ciascheduna di esse, come sopra, ò chi haurà legitima ragione, e causa di esse, come meglio li parerà, e piacerà, durante la vita loro naturale, e con la sopravuienza sudetta,

detta, spogliandosi di essi redditi, e prouenti, & inuestendone esse Serenissime Infanti, constituendole in grado, e luogo suo proprio, &c.

Circa quod Instrumentum aliqua meditanda pro maiori firmitate eorum, quæ dicta sunt in præcedentibus. Primo quidem verba illa: *Riunito al Patrimonio di Sua Altezza;* eis enim denotantur ea, quæ dicta sunt *num. 80. 85. 88. 92. 95.* 1*28. 129. 130.* quod videlicet Appannagium illud à Duce Patre Filio Philiberto constitutum, fuerit de bonis Coronæ ab ipsa separatum, & illi iterum adquisitum, sicut filius matri: *cap. cum dilectus de his quæ vi, met.* Gregorius Lopez *in l. quarta, verb. So poderio del otro, titulo duodecimo, par. prima.* Gonzalez *super regulam 8. Cancellariæ, glossa quinta, §. 7. num. 15.* Deinde id, quod etiam 157. Expenduntur verba Instrumenti

in eodem Inſtrumento ante pręfata dicitur: *In conformità anche dell'appuntamento ſeguito ſino in vita di detto Sereniſſimo Duca Carlo Emmanuele loro Padre*. Ex hoc namque pariter elicitur non ſolum Appannagium hoc factum ex conſenſu Sereniſſimi Ducis Patris, ſed etiam ipſum cum Filio conueniſſe, vt fieret. Ex quo infertur, prouentus iſtos de bonis Coronæ fuiſſe, & non ſolum de vſufructu Patris; aut bona ſolum dotalia: nam ſi iſto ſolo titulo ad Patrem ſpectarent (vt quidam dixit) ceſſarent per ipſius mortem, & pleno iure ad omnes Filios, & Filias pertinerent, & ita non poſſet ſolus Princeps Victorius de illis diſponere. Poſſet enim dicere vulgare illud, *Commune quod eſt, meum non eſt, l. Nemo ſocius, ff. pro ſocio,* ſaltem loquendo in propria, & ſtricta ſignificatione, non in lata, & impropria, *l. Serui electione, §. primo, ff. de legat. primo, l. In*

mo, l. In re communi, ff. de seruit. vrban. præd. Tertio, ea quæ in sequentibus leguntur. *Promettendo in oltre l'Altezza Sua, oue sia bisogno, di fare approuare, e ratificare la presente cessione, & assignatione dall'altri Serenissimi Fratelli, e Sorelle*: indigitant enim ista, propter dictionem illam *Quatenus* denotatam per illud *Oue sia bisogno*, cum sit conditionata, *l. Stichus qui meus erit, ff. de verb. obligat.* vbi Doctores, Bartolus *in l. prima, num. 20. ff. de condit. & demonstr.* Et est modificatiua, & intelligitur, quatenus de iure tenetur, *l. Si vnus, §. Si pactus, ff. de pact.* Martha *de clausulis, par. tertia, clausula 68.* ex alijs; non fuisse dicta ex necessitate, sed pro maiori abundantia, & cantela Regię Cameræ Neapolitanæ, quæ soluere debet dictos prouentus, iuxta dicta

num. 96.

num. 96. de ratificatione Appannagij Principi Philiberto constituto, facta per Serenissimum eius fratrem Mauritium, & Serenissimas ipsius Sorores. Quarto præterea illa, quæ in sequentibus leguntur de renunciatione, quam faciunt dictæ Serenissimæ Infantes omnium iurium suorum, *nella Corona*, quo etiam indigitatur id; quod sæpius inculcatum manet, quod videlicet prouentus hi Neapolitani de Domanio, & Patrimonio essent, & fuissent, ac proinde subiacere potuisse oneri reuersionis.

138. Appannagiũ Serenissimæ Mariæ est pro causa pia.

Amplius quinto, & specialius meditandum, quod cum in hoc Appannagio dicatur illud concedi huiusmodi Serenissimis Infantibus intuitu vitæ Religiosæ, vt patet ex illis verbis: *Nella vita Religiosa, che sotto la Regola, & habito del Terzo Ordine del glorioso Padre San Francesco si sono eletta*; & intuitu fabricæ cuiusdam Monasterij, vel alterius operis pij,

ris pij,

ris pij, vt etiam liquet ex illis: *In conſideratione della fabrica del Monaſtero, che intendono fare, ò per impiegare in altre opere pie ad elettione, e guſto loro.* Cum hæc omnia ſint cauſæ piæ, & ad cauſam piam ſpectent, vt per ſe patet, & conſtabit legenti inter alios Maſcardum de *probationibus, volum. tertio, concluſio. 1172. num. primo, & ſequentibus*, vtique gaudere debet Sereniſſima Mariæ cauſa priuilegijs piæ cauſæ. Qualia, prout ad præſens attinet, ſunt priuilegia Fiſci, Militum, alimentorum, dotis, minorum, Reipublicæ, Imperij, de quibus Tiraquellus *de priuileg. piæ cauſæ*, Maſcardus *ſup. concluſ. 1171. & 1172. & 1173.* & Barboſa *de iur. Eccleſ. lib ſecundo, cap. 13.* Ac maxime inter illa, quod pia cauſa ſemper habet pro ſe præſumptionem, *l. Lege Iulia, ff. de manumiſſ.* & Doctores plurimi apud Maſcardum *ſupra con-*

cluſ.

cluſ. 171. *num primo*. Itaut pro ea ſit in dubio præſumendum, & quod in teſtamento (dic tu etiam inſtrumento) facto ad pias cauſas, ceſſat omnis fraudis ſuſpicio, & falſitatis præſumptio. Pro quibus, & ſimilibus plura accumulat idem Maſcardus *ea concluſ.* 1171. Deinde (audiant Iudices æquiſſimi) in diuerſis opinionibus illa præualet, quæ fauet piæ cauſæ. Romanus *in auth ſimiliter C. ad leg. Falcidiam*. Alexander *conſil.* 204. *num. duodecimo, lib. ſexto*. Boerius *conſil. 40. num. 89.* & alij apud Barboſam *ſupra num.* 35. Præterea (quod etiam notandum) quod in dubio, pro pia cauſa eſt iudicandum, *l. ſunt perſonæ in fin. ff. de relig. & ſumpt. fun.* Alexander, Calcanet. & Ancharan. apud eundem Barboſam *num. 46.* & Menoch. *de præſumptionibus, lib. 6. præſumpt. 84. num.* 18.

Reſultat

Reſultat iam ex dictis operis concluſio, 139.
quæ eſt, quod cum Sereniſſimæ Infantis Mariæ ius clarum videatur, introduci debeat in poſſeſſionem dd. Neapolitanorum prouentuum, minime obſtante Sereniſſimi Ducis Mutinæ qualicunque poſſeſſione. Tum propter dicta ſupra *dub. 4.* Tum maxime ſi conſtabit ſententiam pro hoc Sereniſſimo latam, fuiſſe abſque legitimo contradictore, & partibus intereſſe habentibus non auditis: in quo ad factum ſincerum me remitto. Sed illud non prætermittam, quod interim, dum partes ſua iura non producunt, vel protrahi induſtrioſe curant, ſequeſtri præfatorum redditiuum remedio vtendum omni iure fauente, videtur;

Etſi enim ſequeſtratio in genere loquendo, tam iure Ciuili, quam Canonico prohibita ſit, vt in rubro, & nigro, *C. de prohibita ſequeſtrat. pecun. cap.* 1. *de ſequeſtrat. poſſeſſ. & fruct. cap. 1. vt lite pendente*, Curtius *in tract. de ſequeſtr. n 6.* 140.

Sequeſtratio in genere eſt prohibita,

 Gonzalez

Gonzalez *sup. reg. 8. Cancell. §. 7. procem. num.* 19. Barbosa *in cap. secundo de sequestr. possess. & fruct. num. secundo*. Maxime in principio litis. *l.* 1. *C. de prohib. sequestr.* Et quia sequestratio est odiosa. Rota coram Puteo *lib.* 3. *decis.* 248. *num.* 1. Et aliqui DD. Nihilominus etiam est certis-
141. Datur in pluribus casibus. simum dari plures casus, in quibus licita est sequestratio. Etenim Glossa *in l.* 1. *C. de sequestr. pecun.* ponit quatuor: decem autem Corrasius *lib.* 3. *miscellan. iur. cap.* 2. vndecim vero ponunt Glossa *fin. cap. secundo de sequestr. possess. & fruct.* & Angelus de Perusio *in tract. de sequestr. num.* 4. *& seqq.* Sexdecim tamen statuit Abbas in *d. cap. secundo à num.* 7. vsque ad 10. Caeterum Borellus *summ. decis. tom secundo tit.* 47. *de sequestr. possess.* viginti duos assignat. Alij cum Iacobo Sahagun insigni apud Salmanticẽses Doctore vigintiocto casus re-

ſus recenſebāt, teſte Gonzalez eius diſcipulo *ſupra num. 20.* ipſe autem Gonzalez vſque ad 33. caſus enumerat *à num. 21. vſque ad 26.* Et generaliter ex Bartolo, Beroo, Caualcant. & Lancellotto tenet *n. 27.* quod Iudex ob iuſtam cauſam ſibi beneuiſam poteſt ex officio apponere ſequeſtrum in omnibus caſibus, in quibus ad inſtantiam partis fieri poſſet.

Similiter S. Rotæ Romanæ familiariſſimũ eſt, vt ex cauſa ſibi bene viſa deueniat ad appoſitionem ſequeſtri, prout ex Lancellotto affert Gonzalez *ſup. num. 27.* Et conſtat in vna coram Puteo *lib. ſecundo, deciſ. 146.* quę illud admittit, innitens authoritati Ioãnis Andreæ *in reg. locupletari de reg. iur. colum. 6. & deciſ. 162. num. ſecundo*, coram eodem inquit, etiam in prima inſtantia ex æquitate poſſe dari ſequeſtrum, ne iudicium reddatur eluſorium, iuxta dictam Ioannis Andr. ſententiam. Item *dec. 414.* 142. Rotæ ſtylus

lib. 3. num. 4. illud etiam concessit; ac *decis. 346. lib. 3.* resoluit sequestrum esse valide propositum. Item illud admisit in casu decisionis Caputaquensis 152. *par. 3.* & in vna Calaguritana *beneficii* coram Coccino 10. Decembris 1601. Et in alia etiam Calaguritana *beneficii* 17. Iunij 1602. coram Litta, & alias sæpe, vt constabit ex dicendis.

143. Casus specialis, ad quē alii reducuntur. Sed quamuis, vt præmissum est, plures casus à Doctoribus assignentur, in quibus valide, & licite apponi possit à Iudice sequestrum, vnus tamen est, ad quem plures alij reducuntur à relato Gonzalez num. 34. specialiter assignatus. Quando videlicet adest suspicio, vel timor, quod exequutio sententiæ, quæ dari potest contra possessorem fructuum, seu bonorum, non possit commode fieri, aut recuperari talia bona, seu fructus. Sic ferme in terminis casus præsentis Rota coram Cantuccio *par. secunda diuers. decis. 13. in fine.* Et alia coram

Lugdun.

Lugdun. *deciſ. 136. num. 4. par. ſecunda recent.* referens ſe ad alias duas coram Puteo. Conformiter ſane *ad l. Senatus 16. verſ. ſi quid tamen, ff. de offic. Præſid. & l. fideiuſſor, §. vlt. ff. qui ſatis dare cogantur.* & rationi etiam naturali, quæ præſcribit, quod malitijs non eſt indulgendum, *l. in fundo, ff. de rei vindic. cap. ſedes de reſcript.* ſed potius occurrendum, *l. magis, §. ſi pupillus, ff. de rebus eorum.* Eſto in præſenti cauſa, propter authoritatem litigantium, malitiam non facile admittam interueniſſe.

Hinc recte dicitur apponi poſſe ſequeſtrum, quando poſſeſſor fructuum, vel bonorum, ea conuertit in proprios vſus, & cõmoda: tunc enim manifeſtum eſt, quod ſi cauſa cadat, & ſententia contra ipſum proferatur, executio, & recuperatio erit valde difficilis ob fructuum, vel bonorum conſumptionem. Rota coram Cantuccio relata, 144. Quando apponi poteſt.

vbi cauſa

vbi causa vtrinque agitata sic resoluit ex Innocentio, Ioanne Andrea, Hostiensi, Baldo, & pluribus alijs DD. Maxime ex Aretino approbans, quod dum possessor *conuertit in vsus proprios dicitur esse in dolo, cum lite pendente, consumat fructus, quos debet reseruare vsque in euentum litis*. Quæ memoriæ valde commendanda. Fauet & alia coram Puteo *decis.* 162. relata, Cursius *tract. de sequestr. num* 9. Larrea *tom. secundo decis.* 58. & multi recentiores cum ipsis.

145. Casus alius sequestr. Hinc etiam, & consequenter, ap e dicitur quod si possessor bonorum, vel fructuum ea dissipet, vel dilapidet, tunc sit locus sequestrationi: quia tunc etiam est certum, quod in casu succumbentiæ exequutio contra illum erit valde difficilis, ac perinde talium fructuum recuperatio. Ita Rota relata coram Cantuccio *pars secunda diuersor.* vbi causa vtrinque agitata sic resoluit ex pluribus

pluribus DD. Et alia coram Veroſpio *4. par. recent. tom. 2. deciſ. 215. num. primo*, Et coram Puteo *deciſ.* 162. iam relata. Et ex DD. Ioannes Andreas *ad ſpecul. in rubr. de ſequeſtr. poſseſs. & fruct.* Abbas *cap. ſecundo eodem tit. num.* 24. Tuſch. *tom. ſecundo concl.* 203. *num.* 21. & 22. & *concl.* 202. *num. ſecundo*, & *l. Imperatores*, §. *fin. ff. de appellat.* Larrea *ſupra* cum pluribus, Conformiter ad *l. Si cum dotem* 23. §. *Si autem in ſæuiſsimo verſ. ſi vero dotem*, *ff. ſoluto matrim.* & *cap. ſecundo*, & *tertio de ſequeſtr. poſſeſs.* & *fruct.*

Hinc quoque, & ad idem, bene dicitur, quod cum poſſeſſor contra quem agitur in lite eſt exterus, vel nulla habeat bona in illa parte, in qua contra ipſum litigatur, ita vt Iudex cauſæ non poſsit contra eum agere, tunc vtique ſit locus ſequeſtrationi: 146. **Contra exteros, & nulla habentes bona relaxatur ſequeſtrum.**

tioni: ſiquidem etiam eſt certum, quod in caſu iſto exequutio ſententiæ, quæ contra illum ferri poteſt ſi in cauſa ſuccumbat non poterit exequutioni demandari, & recuperatio erit impoſsibilis. Ita etiam Rota relata coram Cantuccio fere in terminis noſtris Hieronymus de Leo *lib. primo, dec. 5. Milan. deciſ. vndecima, num. 33.* cum alijs.

147. Item relaxatur ſequeſtrum cum metus ſit de eluſoria ſententia

Pariter optime etiam dicitur locum eſſe ſequeſtro cum metus eſt, vel ſuſpicio, quod ſententia, quæ in caſu ſuccumbentiæ ferri poteſt, eſſet eluſoria, ſeu non haberet ſuum effectum ob impoſsibilitatem videlicet executionis, & recuperationis bonorum, quæ poſſeſſor actu poſsidet: tunc enim tam exequutio ſententiæ, quam bonorum recuperatio cenſeretur impoſsibilis. Rota coram Veroſpio *4. par. recent. tom. ſecundo deciſ. 215. num. ſecundo*. Alia ſuperius relata coram Puteo.

148. Porrò hæc omnia capi debent pro quocunque

cunque

cunque termino litis, ſeu prima inſtantia, aut litis exordio. Ita enim Putei deciſ. 162. relata expreſſe loquitur, & Authores etiam relati id, vel expreſsè, vel tacitè ſupponunt; quia rationes aſsignatæ pro ſequeſtro concedendo, videlicet difficultas exequutionis ſententiæ, & recuperationis fructuum, & quod illos poſſeſſor diſsipet, aut in ſuos vſus conuertat, & quod ſententia, quæ in caſu ſuccumbentiæ daretur, eludi poſſet, etiã habent locum in quocunque termino litis, etiam in principio. Quia vbi eſt eadem ratio, idem ius procedit, *§. Pari rat. inſtit. quibus modis ius patr. poteſt.* gloſ. ibi *verbo pari, l. à Titio 108. in fine, ff. de verb. oblig.* Idem quoque in alijs caſibus admittit Gonzalez *ſupra num. 91.* & fauet Palæotus *par. 3. diuerſ. lib. 3. deciſ. 469. num. 5.* vbi loquitur de ſtylo Rotæ: & n. 7. vbi dicit, ſequeſtri appoſitionem non fieri tantum ob contemptum Iudicis, *ſed etiam*

148. Relaxatur ſequeſtrum pro quocunque termino litis.

ob periculum animæ, & vtilitatem Ecclesiæ publicam. Quæ mente retinenda, & ruminanda.

149. Omnia quæ sequestrum expostulant in nostro casu concurrsit

Cum autem hæc omnia casui præsenti ad amussim applicentur, & quia si Serenissimus Dux Mutinę in causa cadat difficillime contra ipsum exequutio de restitutione pręfatorum Neapolitanorum prouentuum fieret, ac perinde ipsorum recuperatio esset impossibilis; & quia sententia esset elusoria, si ipse Serenissimus pro sua generositate præfatos redditus in suos vsus, suæque Serenissimæ Domus, expendat, quod est ad intentum, idem ac illos dilapidare, & dissipare, prout Rota relata coram Cantuccio ex Innocentio, & alijs DD. adductis affert, & confirmant innumeri alij recentiores ab aliquibus huius causæ Patronis relati; vtiq, dicendum videtur, dari locum sequestrationi postulatę ex parte Serenissimæ Infantis Marię. Præsertim, cum ad illam concedendam minor causa sufficiat. Rota coram Buratto infra, Abbas *in cap. 2. num. 28.*

de se-

de ſequeſtr. poſſ. Alexand. *num. 8.* Iaſon *num. 12. & 13.* poſt Plateam, Imolam, & alios *in l. ſi fideiuſſor. §. ſi ſatiſdat, ff. qui ſatiſdare coguntur*. Eo quoque quod ſequeſtrum apponi ſolet, quando poſſeſsio eſt attentata, prout perpetuo obſeruat Rota, vt ſæpe notaui, & dixit vna coram Buratto *deciſ. 13. num 4.* ex nonnullis alijs Doctoribus. Et alia coram eodem, *deciſ. 525. num. 5.* In qua deciſione 13. num. 5. dicitur, quod ad appoſitionem ſequeſtri ſufficiat ſummaria cognitio, & ſemiplena probatio. Vnde *deciſ. 527.* apud eundem dicitur, quod ſequeſtrum poni poteſt, quãdo poſſeſſio eſt turbida; Idem in alia coram Durano *deciſ. 243. num. 1.* vbi quod *ita paſsim Rota obſeruat*. Quę an in præſenti contingant, lis eſt.

Nec appoſitio huius ſequeſtri præiudicium alicuius momenti Sereniſſimo Duci poſſeſſori afferre poteſt: non ſolum cum per 150. Sequeſtratio non affert præiudicium alicuius momenti.

illud nec perdat ius, quod ad præfatos red- ditus habere poteſt, vt per ſe patet; nec etiã poſſeſſionem, prout ſæpius S. Rota decre- uit, præſertim *prima par. recent. dec. 516. num. primo, & 604. num. ſecundo. & par. ſecunda diuerſ. deciſ. 273. num.* 1. multo minus commodum poſſeſſoris, quo ad onus euitandæ probationis, prout Gon- zalez *ſupra num. 43.* poſt Vitalinum di- xit: ſed etiam quia præiudicium *dilatiuum* non eſt in conſideratione; cum non ſit niſi in mora modici temporis, *l. debitoribus, ff. de re iud.* Caputaq. *dec. 61. num. 3. par. ſecunda*, Puteus *deciſ. 245. lib. 1.* & quia generaliter loquendo, *quod differ- tur non aufertur, l. quoties, C. de pre- cibus Imper. offer. ca. Ancillam 32. quæſt. ſecunda, ca. Nemo deſperandus de pœnit. d. 7.*

151. Nec videtur iuuare eundem Sereniſſi- mum, quod cautionem, ſeu fideiuſſionem exhibi-

exhibiturum promittat, quæ cautio *medicina sequestri* communiter appellatur, & in iure sæpius admittitur, etiam pro sequestro euitando, *l. si fideiussor, §. fin. ff. qui satis dare coguntur, l. Senatus in fin. ff. de offic. Præsid. l. litibus, C. de agric. & censit. l. 1. §. si frater, ff. de collat. bonor.* & conceditur à Rota in illa coram Cantuccio relata, & alibi. Hoc inquam nullatenus Serenissimo suffragari poterit; cum valde certum sit cautionem istam, & si in aliquibus casibus admitti possit, in alijs esse omnino reijciendam. Ex quibus Gonzalez *sup. n. 95. & 98.* maxime 97. vbi hanc regulam generalem constituit, quod *sequestrum quando solum permittitur, non verò quando lege præcipitur, cautione euitetur:* sequestrum autem, quod in præsenti petitur, attentis meritis causæ, & his, quæ dicta sunt in præcedentibus, maxime

Cautio non sufficit ad tollendum sequestrum in casu præsenti.

dubio

dubio de attentata, seu nulla sententia possessionis, & magna potentia Principis possidentis, cui nullatenus, vel saltem difficillime, executio fieri poterit; eo quod nulla habet bona in Regno Neapolitano, vbi causa agitur, in quibus fieri posit, non tam videtur permitti, quàm præcipi; nec tam est spontaneum, & arbitrarium, quàm necessarium. Præterquamquod semper suspicio erit, quod per talem cautionem Serenissimus quantumuis pius, & iustus, solum in animo habeat litis expeditionem protrahere. Quæ, & similia, quæ pure forensia sunt DD. Jurisperitis relinquo, sicut quod in similibus casibus Sac. Consilium Neapolitanum in Orbe Christiano celeberrimum, sæpius sequestro annuerit, vt propterea etiam in hoc casu illud admittere debeat.

152 Authoris Protestatio. *Sic pro conscientia, & veritate iussus meum votum proferre, scripsi sub censura, &c. Romæ apud Transpontinam,*

nam, circa feſtum Purificationis Beatiſsimæ Virginis Mariæ de menſe Februarij, Anno 1654.

Fr. Ioannes Baptiſta de Lezana.

